ספר היובל

של

כולל שומרי־החומות

לצדקת רבי מאיר בעל הנס

ספר היובל

של

כולל שומרי־החומות

לצדקת רבי מאיר בעל הנס

יסודו, התפתחותו ופעליו במשך

מאה ועשרים שנות קיומו

של המפעל הכביר והותיק לתורה וחסד

תרי״ח — תשל״ח

עיה״ק ירושלים ת״ו, תשרי תשל״ט

Digitized by Project Zikaron
Touro University-NY Libraries
www.zikaron.tourolib.org
2026

הרוצה להשיג הספר,
יפנה למשרדנו:
ירושלים ת. ד. 5061 מאה שערים
ארה"ב 5 בעקמאן סטריט נ. י. 10038

KOLEL SHOMRE HACHOMOS
REB MEIR BAAL HANESS
MEA SHEARIM 75
JERUSALEM

5 Beekman St.
New York, N.Y. 10038
Tel.: RE 2-0300

בעריכת:
ג. סגל

©
כל הזכויות שמורות

בהוצאת
כולל שומרי־החומות ירושלים
לצדקת רבי מאיר בעל־הנס זיע"א

ירושלים - ניו יורק

כולל שומרי החומות — לשנת יובלו המאה ועשרים!

"כולל שומרי החומות" בירושלים — הוד-קדומים חופף עליו בהיותו יציר כפם של גאונים וצדיקים מרנן ורבנן מתלמידי רבינו ה"חתם סופר" זצ"ל, שירו אבן פינתו, יסדוהו, הקימוהו אף טפחוהו עד שהפך לבנין רב-ממדים המתנוסס לשם ולתפארת בעיר הקודש עד היום הזה.

עכשיו שהכולל הגיע לשנתו ה-120 ואנו מסתכלים אחורנית ומתבוננים על כל המפעלים הכבירים של הכולל שראשיתם היה מצער ועכשיו פורחים ומשגשגים, מעל ומעבר לכל הצפיות — אנו משוכנעים שזכותם של הראשונים המייסדים עמדה לו לכולל להחזיק בקיומו ולהמשיך בהתפתחותו בכל השטחים הנרחבים שלו.

ואכן זהו המיוחד שבמפעל זה — שלא נס ליחו ולא כהתה עינו גם כעבור מאה ועשרים שנה! במשך תקופה רבת-תמורות זו בתולדות הישוב באה"ק ת"ו — כמה מפעלים ומוסדות שבשעתו הרעישו תבל ומלואה, לא החזיקו מעמד, התקפלו ונעלמו מהאופק ואבד זכרם. ואילו אילן עתיק-יומין ורב-פארות זה, עודו ברעננותו ומכה שרשים לרוחב ולעומק לשמחת לבה של היהדות החרדית על כל פלגיה וחוגיה.

טבעי הוא איפוא כי ידידי ואוהדי, גבאי ועסקני הכולל בכל אתר ואתר, תאבים לדעת: מי ומי בין המייסדים, המנהלים, הממונים, הנשיאים והנושאים בעול משך תקופה ארוכה זו? כיצד הוקם כולל זה ומה שלבי התפתחותו? מי המה העומדים בראשו כיום בארץ ובתפוצות? פירוט המפעלים הותיקים והחדשים של הכולל? מה חלקו של הכולל במערכות היהדות החרדית בירושלים?

לכן הרגשנו חובה לעצמנו להוציא לאור "**ספר היובל**" לשמש כעין מורה דרך ומשיב לכל השאלות האמורות. התחלנו בעריכת הספר כשנה לפני שנת היובל ה-120, כדי שיהא סיפק להציגו ולחלקו לידידינו ב"דינער" השנתי של הכולל בארה"ב שהתקיים בחודש חשון תשל"ח. אלא שמתוך העבודה הספרותית ההתחלתית, נתגלו מקורות חדשים ואוצרות יקרים עם ידע היסטורי על היש העשיר הגדול של הכולל מאז יסודו עד הלום.

וכך יצא הספר באיחור רב לבל יחסר המזג וכל מפעליו ישתקפו בו כראוי. סו"ס המדובר במוסד שיש בו הרבה יותר מאשר גוף פילנטרופי. כבר הגדיר אורח רם-מעלה את הכולל בתלת אנפין: **מבצר תורני, מוסד סוציאלי, מפעל שיכון.** וכל אחד מיוחד בגדלו ובהיקפו, כי הכולל מחזיק **עשר ישיבות**; מנהל **שש מאות דירות**; תומך **מאות משפחות ברוכי ילדים** בסכומים עצומים מדי חודש. וזה מלבד פעולות שונות בשדה החסד החינוך וכו'. אלה ואלה רשמו ורושמות באותיות זהב פרקים נהדרים בחיי היהדות החרדית בתוככי ירושלים. פרטים ופרטי-פרטים בעבר המשתרע על תקופת של מאה ועשרים שנה, כמו כן תכניות שיכון ועזרה שעוד חזון למועד בעז"ה — הלא המה כתובים בספר היובל המוגש לפניכם חברים יקרים.

לידידי הכולל ותומכיו בכל אתר ואתר יש כאן הזדמנות לראות שעמלם אינו לריק ויש שכר לפעולותיהם בזה ובבא.

ועד הנהלות כולל שומרי החומות
לצדקת רבי מאיר בעל הנס זי"ע
ירושלים — נו יארק

התוכן:

פרק א — הנשיאים

פרק ב — יסוד שכונת "בתי-אונגארן"

פרק ג — החלוקה, התמיכה בבני הכולל

פרק ד — ישיבות וכוללי אברכים

פרק ה — מרפאה

פרק ו — גמילות חסדים

פרק ז — השיכונים החדשים של הכולל

פרק ח — הנצחת שמות הנדיבים

פרק ט — משרד הכולל באמריקה

פרק י — המלצות רבנים

פרק יא — חגיגת יובל ה"מאה ועשרים"

פרק א

הנשיאים

מרן רבינו משה סופר בעל ה"חתם סופר"

הגאון הקדוש רבי משה סופר גאב"ד פרשבורג ובעל "חתם סופר", נולד בפרנקפורט על נהר מיין בין כסה לעשור (ז' בתשרי תקכ"ג), ושם קיבל תורה מפי רבו המובהק הגאון החסיד רבי נתן אדלר, וכן מפי הגה"ק רבי פנחס הלוי הורביץ בעל "הפלאה".

לאחר שנים רבות של שקידה על התורה, שבהן לא רצה לעשות את התורה קרדום לחפור בה, נתקבל בשנת תרנ"ד כרב בקהילת דרזניץ, בשנת תרנ"ז בקהילת מטרסדורף, עד אשר עלה ונתעלה בשנת תקס"ז לשמש ברבנות פרשבורג, עד פטירתו ביום כ"ה בתשרי ת"ר.

בעל ה"חתם סופר" נתגלה כמנהיג היהדות הנאמנה בהונגריה, במלחמתו הנאמנה כנגד פורקי עול ופורצי גדר ביצר את חומת היהדות.

בשעתו היתה מצודתו פרושה למרחקים, ועד היום הזה מכוונים ההולכים בדרכי ישרים את דרכם לאור תורתו, וכל היוצא מפיו קדוש יאמר לו, ואין להרהר אחריו.

כולל שומרי החומות בעיר הקודש ירושלים, שנועד בראשונה לבני עסטרייך אונגרין מעהרין ובעהמין, נוסד בשנת תרי"ח, כלומר כעשרים שנה לאחר פטירתו. אולם עוד שנים רבות לפני כן נשא בעל "חתם סופר" את עניי ארץ ישראל על לבו. בהתאם לפסק ההלכה שיצא מפי חותנו הגה"ק רבי עקיבא איגר: "שאין רשות לשנות מצדקה לצדקה שבכללו, אשר נידר לר"מ בעה"נ, שלא לשנות לענין אחר" — הורה גם הוא "נידון מעות שניקבץ לפרנס מהם עניי א"י פשוט שזכו בהם אותם עניים ואין רשות לשום אדם, לא רב ולא מורה, לשנות לצדקה אחרת, כיון שזכו בהם עניים ידועים מי ששלח יד בהני זוזי, אפי' למצוה אחרת — גזלן הוא ושולח יד בצדקת עניים, וצריך לשלם".

מעולם לא הסיח דעתו מאר"י ומתושביה בהדגישו כי "על כרחנו אנו בגולה, היינו גופנו, אבל לא מחשבותינו, ובכל מקום שאנחנו יושבים, אנו יושבים על האדמה הקדושה במחשבותינו" הלא נבוש והלא נכלם אם נשכח ירושלים ולא נעלוה על לבנו "ובשנה אחת מירר בבכי בדרוש לתשעה באב על חורבן הבית וענה אם השנים שעברו "מאז נטשנו נחלתנו ועזבנו ארצנו — ולא מצאנו מנוח לכף רגלנו ובכל ד' כנפות הארץ — אין שום ארץ ומדינה הסובלת אותנו ואנחנו גרים ותושבים שבויי מלחמה הראשונה". רק שם בארצנו צוה ד' את הברכה האמיתית, ברכת הנפש וחיים עד העולם, וכאן התפרץ בהתרגשות "רבותי, לא אוכל עוד לשום מעצור לרוחי, נאלצתי להטיח דברים כלפי מעלה, מה לו לאב שהגלה את בניו, מה חסר לו לאבינו שבשמים, אשרי למלך שמקלסין אותו בביתו בתורה ובתפלה, ומה גם בארץ נכריה, אבל אוי להם לבנים שגלו מעל שולחן אביהם".

זכרה של אר"י הועלה על לבו, כאשר נראו ניצני שויון הזכויות והחוגים הליברליים היהודים העלו את דרישתם להעניק שויון זכויות ליהודים, ובחוגים

המתקדמים בקרב הנכרים אף נתגלתה היענות לכך, ה"חתם סופר" שנתבקש להשמיע דרשת הודאה הביע בהזדמנות זו את חששותיו שעם קבלת שויון הזכויות עלולים בני עם קדוש להזניח את הציפיה לגאולה, ובדבריו המשיל "משל לבני מלך שגלו מעל שולחן אביהם והלכו מגולה אל גולה, וסבלו צרות הרבה וקבלו הכל באהבה, בידעם כי סופם לחזור לגדולתם, אולם מששיגר אליהם בעלי מלאכה להתקין להם בית מלכות, הודו לאביהם על דאגתו למענם אך במסתרים בכתה נפשם באמרם: "סבלנו גלויות ושמדות וצרות רבות ורעות, זה קרוב לאלפים שנה, ובכל סבלנו, כי אמרנו קרוב קץ פדות נפשנו, והנה עכשיו הטה ה' עלינו חסד בעיני שרים ומלכים בכל העולם, ולחדש עלינו גזרות טובות, נודה לה' עלינו על כל הטוב, ונודה למלכי העמים, אשר אנו יושבים בצלם, אבל במסתרים תבכה נפשנו, ועד מתי עוד נהיה פזורים ולא נקוה לשוב לציון".

מכאן משמעות גם להלכה "והבונה בית אבנים שלא לצורך להרחיב לו משכנות בחו"ל ולהתיאש מן הגאולה בכיוצא באלו, הרי בנינו בסכנה, והוא הדין המרחיב דעתו לבנות במקום שלא היה שם בית כדי להוסיף ישיבת חוץ לארץ, כי היכי דאיכא מצוה בא"י בבתים טפי מדיקלי משום ישוב א"י, הוא הדין בהיפוך בחו"ל (תשובות יו"ד קל"ח).

ארץ ישראל וירושלים עומדים במקום מרכזי בדרשותיו, ואין הוא חדל להעלות את זכרה על לבו. החתם סופר כותב בתשובותיו שקדושת הארץ לא בטלה כלל, וא"י עדיפה מחוץ לארץ בכל הזמנים בלי ספק, ואין כלל להכנס בפלפול אי קדושה ראשונה קדשה לעתיד לבוא, ובפלפול רמב"ם וראב"ד בקדושת המקדש בזמן הזה אי חייב כרת הנכנס לתוכו, ואפילו לדעת הרמב"ם דלא מנה למצוות עשה ישיבת א"י כמו שחשב הרמב"ן במנין המצוות מכל מקום מודה ביתר שאת בקדושה בזמן הזה, וגם נראה מדבריו כי לא נפחתה קדושתו ולא תלויה בקיום מצוות, אלא הארץ עצמה קדושה, ולפיכך אנשי בבל שעלו לא"י כיון דאינהו כייפי להו, לאו שפיר דמי למחזי יוהרא להחמיר בפניהם, ותלמיד המחמיר בפני רבו חייב נדוי וכו', וכן היוצאים מא"י לבבל לא בעי למיעבד חומרי מקום שהלך לשם מהאי טעמא דלא שייך מחלוקת, כיון דידעי דבני א"י חשיבי טפי לא יתקוטטו.

מצוות ישוב ארץ ישראל חלה בעצם על כל ארץ ישראל רק מצוה מן המובחר להתישב בירושלים וישיבתה חשובה מישיבת שאר מקומות, כי ירושלים קדושה יותר", "ירושלים הוא שער השמים מימות עולם, אפילו כשהיה היבוסי יושב בירושלים ופריזי אז בארץ ולא זזה ולא תזוז שכינה מכותל המערבי אפילו בחורבנה."

קנאה גדולה קינא לירושלים ובהספדו על הרוגי הרעש בצפת הוא טוען כנגד אלה שעלו לארץ בתקופה ההיא וקבעו את מושבם בצפת ולא בירושלים "ואמנם זה מקרוב מאה שנה שמו פניהם לצפת, כי שם קבר איש אלקים הרשב"י במירון והאר"י בצפת, וירושלים נשכחה לגמרי והיא שם ה' שמה, שגם בזמן הזה מצוה לעלות לרגל בירושלים, ולזה לא שם איש לב", ובשעה שנפרד רבי עמרם חסידא שעלה לאר"י התנה עמו שלא ידור אלא בירושלים מקום משכן כבוד קדושת בית אלקינו."

לא אחת הוא מביע תקותו,"מי יתן ויזכני השי"ת להיות ממיושבים של ירושלים", אולם נראה כי בגלל ערעורו על כמה מנהגים הקשורים עם הלולא דרשב"י בל"ג בעומר, שלא יכול היה לעלות, כדבריו: "אמנם ידעתי כי שמעתי שעכשיו איכשר דרי וממרחק יבואו ידרשו את ה' בעיה"ק צפת ביום ל"ג בעומר בהילולא דרשב"י ז"ל, ואם כי כל כוונתם לשם שמים ושכרם רב בלי ספק—אבל מטעם זה בעצמו הייתי אני מן הפרושים, כבן דורתיא שלא אצטרך להיות יושב שם ומשנה מנהגם בפניהם, ושלא ארצה להתחבר עמהם בזה וכו'.

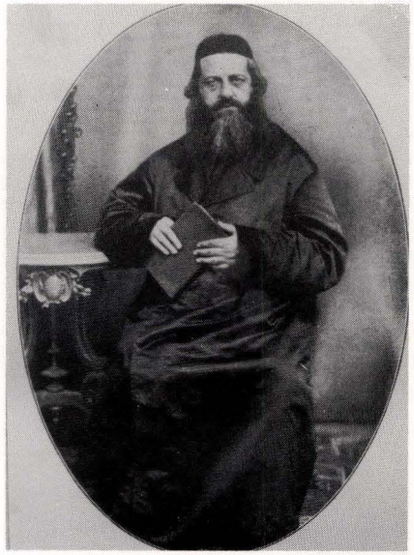
כאמור לא עלה החתם סופר אל הקדש אולם תמיד התיצב לימינם של יושבי ארץ ישראל, רבי ישראל משקלוב מתלמידי הגר"א ומראשי היישוב מזכיר את החתם סופר כאוהב נאמן לכולל הפרושים בארץ הקדש.

בסמכותו כרבן של כל בני הגולה הביע בעל ה"חתם סופר" את תמיכתו בראשי "ועד פקידי ואמרכלים באמשטרדם", שנטלו על עצמם את ריכוז תרומות הקדש, ובהגינו על זכותם של יושבי ארי"י הוא מדגיש: "התושבים ממדינות אחרות היושבים באה"ק יושבים במצור ומצוק וחיי צער, הם ונשיהם ובניהם, וכולם אינם עוסקים אלא בתורת ה', כל אחד כפי יכולתו, ועלינו מוטל להחזיק ישיבת א"י לא לסייעם למצות ישיבת א"י אלא לעצמנו לקיים את דברי התורה הזאת כי לולא ישיבת ישראל שמה תפוג תורה ח"ו, שכן "משום קדושה יוצא לכל ישראל, אבל אי ח"ו היה בטלה ישיבת א"י בזמן הזה בטל גם הקידוש ההוא, ורוב מצות בטלות חלילה, ע"כ עלינו לקיים הספקת ישיבתם בכל מאמצי כחינו".

ה"חתם סופר" לא עלה אל הקדש כאמור, אולם רבים מתלמידיו עלו לארה"ק והם ממייסדי הישוב האשכנזי, ומביניהם יצאו מרחיבי הגבולות שפתחו שערים לבאים אחריהם להסתופף בחצרות ה'.

משה עלה לשמי מרום ביום כ"ה תשרי שנת ת"ר.
נשמתו בגנזי מרומים.

רבינו אברהם שמואל בנימין סופר בעל ה"כתב סופר"

הגה"ק רבי אברהם שמואל בנימין סופר בעל "כתב סופר" נולד בר"ח אדר תקע"ח כבן בכור לאביו בעל ה"חתם סופר", ומיד עם פטירת אביו נתעלה לכהן פאר במקומו כגאב"ד פרשבורג, והוא שמר בנאמנות על משמרת אבותיו, ובכללה הנהגת היהדות הנאמנה, אף הוא קיים משמרת אביו כנשיא ארץ הקדש", וכדברי רושם תולדותיו "כיבדו בני ארעא קדישא את רבינו למלאות מקום אביו גם בזה, ועטרו אותו להיות נשיא ארץ הקדושה, וברא כרעא דאבוה הלך בעקבות אביו הקדוש והשתדל בכל תוקף ועוז להיות רב פעלים מקבציאל, קובץ על יד ירבה מעות קדשים, והטיב מעמד ומצב בני ארץ הצבי בכל וכל, הן בעניני פרנסה, כי נוספו בהשתדלות הכנסות הכולל וריוח והצלה עמדו להם נגד הלחץ והדחק הגדול, שהי' להם בשנים קדמוניות.

באחת מקריאותיו להחזקת ישוב אר"י, הוא קורא: "למען ציון לא נחשה ולא נשקט מלפקח על עניניה, כי אני הגבר ראה עני עמי עם ה', אלה היושבים על התורה והעבודה במקום קדוש, המקדשים עצמם ולומדים תורה לשמה מתוך הלחץ והדחק, בלתי אל המתנדבים בעם ה' עיניהם, מצוה רבה להשגיח עליהם בכל מה דאפשר, להחיות נפשות רבות".

כאשר גדולי ליטא יצאו בקריאה להגביר את התרומות ולא לשנות אותן לצדקה אחרת, הצטרף אליהם בעל ה"כתב סופר" ופוסק להלכה: "הנודר לנשמת רמבעה"נ גזרו אומר אחת דתו שלא ישתנה לשום צדקה, רק לתושבי ארץ הצבי, ולא דבר חדש הוא, כי גזרה ישנה היא, שגזרו גאוני קדמאי רבותינו נוחי נפש, אשר כל בית ישראל נשען עליהן, ומי יבא אחרי מלכי רבנן אשר כבר עשוהו, ומי יפצח פה ולשון נגד אסורם ומי יעמוד להתיר מה שאסרו, ואין צורך רק להדפיס ולחלק ביעקב ולהפיץ בישראל, למען ישמעו וידעו תקנות קדמונים זצ"ל, וכה יהיה וכה תקום".

בשנת תרי"ב והיה זה שנים אחדות לפני הווסד הכולל המיוחד לבני כולל אונגרין, כאשר הכספים הנאספים להחזקת ישוב אר"י הופנו לקופה הכללית של הישוב בירושלים, הפעיל בעל "כתב סופר" את השפעתו, ובעזרתו של אחד משומרי החומות בוינה הוא ר' יצחק דייטש בן פרשבורג שהתגורר בוינה נתקבל מהשלטונות רשיון רשמי להעביר באופן גלוי לאר"י את הכסף הנאסף לה"חזקת אר"י ועל כך הודיע הכתב סופר באגרתו לרבים: "ועתה הרחיב ה' לנו ורשות

נתונה מאת המלך החסיד ושריו יר״ה, לשלוח להם איש איש כברכתו אשר בירך ה׳ אותו, וכן מודיע על כך מהר״ם אש, תלמיד חבר לבעל ה״חתם סופר״, בשנה האחרונה לחייו, ״כי יצא דבר המלכות לטוב מלפני רוזנים הקיר״ה, להתיר לשלוח נדבת לב בני ישראל, לתמוך את אחיהם העניים האומללים בארה״ק בפרהסיא באין מכלים״.

שנים אחדות לאחר מכן, בשנת תרי״ח, יסד כולל שומרי החומות והוא עמד בראשו יחד עם רבי מנחם אש בנו של הגה״ק רבי מאיר אש, ועל שמם נקרא הכולל ״בית הסופר והמאירי״.

חדשיים לפני פטירתו בחשון תרל״ב, הצטרף בעל ״כתב סופר״ לקריאת העזרה להקמת בניני בתי מחסה בירושלים העתיקה: ״אני הגבר עמוס מכל צד מטרדות רבות מאין הפוגות, מלבד חולשת מזגי לא היה באפשרותי להיות בתוך חבורתא קדישא, ועמהם לעלות ולהעלות כאשר בקשו ממני, וכבודם כי רב מאוד בעיני מחול, אבל בכ״ז אני הגבר רואה וידוע בעני עם ה׳, בכל האמור בקול הקורא, והנני למלאות רצון יראי ה׳ וידידי נפשי במקצתו למלאות אחר דבריהם, כי הטיבו אשר דברו, ובהסכמתי יפיצו ע״פ תבל לחלק ע״י הרבנים די בכל אתר ואתר, קול קורא לבעלי בתים, טובי לב מטיבי צעד, ואחד בכתב ואחד בפה, ידבר על לבם שיצאו לעזרת אחב״י שבעה״ק למגן ובתי מחסה, איש איש אשר כברכתו יברך ה׳ אותו, ורבי שלמה סופר מוסיף ״אמר הסופר מקבוץ ממון הרבה לאלפים מרבבות ע״פ התעוררות נעשה התקנה שחלק שליש מהבתים, שנבנו על דייטשען פלאץ״ שייכים לבני כולל ״שומרי החומות״.

בימיו של בעל ה״חתם סופר״ נראו ראשוני הריפורמים שמחקו את ציון וירושלים מסידורי התפלה שלהם והוא נלחם כנגדם בכל כוחו, וקבע את ההוראה העקרונית להיבדל מעדת מרעים, להתרחק מן הכיעור ומן הדומה לו, אם כי ההכרעה למעשה נפלה רק בדור הבא, בימיו של בנו בעל ה״כתב סופר״, כאשר הפורצים שסירבו לקבל עליהם עול תורה, קיבלו לידם סמכות שלטונית בסמכות מחייבת בחיי הכלל והפרט, ואז נדברו יראי ה׳ איש אל רעהו, לעשות משמרת למשמרת, להיבדל מעדת הפורצים ולהקים להם קהילות חרדיות נפרדות.

בעל ״כתב סופר״ עמד בראשי נציגי היהדות הנאמנה במערכה שהתנהלה בקונגרס יהודי אונגריה בשנת תרכ״ט, ובהכרעתו נתקבלה ההחלטה הגורלית להפרד מעדת מדעים, והכרעתו זו נתקבלה גם ע״י שומרי החומות באר״י, בהנהגת תלמידו רבי חיים זוננפלד, שנים אחרות לפני עלייתו של רבי חיים לאר״י החלו פורצי גדר בירושלים להחדיר את רסן ההשכלה ע״י הקמת בתי ספר חפשיים ״שקאלעס״ ובגלל הפילוג בין הכוללים וביחוד בין הספרדים והאשכנזים, עלתה בידם לנעוץ את הקנה שעליו החל להתפתח, מפעל החנוך החפשי, שרבים חללים הפילה בירושלים וביתר ערי הקדש. פה ושם הופיעו גם עסקנים מתונים כנגדם התיצבו שומרי החומות שהיו מרוכזים בעיקר מסביב לכולל אונגרין, והם הפעילו גם כאן את מורשת ה״חתם סופר״, כלומר ניתוק מכסימלי מפורקי עול.

שתוף הפעולה בין ראשי הלוחמי לביצור היהדות הנאמנה מימי בעל ה״חתם סופר״ נמשכה גם בימי בנו ממשיך השרשרת, וחבל האהבה נמשכה בין פרשבורג וירושלים, בשנת תר״ד כותב רבי צבי הירש לעהרין, ראש ועד פקוא״ם באמשטרדם, להחכם באשי בירושלים, רבי חיים אברהם גאגין, על הפורצים שנראו בפרשבורג, והוא מבקש מהם להעתיר בעדם: ״אחפץ להעתיר בתפילה בעד ק״ק פרשבורג המפוארה, במדינת אונגרין שם עדיין הרבצת תורה ועבודה תמה, ועתה קמו עליהם תרבות אנשים חטאים, לעשות שם חדשות אשר לא שערום אבותינו, ובודאי ג״כ לבטל הרבצת התורה, ונדרשתי לכתוב לאר״י ת״ו, שיעתירו בעדם למען ירחם ה׳ ויפר עצת הרשעים הקמים עליהם,״ ובני אונגרין שעלו על הקדש שנמנו בין ראשי שומרי החומות, השתמשו בדורון בתפלה ובמלחמה בעמידתם על משמר קדושתה של עיר הקדש. בני כולל ״שומרי החומות״ הפכו להיות שומרי החומות בפועל. כולל אונגריה היו בין הראשונים שהחליט להפסיק את החלוקה לפורקי עול שהעיזו להמרות את פיהם של רבני ירושלים ומסרו את בניהם לבתי הספר המוחרמים, הודות לעמידתו האיתנה של ר׳ חיים שעמד בראשו התפתח הכולל כחומת מבצר על משמר היהדות הנאמנה, עשרות בשנים שימש הכולל בתפקידו זה ועדיין הוא מוסיף להתנוסס כמבצר עוז לתורה ולתעודה ועד השנים האחרונות ועד בכלל.

ביום י״ט בטבת תרל״ב ניצחו אראלים את המצוקים, ובעל ״כתב סופר״ נתבקש לישיבה של מעלה, אולם המערכה נמשכה ע״י בנו הגאון שמחה בונם סופר בעל השבט ׳סופר׳ שהמשיך בנאמנות את שרשרת הקדש.

רבינו שמחה בונם סופר בעל "השבט סופר"

הגאון הקדוש רבי שמחה בונם סופר נולד ביום א' דחנוכה תר"ג, ועוד בהיותו בן עשרים הכניסו אביו לנהל את עניני הישיבה ועם פטירת אביו נתעטר בעטרת הרבנות המפוארת דק"ק פרשבורג והתיצב בראש הישיבה המפוארת והעמיד תלמידים הרבה.

בחדשים הראשונים לעלייתו על כסא הרבנות כבר נקרא לעזרת בני ירושלים במאבקם נגד פורקי עול היה זה בשנת תרל"ב, כאשר נשנו הנסיונות מצד המתחד־ שים לייסד שקאלעס בעיר הקדש, באותה שנה הגיע פרופ' גרץ לעיר הקדש על מנת לייסד בית לבנות יתומות, אולם רבי יששכר בער צובנר בנו של רבי אברהם שאג שקינא לכבודה של ירושלים, עלה לבימת ביהכ"נ בחרבת רבי יהודה החסיד, והכריז על החרם נגד השקאלעס, הוכה קשות ע"י הפורצים. כאשר החוגים המתונים בירושלים טענו שזוהי, דעת "יחיד" פרסמו ממוני הכולל אגרת גלויה בעתונות בה הם מזדהים עם מעשהו.

וממרחקים התיצב לעזרתם רבה הצעיר של פרשבורג, שהיה אז בן עשרים ותשע בלבד, והוא אשר הזעיק את ראשי פקוא"ם באמשטרדם לעזרת ה' בגבורים, במכתבו לר' עקיבא לעהרין הוא מציין את חובתו, לבוא לפניו בדבר הנוגע לארץ הקדושה, ואנשים אשר בתוכה, אנשי ציון וירושלים ת"ו כי ידעתי כי ציון מאז ומקדם דורש ומבקש יש לה והוא רועה נאמן להשגיח בעינא פקוחא על כל העניינים שנוגע להם. לא אפנה, שזעקתם וצעקתם הבאה אלי גם לאזניו הגיעו, אודות בתי ספר שקורין שקאלעס, אשר עלה בדעת איזה בני אדם ליסד ולכונן שם" והוא מביע דעתו "כי בתי ספר אלו יהיה להם לאבן נגף לפוקה ולמכשול ולגאל אדמת קודש בחכמות חיצוניות וזרות", ועל כן הוא מבקש הימנו להפעיל את השפעתו לבטל דבר זה אשר הוא כקוץ וסילון מכאיב בעיני בני ארץ ישראל".

שלושים ושלש שנים, שנות כהונתו ברבנות פרשבורג כיהן כנשיא ארץ ישראל, עמד בראש כולל שומרי החומות בתקופה זו נבנו מרבית הבתים בשכונת בתי אונגרין, וכפי שנמסר עליו "השתדל בכל מאמצי כחו להרים את קרן הכולל, להחיות את אלפי הנפשות, בכדי שיוכלו לישב על התורה ועבודה, ולהרבות תפלות ותחנונים על אדמת הקדש, עבור אחיהם שבגולה", ותחת פקודתו עמדו כל עניני הישיבה הגדולה, אשתו הרבנית אף רכשה על שמה דירות למגוריהם של בני ירושלים, היושבים על התורה ועל העבודה בחצרות ה' ולא רק לבני ארצו דאג אלא גם לפליטי ארצות אחרות שעלו לארץ ישראל, ובשעה שפליטי המצוק ברוסיה עלו לירושלים, הקים למענם שכונת בתי פליטי רוסיא שנקראו על שמו, בשם "שערי שמחה", ואף לאחר שהבתים הישנים נהרסו על מנת להקים במקומם את בתי "קרן הבנין" נקראו בתי הקומה הראשונה על שמו, לזכר עולם.

בשנת תרמ"ט "התאחדו כמה גאונים וצדיקים ליסע בצוותא חדא לארץ הקדושה, לחונן את עפרה ולשהות בה זמן מה" והם תלו בו עיניהם שיאות להצטרף עמהם מאד", ואף הוא רצה לעלות אתם, אבל בגלל העול שהיה מוטל עליו להרביץ תורה לתלמידיו הרבים, לא יכול היה לבצע את שאיפתו זו (שבט סופר יו"ד ס' נ"ט), וכך מילא את תפקידו הקדוש במסירות נפש עד שנתבקש לישיבה של מעלה ביום ט"ו כסלו תרס"ז, ועל משמרתו עלה בנו הגה"ק רבי עקיבא סופר בעל "דעת סופר" שהמשיך את השרשרת המפוארה.

רבינו עקיבא סופר בעל "דעת סופר"

הגה"ק רבי עקיבא סופר נולד בשנת תרל"ח, ובהיותו בן כ"ה שנה כבר נתעלה למלא מקום אביו כרבה של פרשבורג ולעמוד בראשה של הישיבה המפוארת, ועד שנת תרצ"ט מילא את תפקידו ברמה בפרשבורג עצמה, וגם כאשר עלה מחמת המציק לארה"ק כונן בה את ישיבתו והרביץ בה תורה עד לימיו האחרונים.

רושם קורותיו מספר כי בזמן מלחמת העולם הראשונה, פעל גדולות ונצורות עבור תושבי ארה"ק, כידוע שרר אז רעב חזק בא"י ולא היתה בנמצא פרוסת לחם ממש והרבה מתו ל"ע בחרפת רעב. כספי הכולל נשלחו אז לרבינו בכדי להעבירם לאר"י, אמנם בזמן מלחמה כסף לא נחשב למאומה, ועל כן השתדל אצל השלטונות שימכרו לו זהב ויתנו לו רשיון להוציאם מהמדינה ולהעבירו לא"י, ואחרי מאמצים רבים עלתה בידו ושליח מיוחד נשלח לעיר המלוכה ווין, בכדי לקבל מידי השלטונות הזהב ולהעבירם לאר"י. בפעולתו זו זכה להחיות עם רב.

הוא נשא על שכמו את עטרת הרבנות בפרשבורג המעטירה הרביץ תורה לאלפי תלמידים, נשא בעול הנהגת היהדות בנאמנה ברחבי המדינה, ובכל זאת הוא מצא שהות לפעול לעזרת עניי ארי"י, ואף בפעולתו זו עמד לימינו בנו בכורו רבי אברהם שמואל בנימין שמילא לאחר מכן את מקומו כגאב"ד פרשבורג וכנשיא הכולל.

אף הוא כאבותיו נשא על שכמו את עטרת תפארת נשיאות כולל שומרי החומות, וכל שנותיו דאג להקל על תנאי החיים שבני הכולל היושבים על התורה ועל העבודה בארצות החיים, באחת מקריאותיו עוד לפני השואה, הוא קורא "לעזרת יותר משלושת אלפים נפשות ולהחזקת ת"ח בני הישיבות הגדולות מתיבתא רבתי ישיבת חתם סופר כתב סופר, תלמוד תורה דתשב"ר יותר ממאתים ילדי חמד, אלמנות, יתומים, חולים וחלשים, אשר עיניהם נשואות לשמים ולרחמי אחיהם שבגולה" אמנם ידענו היטיב — הוא מוסיף — שגם במדינתנו נתמעטה הפרנסה ואזלה ונדלדלה עכ"ז עליכם להבליג על יגונכם ומצבכם, להתאושש ולהתחזק בעד עמינו בערי קדשינו ואל תעמדו מרחוק".

כאמור עלה ארצה מחמת המצוק בשנת תרצ"ט, ורמז מצא, ודור רביעי — "מראש השרשרת בעל החתם סופר — ישובו הנה", ואם כי היה בגיל ששים ומעלה, גילה פעילות נמרצת למען הכולל ונוסף על ישיבתו ישיבת פרשבורג, חיזק את שתי הישיבות המיוחדות לבני הכולל "חתם סופר וכתב סופר" ומזמן לזמן היה משמיע בפני הישיבות את שיעוריו בהלכה ובאגדה.

כן התענין בהגברת פעולות הכולל ופנה לחבר עסקנים מסורים לשאת בעול שלא על מנת לקבל פרס, ומאז ועד עתה הם עומדים על משמרתם.

בקריאתו האחרונה למען הכולל הוא מציין על יסוד מראה עיניו "ואין המפורסם צריך ראיה, כי כוללנו על כל מפעליו המה ממש כלילת יופי לארה"ק, ואלפי עניים, בהם גדולי התורה, נתמכים בהם ביד רחבה, ואני הגבר רואה בעני עמי, ואת הלחץ זה הדחק אשר סובלים המה ומשפחותיהם, לכן אני קורא מעומקא דליבאי בקריאת חובה קדושה להיות מן העושים והמעשים, ולבוא בהמון לעזרתו ולקריאתו זו מחייבת לשעתה ולדורות.

הגאון רבי מאיר אייזנשטאדט א"ש זצ"ל

בשנת תקצ"ה, אחרי פטירתו של הגאון רבי צבי הירש חריף זצ"ל רבה של אונגוואר, נתקבל שם לשבת על כסא הרבנות. מקודם היה רב בקהילות יאקא ובאלאשא־יא־רמאט.

רבי מאיר היה תלמיד חבר של הגאון רבי משה סופר בעל "חתם סופר" אשר העיד על רבי מאיר שבמשך עשרים שנה לא ראה בקי כמותו. לאחר פטירת רבו, היה רבי מאיר—על יד הגאון רבי משה שיק—האישיות התורנית הבולטת ביותר במדינת אונגרין. הוא נחשב גם לאחר ממנהיגיה של סיעת היראים (האורטודוקסים) במדינה.

באונגוואר ישב על כסא הרבות 17 שנה. במשך שנות כהונתו אלה, הניח יסוד איתן לארגונה החדש של הקהילה שהצטיינה בסידוריה המופתיים וקבע לה תקנות חדשות. באונגוואר המשיך לנהל את ישיבתו הגדולה שמכל קצוי המדינה נהרו אליו תלמידים לשתות בצמא את דבריו והעמיד תלמידים למאות ולאלפים. רבים מתלמידיו נתמנו אח"כ לרבנים בקהילות חשובות במדינה וחוצה לה. מאז בואו לאונגוואר רבו עליו הטרדות. בחיי רבי משה סופר לא רצה להשיב הלכה לשואלים ורק לאחר פטירתו נאות לקבל על עצמו תפקיד זה ומרבית תשובותיו הן מתקופה זו.

גאון גדול זה התפרסם בעולם היהודי בספריו החשובים ובפעולות שפעל במסירות נפש יוצאת מהכלל למען ביסוסה של היהדות החרדית. בזמנו רבתה האוכלוסיה בקהילתו שהתחזקה והתבססה. הקים מוסדות חדשים והרחיב את הקיימים.

נפטר בשנת תרי"ב.

הגאון רבי מנחם אייזנשטאדט א"ש זצ"ל

לאחר פטירת הגאון רבי מאיר א"ש זצ"ל, נתמנה בנו הגאון רבי מנחם כממלא מקומו. לפני כן היה רב בסערעדנא הסמוכה לאונגוואר ובחוסט.

היה גדול בתורה ובמעשים, עסקן רב פעלים שלקח חלק פעיל בחיי היהדות החרדית במדינה. עבודתו הכללית חרגה ממסגרת רבנותו באונגוואר. היה מראשי המדברים באסיפות הרבנים ופעמיים אף התיצב בראש משלחת רבנים בפני המלך פראנץ יאזעף הראשון למען חיזוק הדת במדינה.

רבי מנחם א"ש ייצג את אונגוואר והמחוז בקונגרס היהודי בשנת תרכ"ט והציג בכבוד את האגף החרדי. למעשה, הבארון אטוואש אישר את כל חוקי הקונגרס על אפה ועל חמתה של היהדות החרדית. סיעת החרדים "שומרי הדת" הגישה אז עצומותיה בפני המלך ושיגרו לבירה משלחת של חמשה רבנים בראשותו של רבי מנחם א"ש. כאשר נתקבלו בפני המלך זלגו עיניו דמעות ויבך בכי תמרורים מבלי להוציא הגה מפיו. פנה אליו המלך ואמר לו "מדוע אתה בוכה זקן נכבד?". רבי מנחם התאושש וידבר את דבריו. בסופו של דבר נטה המלך חסד ליהדות החרדית ואישר לה אי-תלות בקונגרס היהודי החילוני.

יחד עם בעל "כתב סופר" יסדו את כולל שומרי החומות תחת השם "בית **הסופר והמאיר** בארץ הקדושה תובב"א" על שמות הגאונים רבי משה **סופר** ורבי **מאיר** א"ש ומאז עמדו בראש הכולל הרבנים מפרשבורג ואונגוואר.

רבי מנחם נפטר בן ס"ב בשנת תר"ל.

צלום נזר הגבאות לנשיא הכולל

כבוד קדושת מרן רבנו **חיים האלבערשטם** נבג״מ זיע״א

אבדק״ק צאנז, בעל ה״דברי חיים״

שלשלת הזהב של הנשיאים

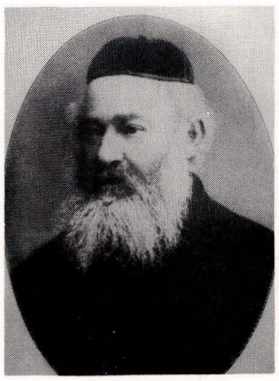

הגאון רבי
אברהם פרנקל
בודאפעסט

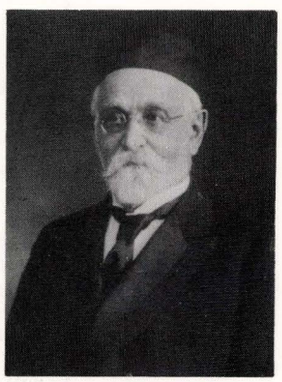
הגאון רבי
אברהם שמואל בנימין סופר זצ"ל
בעל "חשב סופר"
פרשבורג

הגאון רבי
אברהם יוסף גרינוואלד זצ"ל
אונגוואר

הגאון רבי
אליעזר לעוו זצ"ל
אונגוואר

הגאון רבי
בנימין שלמה זלמן שפיצר,
וויען

רבי
הלל קליין,
ניו-יורק

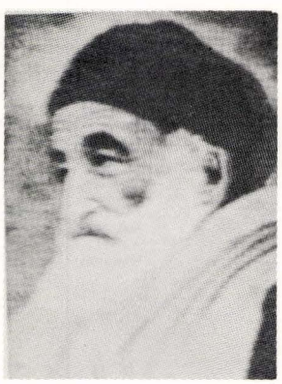
הגאון רבי
חיים צבי מאנהיימער זצ"ל
אונגוואר

הגאון רבי
יוסף אלימלך כהנא זצ"ל
אונגוואר

הגאון רבי
יוסף חיים זוננפלד
ירושלים ת"ו

הגאון רבי
ירמיה לעוו זצ"ל
אויהעלי

הגאון רבי
יצחק פראג
(אופלטקא)

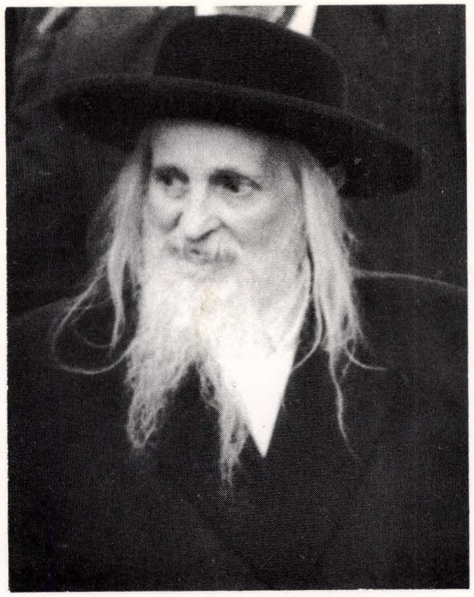
הגאון רבי
ישעי' פירשט זצ"ל
וויען

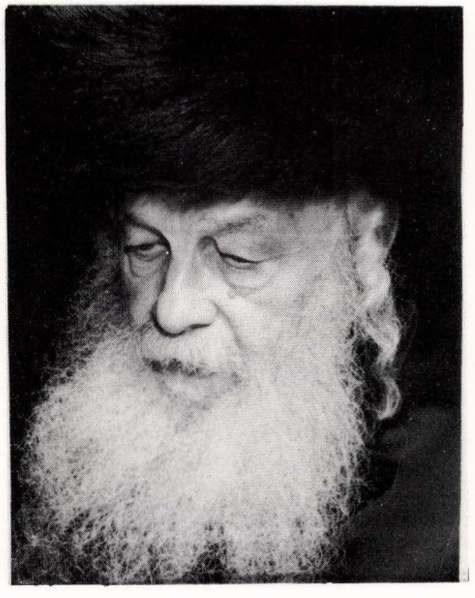
הגאון רבי
שמעון דויטש
ירושלים ת"ו

הגאון רבי
ש.ז. כהנא-פראנקל זצ"ל
בודאפעסט

הגאון רבי
ישראל הכהן ראזענבערג זצ"ל
קליוולאנד

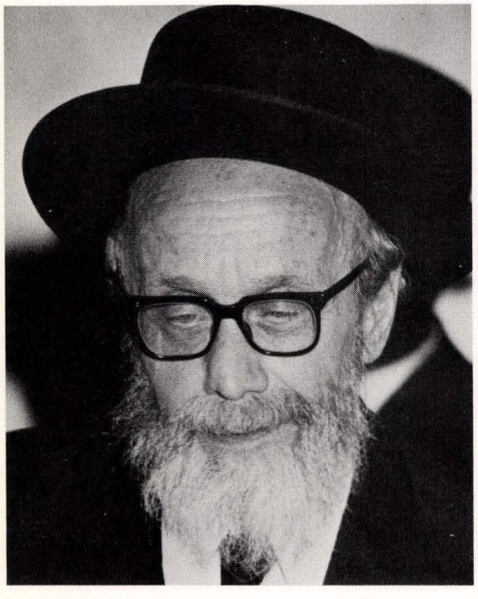
כקש״ת מרן
רבנו **יואל טייטלבום** שליט״א
אדמו״ר מסאטמאר

הגה״צ רבי
לוי יצחק גרינוואלד שליט״א
אבק״ק צעהלים

הגה״צ רבי
שמואל עהרנפעלד שליט״א
אבדק״ק מאטערסדורף

הגה״צ רבי
שלמה באומגרטין שליט״א
לונדון

תשית לראשו

עטרת פז

בעזרת השם

סיון תש"כ

נזר נשיאות קודש

ב שם ה' השוכן בציון והבוחר בירושלם ית"ש, ובכח המסור לנו ממע"כ הרבנים הגאונים והצדיקים נשיאי כוללנו, ומאת הרה"ג חו"ר בני כוללנו וכל בני עדתנו תושבי ארה"ק, באנו בכה זה להנחיל כבוד ולעטר בנזר תפארה ולהשים צניף טהור על ראש מעלת כבוד רבינו הגאון הגדול הצדיק המפורסם עמוד התורה והחסד כביר המעש בנש"ק וכו', אדמו"ר כקש"ת

מרן רבי **יואל טייטלבוים** שליט"א

גאב"ד העדה החרדית בארה"ק
מלפנים אבדק"ק סאטמאר וכעת אבדק"ק ייטב לב בברוקלין

לכהן פאר בתור נשיא כוללנו בארצות הברית על כל מוסדותיה בתי התלמוד תורה לתשב"ר והישיבות הגדולות התם סופר וכתב סופר השכונה הגדולה של מאות בתי החסד לרבני ועניי בני הכולל.

ך עתה אתה נשיא הכולל! ידיד ציון! לך בכחך זה צלח ורכב ע"ד אמו"צ ולמען ציון לא יחשה ולמען ירושלם לא ישקוט להביא ברכה מרובה בבית ה' לחזק הני שלשה עמודי עולם הנכללו בכוללנו תורה. עבודה. וגמילות חסדים

ך אנו תפלה כי זכות גאוני וגדולי ארץ ונושאי דגל כוללנו מיום הוסדה יגן עליכם להאריך ימים רבים ושנות עולמים דשנים ורעננים ושהור ידים יוסיף אומץ להרים קרן אלפי בני הכולל, ויזכה לראות בטוב ה' בארץ החיים ובבנין ציון וירושלם.

כעתירת מוקיריו ומכבדיו
מנהלי כולל שומרי החומות ומוסדות בעיה"ק

נאם ... נאם ...
נאם ... נאם ...
נאם ... נשיא הכולל

תשית לראשו

עטרת פז

סיון תשכ

נזר נשיאות קודש

בשם ה' השוכן בציון והבוחר בירושלם ית"ש ובכח המסור לנו ממע"כ הרבנים הגאונים והצדיקים נשיאי כוללנו ומאת הרה"ג הר"ר בני כוללנו וכל בני עדתנו תושבי אר"ק באנו בכח זה להנהיל כבוד ולעטר בנזר תפארה ולהשיב פנוף טהור על ראש מעלת כבוד הגאון הגדול שלשלת היוחסין רב ההסד והמעש וכו' מוה"ר

הרב לוי יצחק גרינוואלד שליט"א

מלפנים אבד"ק צעהלעם, וכעת אבד"ק ערוגת הבושם בברוקלין

לכהן פאר בתור נשיא כוללנו בארצות הברית על כל מוסדותיה בתי התלמוד תורה לתשב"ר והישיבות הגדולות התם סופר וכתב סופר השכונה הגדולה של מאות בתי החסד לרבני ועניי בני הכולל.

עתה אתה נשיא הכולל ידיד ציון לך בכחך זה פלח ורכב ע"ד אמו"צ ולמען ציון לא יהשה ולמען ירושלם לא ישקוט לה בי"א ברכה מרובה בבית ה' להזק הני שלשה עמודי עולם הנכללו בכוללנו תורה, עבודה, וגמילות חסדים

אנו תפלה כי זכות גאוני וגדולי ארץ ונושאי דגל כוללנו מיום הוסדה יגן עליכם להאריך ימים רבים ושנות עולמים דשנים ורעננים וטהור ידים יוסיף אומץ להרים קרן אלפי בני הכולל, ויזכה לראות בטוב ה' בארץ החיים ובבנין ציון וירושלם.

כעתירת מוקירין ומכבדין
מנהלי כולל שומרי החומות ומוסדותי בעיה"ק ת"ו

נאם

נאם

נאם

נשיא הכולל

תשית לראשו

עטרת פז

סיון תשכ

נזר נשיאות קודש

בשם ה' השוכן בציון והבוחר בירושלם ית"ש ובכח המסור לנו ממע"כ הרבנים הגאונים והצדיקים נשיאי כוללנו ומאת הרה"ג הר"ר בני כוללנו וכל בני עדתנו תושבי אר"ק באנו בכח זה להנהיל כבוד ולעטר בנזר תפארה ולהשיב פנוף טהור על ראש מעלת כבוד הגאון הגדול שלשלת היוחסין רב ההסד והמעש וכו' מוה"ר

הרב שמואל אהרענפעלד שליט"א

אבד"ק מאטערסדארף ור"מ ישיבת זהתן סופר נעוו-יארק

לכהן פאר בתור נשיא כוללנו בארצות הברית על כל מוסדותיה בתי התלמוד תורה לתשב"ר והישיבות הגדולות התם סופר וכתב סופר השכונה הגדולה של מאות בתי החסד לרבני ועניי בני הכולל.

עתה אתה נשיא הכולל ידיד ציון לך בכחך זה פלח ורכב ע"ד אמו"צ ולמען ציון לא יהשה ולמען ירושלם לא ישקוט לה בי"א ברכה מרובה בבית ה' להזק הני שלשה עמודי עולם הנכללו בכוללנו תורה, עבודה, וגמילות חסדים

אנו תפלה כי זכות גאוני וגדולי ארץ ונושאי דגל כוללנו מיום הוסדה יגן עליכם להאריך ימים רבים ושנות עולמים דשנים ורעננים וטהור ידים יוסיף אומץ להרים קרן אלפי בני הכולל, ויזכה לראות בטוב ה' בארץ החיים ובבנין ציון וירושלם.

כעתירת מוקירין ומכבדין
מנהלי כולל שומרי החומות ומוסדותי בעיה"ק ת"ו

נאם

נאם

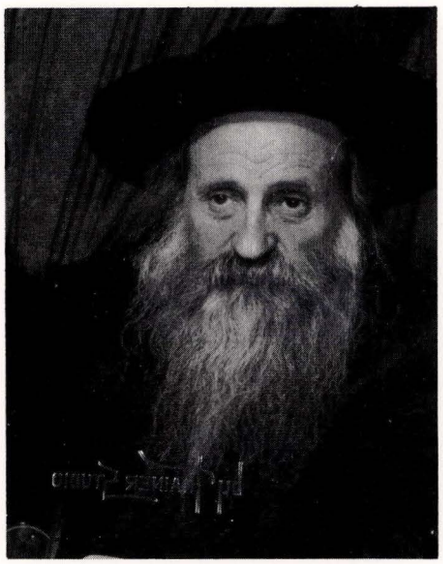
נאם

נשיא הכולל

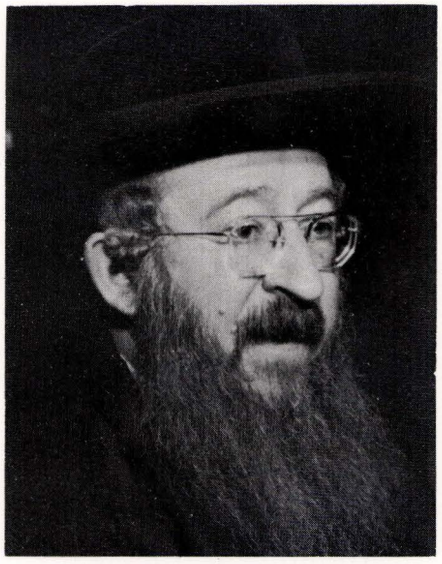
סגני נשיאים:

הגה״צ רבי
יוסף גרינוואלד שליט״א
אבדק״ק פאפא

הגה״צ רבי
משה טייטלבום שליט״א
אבדק״ק סיגעט

הגה״צ רבי
עזריאל יהודא לעבאויטץ שליט״א
אב״ד ״קהל עדת יראים״ — וויען

בעזהשי"ת

תשית לראשו עטרת פז

נזר נשיאות קודש

בשם ה' השוכן בציון והבוחר בירושלים ובכח המסור לנו ממע"כ הרבנים הגאונים
והצדיקים נשיאי כוללנו, ומטעם הה"ג חכמי ורבני ישיבתנו ואלפי בני עדתנו דרי קודש
הננו מתכבדים לענוד ולהכתיר **כתר שם טוב** על ראש ידידנו עוז אביר המעשים
לתורה ולחסד העסקן הגדול מעוז ומגדול שלשלת היוחסין וכו' כבוד שם תפארתו

מוהר"ר **הרב יוסף גרינוואלד** שליט"א
אבד"ק ספא יע"א, כעת ברוקלין

לכהן פאר בתור **סגן נשיא** דכוללנו בארה"ק
על כל מוסדותיה הק' התלמוד תורה והישיבות הגדולות **חתם-סופר וכתב-סופר**
ומאות בתי החסד מהשכונה העתיקה והקריה החדשה.
עתה! אתה! ידיד ציון! לך בכחך זה פלח ורכב ע"ד אמו"צ ולמען ציון לא יחשה
ולמען ירושלים לא ישקוט להביא אופר ברכה ושמחה במעונות הכולל לחזק מבצר
גדול עתיק יומין העומד על שלשה עמודי עולם **תורה עבודה וגמילות-חסדים**

זכות גאוני עולם מיסדי כוללנו ושיאיו מדור דור תגן עליכם להאריך ימים
רבים ושנות עולמים בטוב ובנעימים ותזכו לראות בישועת ה' על עמו ונחלתו
ובבנין ציון וירושלים אמן.

הנהלת כולל שומרי החומות בעיה"ק ת"ו

בעזהשי"ת

תשית לראשו עטרת פז

נזר נשיאות קודש

בשם ה' השוכן בציון והבוחר בירושלים ובכח המסור לנו ממע"כ הרבנים הגאונים
והצדיקים נשיאי כוללנו, ומטעם הה"ג חכמי ורבני ישיבתנו ואלפי בני עדתנו דרי קודש
הננו מתכבדים לענוד ולהכתיר **כתר שם טוב** על ראש ידידנו עוז אביר המעשים
לתורה ולחסד העסקן הגדול מעוז ומגדול שלשלת היוחסין וכו' כבוד שם תפארתו

מוהר"ר **הרב משה טייטלבוים** שליט"א
אבד"ק סיגעט יע"א כעת ברוקלין

לכהן פאר בתור **סגן נשיא** דכוללנו בארה"ק
על כל מוסדותיה הק' התלמוד תורה והישיבות הגדולות **חתם-סופר וכתב-סופר**
ומאות בתי החסד מהשכונה העתיקה והקריה החדשה.
עתה! אתה! ידיד ציון! לך בכחך זה פלח ורכב ע"ד אמו"צ ולמען ציון לא יחשה
ולמען ירושלים לא ישקוט להביא אופר ברכה ושמחה במעונות הכולל לחזק מבצר
גדול עתיק יומין העומד על שלשה עמודי עולם **תורה עבודה וגמילות-חסדים**

זכות גאוני עולם מיסדי כוללנו ושיאיו מדור דור תגן עליכם להאריך ימים
רבים ושנות עולמים בטוב ובנעימים ותזכו לראות בישועת ה' על עמו ונחלתו
ובבנין ציון וירושלים אמן.

הנהלת כולל שומרי החומות בעיה"ק ת"ו

בעזהשי"ת

תשית לראשו עטרת פז

נזר נשיאות קודש

בשם ה' השוכן בציון והבוחר בירושלים ובכח המסור לנו ממע"כ הרבנים הגאונים
והצדיקים נשיאי כוללנו, ומטעם הה"ג חכמי ורבני ישיבתנו ואלפי בני עדתנו דרי קודש
הננו מתכבדים לענוד ולהכתיר **כתר שם טוב** על ראש ידידנו עוז אביר המעשים
לתורה ולחסד העסקן הגדול מעוז ומגדול שלשלת היוחסין וכו' כבוד שם תפארתו

מוהר הרב **עזריאל יהודא לעבאוויטץ** שליט"א
אבד"ק קהל עדת יראים ווין יע"א

לכהן פאר בתור **סגן נשיא** דכוללנו באה"ק
על כל מוסדותיה הק' התלמוד תורה והישיבות הגדולות **חתם-סופר וכתב-סופר**
ומאות בתי החסד מהשכונה העתיקה והקריה החדשה.
עתה! אתה! ידיד ציון! לך בכחך זה פלח ורכב ע"ד אמו"צ ולמען ציון לא יחשה
ולמען ירושלים לא ישקוט להביא אופר ברכה ושמחה במעונות הכולל לחזק מבצר
גדול עתיק יומין העומד על שלשה עמודי עולם **תורה עבודה וגמילות-חסדים**

זכות גאוני עולם מיסדי כוללנו ושיאיו מדור דור תגן עליכם להאריך ימים
רבים ושנות עולמים בטוב ובנעימים ותזכו לראות בישועת ה' על עמו ונחלתו
ובבנין ציון וירושלים אמן.

הנהלת כולל שומרי החומות בעיה"ק ת"ו

ממוני הכולל

זכרונם לברכה

הרב דוד ברויער
הרב זלמן צווייג
הרב חיים פריינד
הרב חיים זלמן ווייסברג
הרב יהושע פריינד
הרב יונה לפקוביץ
הרב יונתן בנימין עסטרייכער (חתן הר״ד פייגאלעס)
הרב יוסף אייזנער
הרב יוסף אייזנבאך
הרב יוסף בנימין שמעונוביץ
הרב יוסף צבי ווייסנשטערן
הרב יחזקאל צוובנר
הרב יעקב שלום אדלר
הרב ליפא זלמן וועבער
הרב מאיר אייכלר
הרב מאיר הכהן קליין
הרב מיכאל הרמן
הרב מרדכי דויטש
הרב משה עקשטיין
הרב נטע שלמה גרין
הרב עמרם יוסף וולנשטיין
הרב ראובן שלמה יונגרייז
הרב שאול יצחק פריינד
הרב שלמה ראטה
הרב שלמה אהרן וורטהיימר
הרב שמואל בנימין פריידיגר
הרב שמואל זאוויל שפיצר
הרב שמעון הויזמן

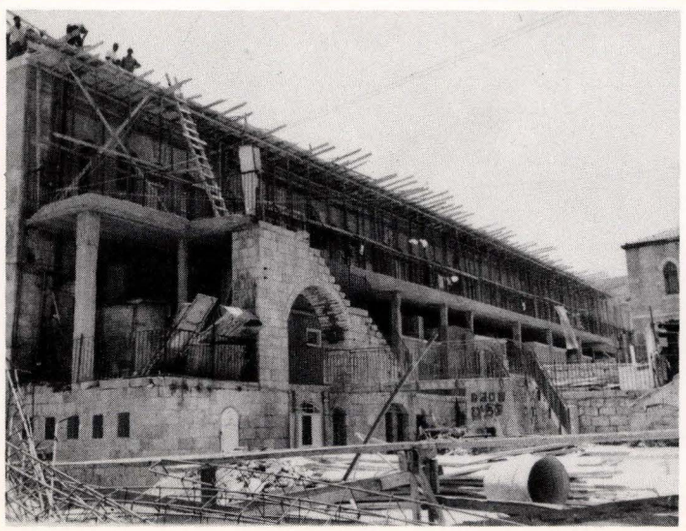
ממוני הכולל כהיום

ה׳ עליהם יחיו

הר״ר מרדכי ליבוביץ — יו״ר
הרה״ג ר׳ יעקב בלוי
הרה״ג ר׳ משה ובר
הר״י אלחנן הרצאג
הר״ר בנימין פורגס
הר״ר בנימין זאב פראג
הר״ר גבריאל בוימיל
הר״ר יהושע בינעט
הר״ר יעקב אבלס
הר״ר שלמה שפיצר

פרק ב

יסוד שכונת "בתי אונגרים"

ההתעוררות הראשונה

ההתעוררות הראשונה לבנין בתים ע"י הכוללים בירושלים, החלה בעצם רק בשנת **תרנ"א**. התעוררות זו באה לידי בטוי במאמריו הבהירים של העסקן הנפלא מיקירי ירושלים רבי מרדכי האניג ז"ל. הוא מתריע באחד מכתבי-העת הירושלמים באותה תקופה על "הכאב למראה עניים ואביונים בירושלים המוכרחים לישב בתעניות להרעיב את ילדיהם ובלבד לחסוך מפרוסת לחמם כדי להגיע לדירה צרה". ויתר על כן: "העניים לא יכלו לעמוד בהתחייבות התשלומים לבניה ושוב הוכרחו אח"כ למכור את דירתם". הסופר ההוא פונה בהתלהבות אל רבני ירושלים וממוני הכוללים:

"גם לכם נאמר: בנו בתים! בנו בתים! לכל כולל וכולל יבוא סכום ידוע בכל שנה, ומה צריך לקנות קרקעות ולבנות בתים בעד עניי הכולל"! בגליון ה-27 של "המגיד" תרנ"א, אנו מוצאים כבר הד חיובי לפנית העסקן-הסופר הנ"ל. רבה של ירושלים הגאון רבי שמואל סלנט פונה בכרוז נלהב אל ראשי הישוב להתחיל במפעל בניה עבור עניי הכוללים בירושלים. כאן מקום לעשות קפיצה אחורנית ולתאר את מצב הדיור מתחילת המאה עד מחציתה (ת"ר-תר"ן).

עד לשנת תרט"ו לא היה בכלל שום ישוב יהודי מחוץ לחומות העיר העתיקה. בשנים אלה גברה העליה לירושלים אשר גרמה לצפיפות בדיור. נוסף לכך היו הדירות עצמן מלאי טחב, והרבה מהן מטות לנפול, כך שהמצב בשטח זה היה ללא נשוא. מפנה היסטורי חל אז בישוב היהודי ההולך ומתעצם, עם הופעתו של השר משה מונטיפיורי שהמצב נגע ללבו והתחיל לפעול ולהפעיל את הגורמים הצבוריים לבנות מחוץ לחומות העיר. בשנת תרט"ו הוקמה ביזמתו שכונת "משכנות שאננים" במורד ההר מול חומת הר ציון. בשנת תרכ"ו הוקמה שכונת "מחנה ישראל" או "שכונת המערבים" ע"י בני העדה המערבית. בשנה שלאחריה אנו מוצאים כבר את שכונת "נחלת שבעה" שנתנה מפנה מכריע בשטח בנית הדירות מחוץ לעיר העתיקה. בשנת תרל"ג הוקמה שכונת "בית דוד", ע"י רבי דוד רייז תושב נחלת-שבעה, שתרם להקמת עשרת הבתים הראשונים לעניים.

שנה לאחר מכן קמה השכונה הראשונה בעלת המסגרת הארגונית והמתוכננת "מאה שערים", שהיתה הראשונה בהיקפה, ע"י מאה חברים רשומים, וכללה מוסדות צבור. במשך הזמן גדלה שכונה זו עד לכדי שלש מאות דירות. כמוה היו שכונות "אבן ישראל" ואח"כ "משכנות ישראל"-ביזמת וניהול "הועד הכללי".

בשנת תרל"ז נבנו השכונות "מחנה יהודה", "סוכת שלום" וכו'. מאוחר יותר נוסדה שכונת התימנים, ע"י בית ישראל", שהוקמה אחרי יסוד "מאה שערים". בשנת תרפ"ח הוקמה השכונה חרדית "שערי חסד" ע"י גמ"ח שערי-חסד.

אך, הצד השוה שבכל הבניה הנזכרת, שרובם ככולם של הבונים פתרו שאלת הדיור אך ורק לבני המעמד הבינוני ע"י הלוואות נוחות. אמנם נעשה פה ושם למען העניים הצנועים, אך היה זה בהיקף מצומצם נגד בעית דיור גדולה.

היה זה **כולל שומרי החומות** שעשה את הקפיצה הנחשונית ופעל גדולות ונצורות בשטח זה בצורה מרשימה ביותר, שעד היום הזה אנו משתוממים על התעוזה של מנהלי וממוני הכולל שלא חתו מכל קושי; יזמו, בנו והקימו את השכונה הגדולה "בתי אונגרים"

שכונת
בתי
אונגרים
— מראה
כללי

המתנוססת לשם ולתפארת עד היום הזה עם אוכלוסיה של יותר מארבע מאות משפחות ברוכי-ילדים הממשיכות לטוות את חוטי הזהב של תורתנו הקדושה ממעמד הר סיני עד עולם.

הנהלת הכולל נתנה את דעתה למצב בני הכולל שאין בכחם לעמוד בתנאי רכישת הדיור עקב פרנסתם הזעומה, והכרח הוא להקים בתים רבים לספק את הדרישה המשוועת. הכולל הטיל את עצמו תוך מאמצים אדירים לחוש לעזרתם של העניים בממדים גדולים להביא פתרון של ממש למצוקה.

בית הכנסת
חסידים

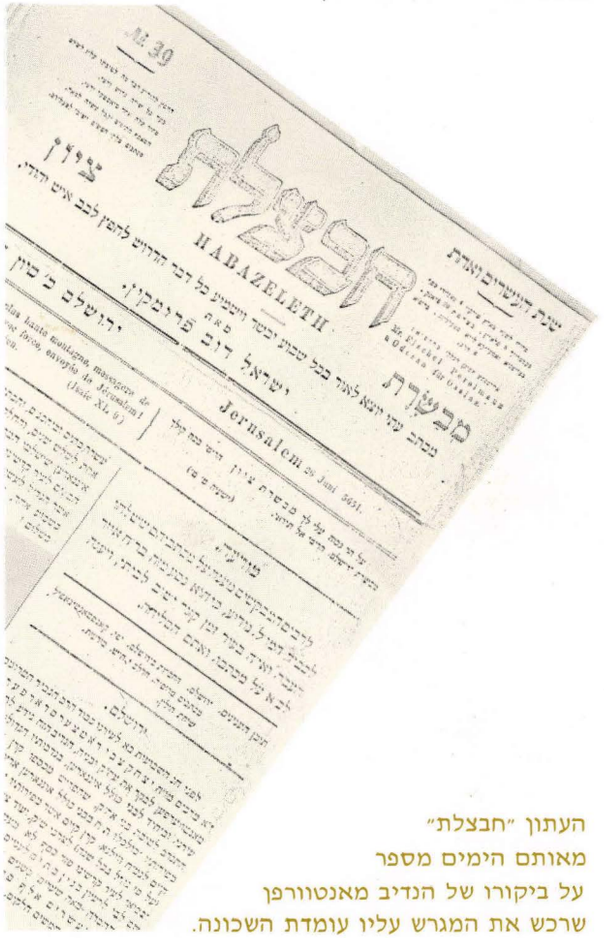

בית הכנסת
פרושים

מי ומה היה הכח שהניע את **כולל שומרי החומות** לקבל על צוארו משא נוסף? — היה זה הנדיב רבי **יצחק צבי ראצערסדורפער** שהגיע לירושלים לפי הזמנתו של רבו מרן רבי יוסף חיים זוננפלד רבה של ירושלים (בתקופה מאוחרת יותר) ונשיא כולל שומרי החומות כמעט מיום עלותו ארצה. נדבן זה, שנמנה בנעוריו בין תלמידיו, הגיע בחורף תרנ"א לירושלים והתאכסן בביתו, בעצתו ועידודו רכש את המגרש בן 12,000 אמה במחיר -.29,000 פרנק. הוא נאלץ לשלם מחיר מפולפל, מכיון שהערבים בעלי המגרש הזה ניצלו את שאיפת ראשי הכולל שהשכונה המוקמת תהא בין השכונות החרדיות "מאה שערים" ו"בית ישראל".

לקניה גדולה זו היה הד עצום באותם הימים בכל כתבי־העת, בארץ ובעולם. בעתון "חבצלת" (סיון תרנ"א) מתאר בפרוטרוט את פרשת רכישת המגרש ומטרתו. הוא מסיים: "מי יתן ונדיבי עמנו הבאים לעיר קדשנו יראו וכן יעשו כמעשה הנדיב הזה אשר הגדיל לעשות טוב וחסד לרבים".

מעשה רב זה נתן דחיפה ותמריץ ליתר הכוללים בירושלים ללכת בעקבות כולל שומרי החומות, כל כולל לפי יכלתו, כדלהלן:

העתון "חבצלת" מאותם הימים מספר על ביקורו של הנדיב מאנטוורפן שרכש את המגרש עליו עומדת השכונה.

כולל וילנא־זמוט בנה את "בתי וילנא" או "בית אברהם" בשנת תרנ"ב. כולל הורדנא (גרודנא) התחיל לראשונה לנכות מסכומי החלוקה לצורך בנין בתים והקימו חצר בת 30-20 דירות בשם "דמשק אליעזר", (גם בשכונות אחרות ישנם חצרות ובתים השייכים לכולל זה). באותה שנה הקים כולל וורשא שכונה על שני בתי מדרשיה לפרושים ולחסידים.

בתקופה זו רבו הפליטים מחמת המציק ברוסיה שהיגרו לאר"י. אז התעורר הגאון בעל "שבט סופר", רבה של פרשבורג ונשיא כולל שומרי החומות, ואסף סכומים גדולים אשר שלח לכולל שבנה למטרה זו שיכון לפליטים, 18 דירות, שנקראו ע"ש הגאון "שערי שמחה".

בשנת תרס"ח זכה גם כולל וואהלין לשכונה משלה, ע"י "זכרון משה", הודות לנדיבות לבו של רבי דוב הכהן אורינשטיין שהשקיע כל הונו בחצר נרחבת בת 25 דירות על חנויותיה ובתי מרחצאותיה.

באותה שנה (תרס"ח) נפרדו יוצאי טרנסילבניא, בטענה כי ראשי הכולל שומרי החומות לוחמים נגד המנהיגים הציוניים. הם בנו להם, מאחורי בתי אונגרים ע"י הדרך ההולכת לקבר שמעון הצדיק, שכונה מיוחדת בשם "בתי זיבנבירגן־סילאדי" שנחרבה ע"י הלגיון הערבי במלחמת תש"ח.

הכוללים מינסק ומונקאטש בנו להם גם הם כמה חצרות או שכונות קטנות בשנים ההם, ואלה נמצאים בסביבת שלושת השכונות "כנסת ישראל" של "הועד הכללי". כך הלכו ונבנו בתים, חצרות ושכונות נוספות כגון: "בתי ויטנברג" ע"י מאה שערים, בתי מילנר' מאחורי בתי אונגרים, "בתי ורנר" וכו'. כן הוקמה שכונת "בתי נייטן" עם עשרות דירות חנם לעניים.

כאמור, הלכו כל הכוללים בעקבות כולל שומרי החומות. אך, שכונת בתי אונגרים היתה ונשארה השכונה הכי גדולה בהיקפה בתור דיור־חנם למאות משפחות. לבד מזאת היא סיפקה את כל הדרישות של צבור חרדי בעל השקפה מוצקה.

בד בבד עם הקמת השכונה הוקמו מיד כל המוסדות והשירותים הצבוריים על חשבון הכולל. כדי שלא לבייש את מי שאין לו — היו כל הדירות שוות. כל מעון מכיל שני חדרים, מטבח ומרפסת, חצר גדולה בתוך הבנינים, בורות מים, גינות נוי ומרתפים מתחת לכל בנין, לאיכסון קרשי הסוכה, כלי הפסח וכל דבר שהשעה צריכה לו.

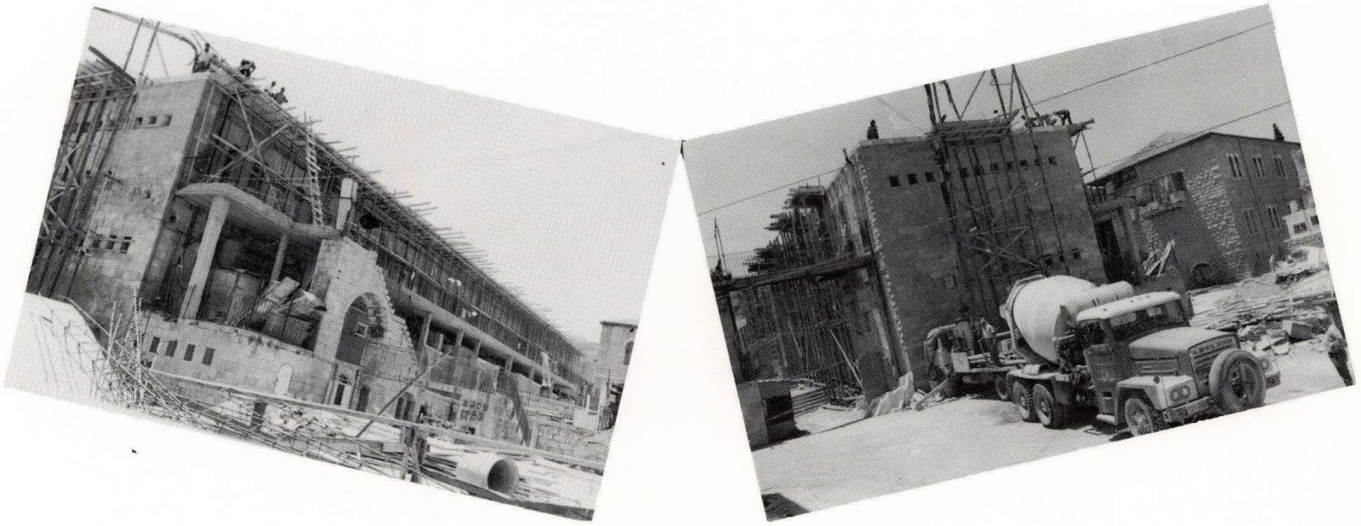
השכונה התפתחה במהירות מסחררת: עד שנת תרס"ג נבנו בה 64 דירות. במשך ארבע שנים אנו מוצאים בה כבר 113 דירות. בשנת תש"א כבר עמדו על תילם 302 דירות. בשנת תש"ז נוספו תשעת הדירות המורווחות על הקומה הישנה הפונה לשכונת מאה שערים, מכספי הנדיב הסוחר הירושלמי ר' נחום ראטה

ז״ל ושתי דירות מכספי הנדיב האמריקאי ר׳ נפתלי פייערשטיין. וכך הגיעו למספר המרשים של 350 דירות.

הנהלת הכולל המשיכה להיות ערה למצוקת הדיור שנגרמה עקב היוקר המבהיל של דמי דירה. היא גייסה כל מאמציה וקבעה שטח נרחב בשכונה ובנתה עליו עשרות דירות נוספות. כמו כן הוסיפה קומות על בתי השכונה הקיימות. בשנת תש״ל שוב הוכשר שטח לבניה בתוך השכונה הותיקה, עליו הוקמו תוך פרק זמן קצר כשלושים דירות.

גם בימים אלה ממש נשמעות הלמות הפטישים בשלב הגמר של הקומות החדשות. כך הולכת ומתגשמת שאיפה מנהלי הכולל להרחיב את כל הדירות הקיימות ע״י איחוד שתי דירות לדירת מגורים אחת מרווחת עבור משפחות ברוכי ילדים.

בתי הקומות החדשים המוקמים עבור משפחות ברוכות—ילדים

הפרסום על בנין ירושלים החל לתת אותותיו ורבו תורמי הדירות מכל חוגי החרדים בהונגריה, אוסטריה, גרמניה וכו׳. משפחות שלמות עזבו את כל הונם לשכונה ירושלמית זו. בערי השדה בהונגריה נוסדו חברות מיוחדות לבנין הבתים.

בספרי ״המקנה״ של הכולל רשומים או מצויירים שמות המקדישים, מספרי הדירות ותנאי המקדישים הגנוזים בארכיון הכולל ומהווים יצירה ספרותית נפלאה, בה משתקפים מכל עמוד החיבה ומסירות הנפש של יהודים בחו״ל לבנין ירושלים. החל מגדולי ישראל ומאורי האומה ועד לבעלי בתים פשוטים ביותר שחסכו מפיהם ולחמם כדי להקים להם יד ושם בעיר הקודש.

הנה מוצאים אנו בספר המקנה את הדף של הגאון רבי הילל ליכטנשטיין מקולומיי. הכולל קנה את הדירות על שמו תמורת הכסף שנתקבל מנחלתו ב״פתח תקוה״, אותה רכש לו חתנו הגאון רבי עקיבא

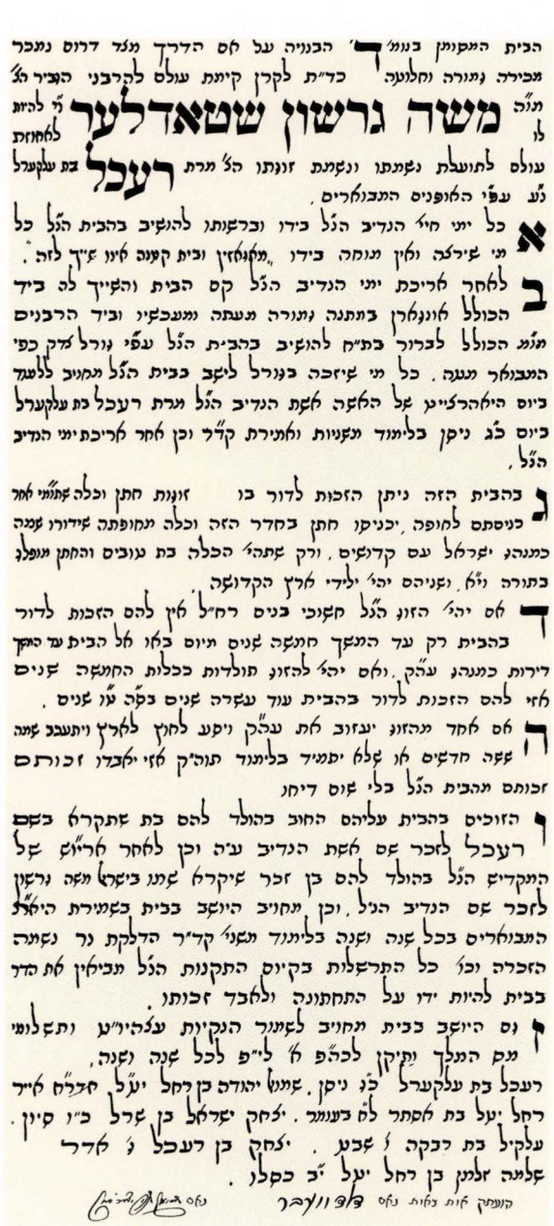

רשיון וקבלת מעו״כ ברחובות משנת 1924 לפני 53 שנה

יוסף שלזינגר ממיסדי המקום. נבנו כמה דירות בשכונה לאחדים ממצוייני אברכי ירושלים. לאחר דפדוף קל נפגשים הננו בשמה של מרת שיינדל בת הינדל פערלעס מהכפר פרויענקירכן מבורגלאנד (אוסטריא), ממשפחה מיוחסת, ״שבנתה מהונה שחנן אותה ה׳״ 15 בתים וגם בית טבילה מתחת לבית הכנסת דחסידים. אשה זו היתה באחרית ימיה אשתו של ראש קהילת האורטודוקסים בבודאפשט, הרב משה פריי־דיגער, שהמלך העניק לו תואר האצילות ההונגרית ״הלוי די או בודא״ ומתוך כך הצליח להרבות טובות לאחיו היהודים. כן הקים ובנה בנין מיוחד עם 10 דירות הנגיד ר׳ יצחק נפתלי בק׳, ומסביב לבנין גינה נהדרת.

כן אנו פוגשים ברשימה את הסוחר והעסקן מסומבטאהלי רבי **גרשון שטאדלער** שהקים בשנת תרס״ג את בית הכנסת לעדת החסידים בשכונה עם כמה דירות. רבי גרשון וזוגתו, שהיו חשוכי בנים, התנו תנאי בל-יעבור בהקדש שלהם כי ״דירותיו תינתנה

תקנות שונות עבור המשתכנים

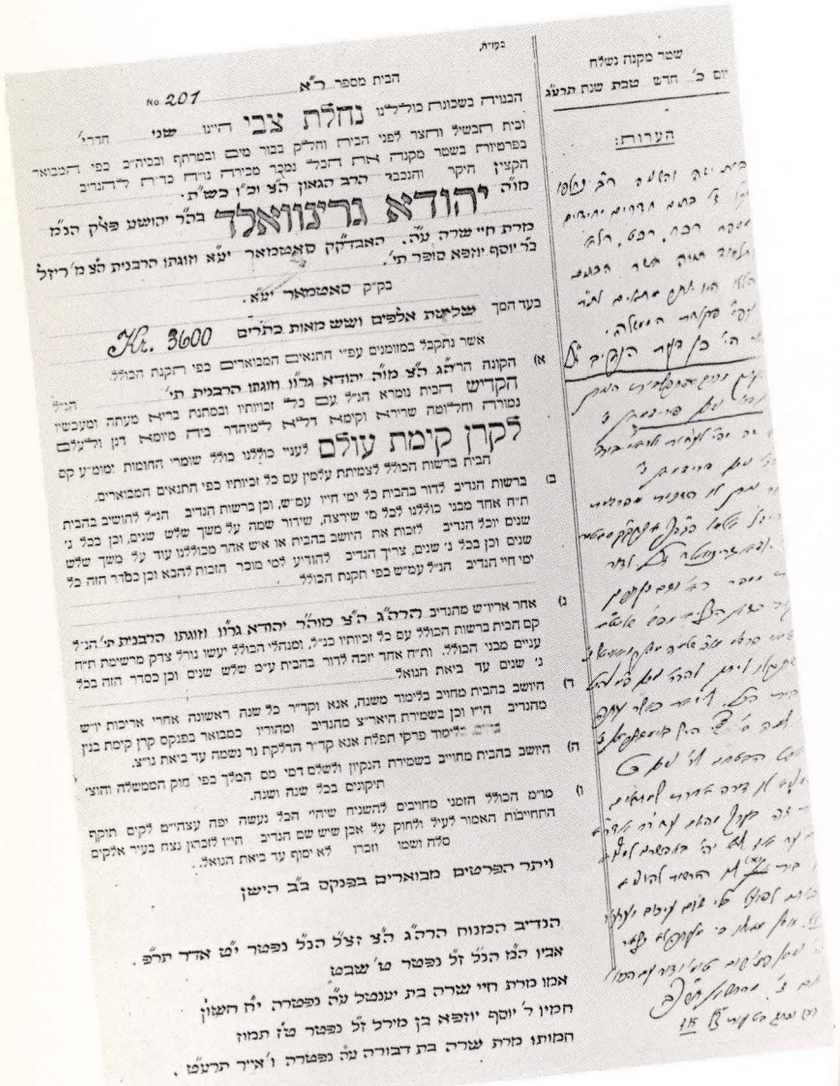
תנאי בל-יעבור בהקדש שלהם כי "דירותיו תינתנה לזוגות צעירים ביום חתונתם, וצאצאי הזוג ייקראו על שמו ועל שם אשתו". ואמנם כך נהגו.

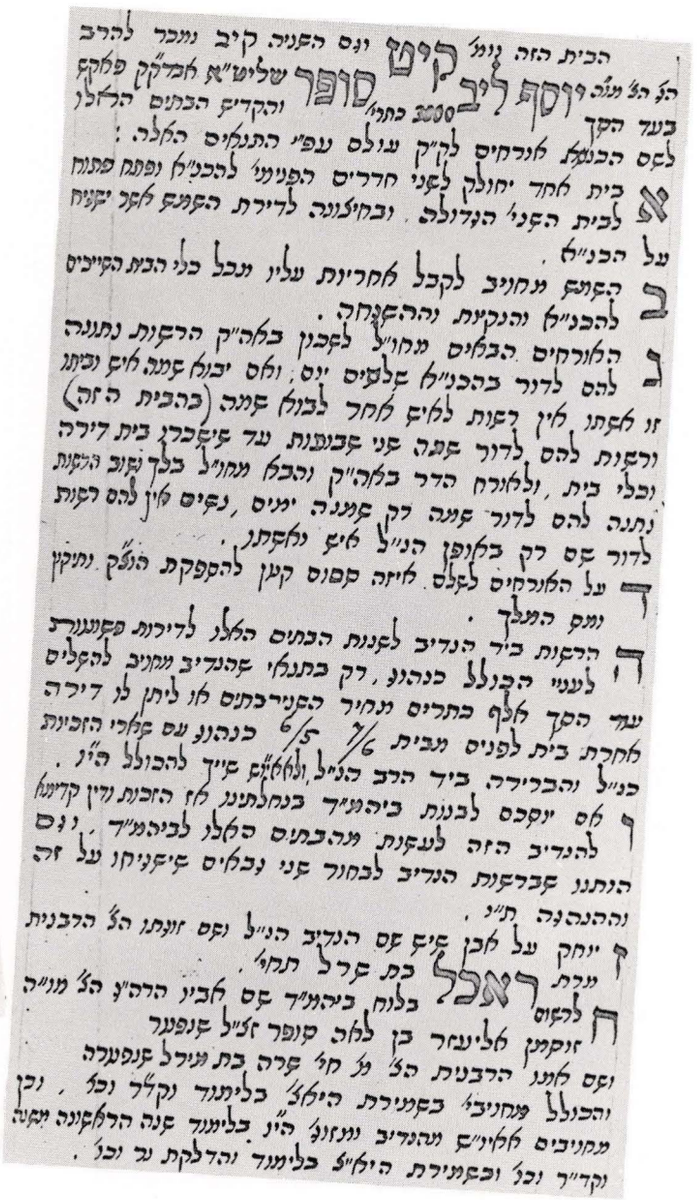
אחד ממקדישי הדירות מתנה "שמשפחות כהנים ידורו בהם", תקנה הנשמרת עד היום. מקדישים אחרים התנו כי שכר הדירה יחולק בין "תלמידי חכמים עניים העוסקים בתורה ויראה ועובדים את ה', בטהרה"; או "שיחולק לאלמנות עניות". בספרי הקדשה אלה של הכולל אנו נתקלים בתנאים רבים ומעניינים וניתן ללמוד מהם תכונות האדם ושאיפותיו המשקפות את הרצון העז של המקדישים להנות תלמידי חכמים מממונם.

כדאי להדגיש באופן מיוחד שכל השירותים הצבו—ריים והדתיים הוקמו מיד עם יסוד השכונה הגדולה: שני בתי כנסיות לעדת החסידים והפרושים, בית מרחץ ומקוה טהרה, מבנה ענק לתלמוד תורה, ישיבות, וכו׳ חנויות מזון וכדו׳—שלא כפי הנהוג לאחרונה בארץ, אשר רק עם גמר המבנים מתחילים, לדאבוננו, לחשוב על שירותי הדת ובדרך כלל זה מתמשך שנים.

מן הראוי גם לציין כי הנהלת הכולל לא הקפידה במקרים מסוימים על מוצאו של מבקשי הדירה. אנו מוצאים בין הדיירים רבים מחכמי התורה שדרו כאן תקופה די ארוכה. ביניהם יש להזכיר את הצדיק רבי **מאטעלע טוועריסקי** מראחמיסטריווקע, אשר רבים מחסידי ירושלים נמשכו אליו בעבותות אהבה. כאן גר "השותק" הירושלמי רבי **ברוך יעקב זיסרמן** שהיה מיוצאי רוסיה, ועוד ת"ח ידועים שלא היו מיוצאי הונגריה.

בדרך כלל התחלפו הדיירים אחת לשלש שנים ע"י גורל במעמד נכבדים ונאמנים. עוזבי הדירות חפשו להם דירה אחרת בעיר, שבאותם הימים לא היתה שום בעיה. בדרך כלל קבלו בני הכולל דמי דיור פעמיים בשנה.

תקנות קבועות לבנין בתי חסד „נחלת צבי"
אשר לכוללנו כולל אונגארן הי"ו

העתק הפרטי כל' מעיים כ' טבת תרס"ד נומרו 370

במעמד ובהסיפת מוסד הכולל ושמונה נכחרים עניהם הוסכם לתקנות הנחלה הסמוכה לכתר חסד דכוללנו מלה לפון, על תנאי זה שכל המתנדב לבניית בית בנחלתינו לפי הדרשת בידו להושיב בהבית למי שירצה מבני כוללנו המשך כל ימי חיי הנדיב דוקא, ולהחזיק הם הבית הדרשת הכולל, יתן ליורשיו ובאי כחו להתערב ולדון על הבית הזה בכלל. כי על מנת כן נתקבל מחיר הקרקע מהנדיב, רק מפורש ניתנר שהושב בהבית לו הזכות ליתב בהבית עד שתשה שנים מיום שנגנם לדור שמה חס ושלום תקף המתנדב בתוך המשך הזמן הנ"ל שנים הנ"ל (עלכל הפרטי כל')

וכעת עלינו לבאר ולפרש כל דבר בפרטות נידון ותורת הבית...

א כל בית דירה, בית לפנים מבית, השוערית גדולה אשר תבדיל בתוכה חלל השה על שה חמות בתוכת הבנין כל חומה 75 cm ובבית הזה יחלק חלק הנון לבית תבדיל בהפסק עהיליה אחר לה גב פתח מיוחדת להחלר. קומת הבתים בפנים השה השות מעטה עד הטפחות. וחלק בבור מים ובביהב ובמרתף מקום שלשת חלפים ושם מקוות בתרים ועל רחבי הכולל להשתח שיפוה הכל עלהיולם ודחופן מעלה ...

ב דשות בית הרוחה והמקדש לשבת בהבית כל ימי חייו חו להושיב בו אחר מבני כוללנו למי שירצה שידור בהבית כל ימי חיי הנדיב עלמו, ולהחלים הם הבית לזמינות עלמין לבני כוללנו להושיב בהבית תה עניים עפ"י מדל נדן אחת לשלש שנים וכן כדרר הזה לעולם ...

ג היושב בבית מחויב בלימוד משניות ותפלת מנחה וקדיש כל שנה. החשובה מחלוש מהנדיב. וכן בשמירות הלילה מדי שנה בלימוד וקדר יהדלקת נר נשמה ...

ד דשות להמקדש לרשום עד שש אנשי ואתן וחמותו יניום החמותו עם המיו והמותו יניום הלילה של כל אחת מהרוזן הנל מחויב היושב בבית ללמוד פרקי משנה וקדיש וכן בנין. שמות הנפטרים ורשמו על לוח בהבית שלו לזכר עולם לקיים לנון וחבן תעודב בעתם וזמנם ...

ה ואם המקדש יקדיש את ביתו קודם לכן תומני בחיים חייותו לעניי כוללנו להושיב בו תה עניים עפ"י נודל נדן בחלופי זמנים כנהוג בכוללנו אחז הזוכה בבית מחויב ללמוד שיעורין דרבנן בלימוד נשרת שיעור קבוע בכל יום. ולהתפלל בשלוש הנדיב וכל שלושם ולשכרו ולהנלחתו כל ימי חיי הנדיב עלמו ...

ולאחרים לקיים הלימוד ומשמרות הלילה כמבואר בסעיף ג'... וכן לתנדיב הזה הזכות לרשום הלילה מאחי אהבו ואם אחותו. וכן מלמד זונתו. ועל היושב בבית לקיים כל הלילה בזמנם ...

ו מי שלין ידו משנת בית דירה כלל בעד הסך 3600 קר. אחי יוכל לקנות ולהקדיש בית לפנים מבית הקטנים מהנ"ל. היינו הפנימית נדולה אשר תבדיל בתוכה חלל שה על שה

ז מי שלין ידו משנת בית דירה כלל בעד הסך 2800 קר אחי יוכל לקנות ולהקדיש בית אחד נדול אשר יבדיל בתוכה שה על שבעה חמות. וחלר לפני הבית ובית חלון בבור מים ומרתף ביהב. ומחזרו עולה רק לחלפים ולרבע מאחות בתרים 2400 קר ויזכה נב בזכותים המבוארים לעיל ...

ח מי שלין ידו משנת שלם מאחר הבית כפעם אחת אז יוכל לשלוח משחר הבית בשלושה פרקים בשנה ...

ט מי שלין ידו משנת לשלוח נם בחופן הנז מלאתו עוד דרך לזכות הנדיב מלות יפוב האחרן וליהר הבל בבנין ציון וירושלם בתשלומי. מאחר הבית בפרקים שונים ... היינו בשלוח הראשון להתחלת הבנין 1000 קר חלף כתרים. והמותר ישלח בבמה שנים כפי כחו ... ומלא הכולל ישלומו הבנין והבאים לו מכספ הלואה. והבית הם לשכירות עד שישלם הנדיב הקונה כל מאחר הבנין וחז שייך להקונה כפי התנאים הנל ... ובל האי השכירות שייך להכולל להוצאת הכסף הלואה ותיקונים ומסם המלך ...

י דרוך מלוב נמול חלמנה, לחבי החוסק חשר מן שמים זכה לקנות לו יד ושם בבנין נם בחחי קטן להקדיש בית קטנה לדורת חלמנה שבולב ונלמודה העולה לסך 1000 קר חשר על העוב יזכר שמן וזכרו עדי עד נם לאחר תוסק יזכר בספר ההזכרה בחני ה' ומועדי קודש בתפלת חמר וכו' כמנהג פעהק תל ...

יא בבלות הבנין ותשלום המחיר מהנדיב יוחק על חבן שים בכותלי הבית. חת שם הנדיב ויקרחו שמו בישראל לזכר עולם וזכרו לח יסוף עד בילות הנולל. ונשלח לבל נדיב שער מקרה על הבנין ביתו עם בל התנחים מבואר ומפורש בשרוב ...

יב חון להזוכה בהבית שום זכות להשכיר הבית לשום אדם רק הוא בעלמו ובב ידורו שמה בבל ובבל. ועליו לקיים בפי תקנינו בתשובת בחובת הדר' בלי שום טלום בלל...

יג חון להזוכה בהבית שום זכות להשכיר הבית לשום אדם רק הוא בעלמו ובב ידורו שמה

טו חבית הבית ישלה לבל הדורם והמבקם על הולחת המבקש ...

„חובת הדר"

הזיבים לשבת בהבתים מחוייבים למלחות אחרי התקנות והסדרים המבוארים בזה ויהלו הם ...

א חון לו רשות להוסיף בהבית חו בהחלר הזיך לו. שום בנין בל שהוח חשילו על עך וחק לתקן שום דבר מהבית והזיך לו. בלתי רשות בל המנהלים בכתב ובחתימות דם ...

ב עליו להשניח לבלי יתקלקל טיח הבתים, החלונות, הפתחים, החלונות, ולבלתי יחבר שום דבר מהחפלים דעיבו: ...

ג לשום עין על הנרון כי יעורר בבית ובהלר ובית התבציל ובכיהב. ולהדיח חת הלפתם לח פחות מפעם בחת בשבוע ...

ד לשפוך חת החבלים והשופבים במקום המיוחד להם ...

ה לסייד חת הבית לבהפ פעם בחת בשנה בשיד נקי וריחאניטה, ובפירוש שלח לסוד הבתלים מיבחוץ.

ו לבלי השחות חת הסובה לשר יעשה לחג הסובת ולהסירה לחר החג לח יחזיר מרחץ הנון בלי שום דופי בלל ...

ז בל ריב ומדון לשר יהי בין השבנים, יבול לפני המנהלים ושפטו דיהם ועלהם לשמוע בבל לשר יורו להם ...

ח בהקומות שלר יד בל השבנים חו לחדים מהם שוים, החובה על בל לחד ולחד מהם להשתי על הנדון שבוע לחר הלישות ...

ט החובה לדור בהבית שבה לו לעלמו ולח לחולתו ולתן לו רשות למבור שבותו לאחר תן בהנם ויבלל שבן בשבר בלי שום טולם ודופי ובלל, תפילו על הודם לחד ...

י חם לח ירנים ויעבור תפילו דק על לחת מהתקנות והסדרים הנל הרשות בידי המנהלים להוליחו מן הבית בלי שום טולם והנמדקות בלל ...

יא היושב בהבית עליו לשמם לקופת הכולל מנם המלך והולחת וכו' כיו שלר יוצח עליו מלת המנהלים החמנים ...

ברעידת האדמה בירושלים

היה זה בשנת תרפ״ג, כאשר עיר הקודש התגעשה, וברעידת אדמה הרעידה את ירושלים. הנס שקרה אז, בו ראו כל העמים מחזות אלוקים, היה נורא־הוד, ומהולל היה שם ה׳ בגויים. בעוד שמאות ערבים נקברו תחת המפולת ואיי החרבות, לא נפלה ארצה שערה אחת של יהודי בירושלים.

בעיר העתיקה ובשכונות הותיקות קרסו בנינים רבים. הנזק של הרכוש היהודי היה עצום, אך לא נגע בנפש. השכונה העתיקה, מתוך יושנה וצפיפותה, קבלה מנה אחת אפיים; בנינים רבים נתמוטטו, בתי הכנסת שבשכונה נחרבו כמעט עד היסוד, ורק בהשגחה פרטית, מסיבה זו או אחרת, לא נמצאה בכל המקומות הללו אף נפש חיה.

הנהלת הכולל, שרק התחילה אז להתאושש מעט משנות המלחמה, נאלצה שוב לקחת את הנטל על עצמה, לספק מזון לתושבים ולהכין בגדים תמורת אלה שניזוקו. בעיקר קבלה על עצמה את שיפוץ השכונה הותיקה; בתי הכנסת הוקמו מחדש, ולבני הכולל היתה הרווחה.

הנהלת הכולל רשמה שוב דף מזהיר בדברי ימיה.

בשנות הזעם והשואה

אולם כל המשברים הללו, היו כאין ואפס לעומת שנות ההסתר האיומים, שנות השואה והזעם תש״א — תש״ד, כאשר שליש מעם ישראל נכחד ע״י הצוררים הנאצים ימ״ש, קהלות ישראל בגולה נעקרו, ורוב בניהם נרצחו על קידוש ה׳, ארץ ישראל עצמה שתתה אמנם כוס יגונה בפחד בלבד, אך העוני והמחסור היה נורא מאד, בעיקר בקרב חכמי התורה ובני הישיבות, בהיות כי התמיכה מן הגולה פסקה לגמרי.

על גיווה של הנהלת הכולל בא״י היתה מוטלת אז עבודה כפולה: לגייס את רוב המשאבים הכספיים בארץ ישראל עצמה בנוסף על מגביות החירום שנעשו באמריקה, ויחד עם זה גם להשתדל עבור אחיהם באירופה — ענין שבאין אופנים אחרים התבטא בעיקר בהשגת סרטיפיקטים — רשיונות כניסה לארץ, מטעם השלטונות האנגלים, כדי להנצל מגיא ההריגה ונהרי־נחלי הדם שזרמו בגולה.

ואכן, רבים מגדולי ישראל, יחד עם פשוטי עם, הצליחו אז להנצל ולהגיע ארצה בעוד מועד הודות להשתדלותה של הנהלת הכולל וממוניו בירושלים.

כולל שומרי החומות לא הסתפק בכך, אלא גם דאג לפרנסת העולים, לדיור נאות, ולמאני מכבדותא, בהיות כי רבים מן העולים היו מאלה אשר תפסו מקום בכותל המזרח בקהלות אירופה, ואילו לכאן הגיעו בודדים לנפשם, בעירום וחוסר כל.

בשנים ההם גם הרחיב הכולל את השכונה הותיקה, הוקמו דירותיו של הנדיב הירושלמי רבי נחום ראטה, והברון פויערשטיין מארה״ב.

״בירושלים יש לנו למי לפנות, בירושלים יש עוד אל מי לדבר ולשוח מן הלב הכואב״ — היו העולים פליטי השואה שחים בינם לבין עצמם. הללו הרגישו אז היטב את חסדי ״כולל שומרי החומות״ על גופם ונפשם.

תקופה זו עברה אמנם עם כניעת הטורף הנאצי הארור, אך גם השנים שלאחר מכן לא היו שנות רגיעה. העולים מאירופה רבו, ושומרי החומות המשיכו לעמוד לימינם בעזרה של כבוד.

במלחמת הערבים בארץ ישראל

בשנת תש"ח קבלו החילונים שלטון ומדינה בארץ ישראל. הבית הלאומי, ללא החזות היהודית, עליה לחמו הציונים זמן רב — קם והיה לעובדה. המלחמה עם הערבים תושבי הארץ פרצה בכל עוזה, ופני ארץ הקודש נשתנו ללא היכר.

רבים נסחפו עם שמחת העצמאות המדומה של המדינה החדשה, כאילו נמצאים כבר על סף הגאולה. מכל קצווי העולם נהרו לא"י, גולת הונגריה הנותרת ועמה שאר מדינות אירופה חוסלו; על רבבות יהודים ירד מסך הברזל הקומוניסטי וכמעט שלא יכלו שוב לצאת משם , ואילו בארץ הקודש היתה הסכנה רבה דוקא מצד שני: העולים שעלו לכאן מגלויות שונות שלא נתנסו בפריקת עול תורה, הועברו בכח על דעתם ועל דעת קונם. חלק מגולת הפאר של יהדות המזרח הפכו צורה, ואחרי פיתוי של מדריכים עוקרי תורה, הזניחו את תורה אבותם לגמרי.

אחרת היתה היהדות האשכנזית, יוצאת אירופה, שהיתה למודת נסיונות של רפורמים, משכילים, ועוקרי תורה. עבודת המדריכים החילונים נתקלה כאן בקיר קשה לפצוח. אולם, בכל זאת, רבים שהגיעו לכאן מרוטים ורצוצים ללא משפחה ומשען לא הצליחו לעמוד בנסיון של חוסר סיוע חומרי ורוחני, והנהלת הכולל פעלה גדולות ונצורות בשטח זה, ענין שרבים מן העולים מזכירים אותו לשבח עד היום הזה.

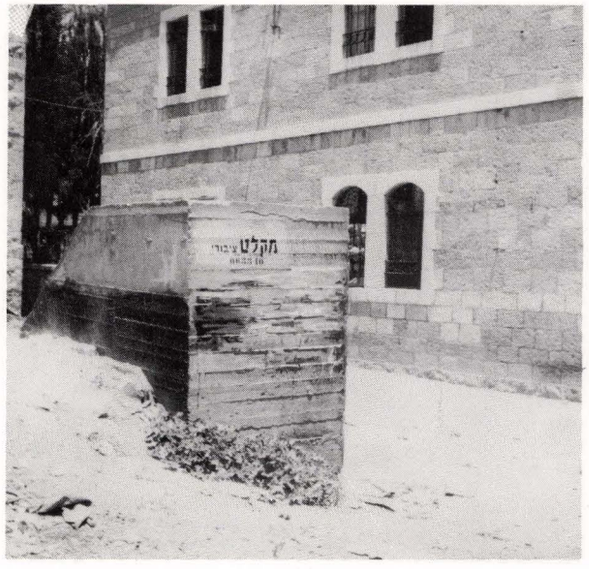
השכונות החרדיות בירושלים, ובעיקר שכונת בתי הונגרין, היו נמצאות בקו הגבול עם הערבים. ואם ירושלים נטלה תשעה קבין מצרת המלחמה בא"י בימים ההם, הרי שכונת זו נטלה את רובם. רבים מבני השכונה נפלו חללים, בתים שלמים נהרסו, וכל תושבי השכונה שהו במשך חדשים ארוכים במרתפים ומקלטים ללא יכולת להוציא ראש החוצה מאימת ההפגזות, והפצצות שנפלו בתוך השכונה. מרבית הגגות נזוקו ונהרסו ומיד לאחר המלחמה נאלצו לקנות 33,000 רעפים חדשים בכדי לכסות את הגגות שהותקנו מחדש!

הנהלת הכולל עשתה אז מאמצים עליונים לחלק מפעם לפעם מזון והלבשה למרתפים ובעיקר כוס חמין לתינוקות ופעוטות. ולטוב יזכר הרה"ח רבי יוסף אייכלר הי"ו אשר מסר נפשו מנגד במסירות עילאית ויחד עם חבורת האברכים בישלו מזון והכינו חמין, ובתוך אש התופת היו רצים אצים למקלטים ולמרתפים להחיות עם רב, ועד היום הזה מספרים כמה משפחות מכובדות בירושלים, כי לולא עזרה זו בימים הטרופים, כמעט ואי אפשר היה להחזיק מעמד, וכי הרבה מן הפעוטות אז חבים לחבורת אברכים זו את חייהם.

מקלטים...
מקלטים...
— אלה היו
פני החיים אז,
ומנת חלקם
היומיומית
של
התושבים

נשים וילדים ממלאים שקי עפר למען ישמשו כמגן בפני התפוצצויות

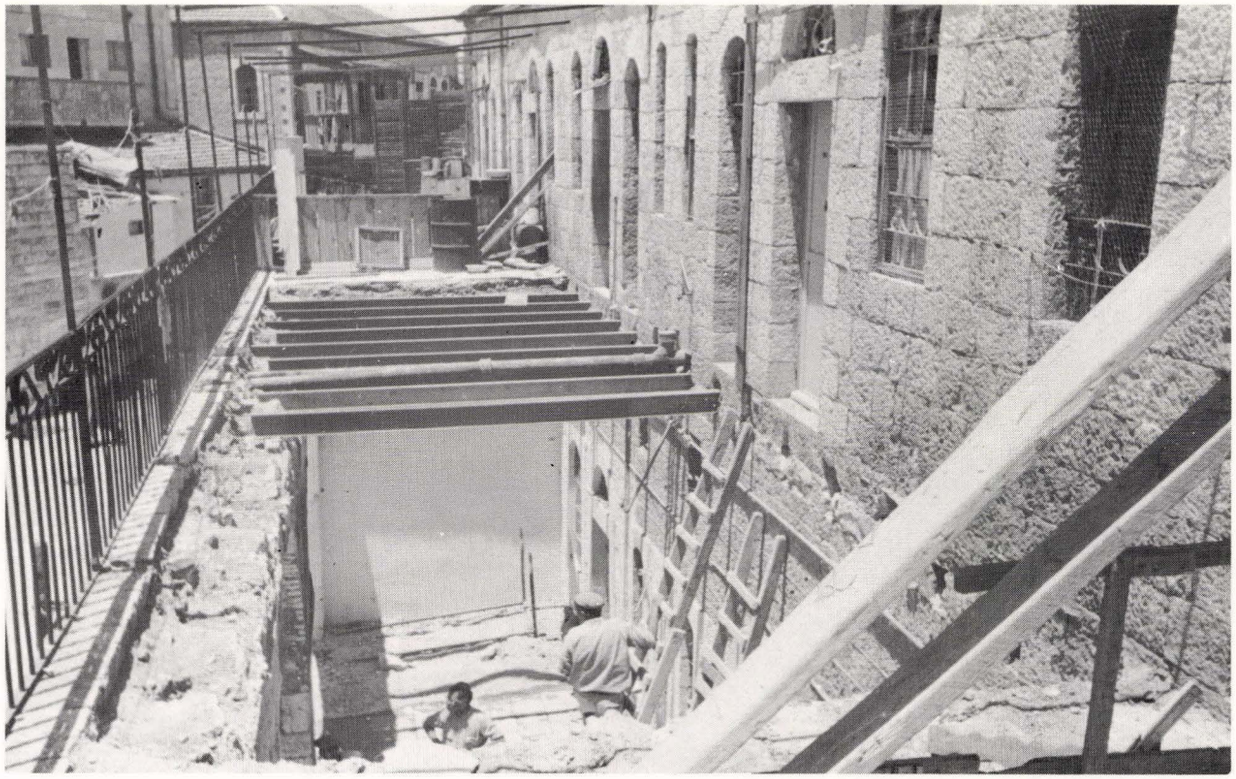

מראה פנים של אחד המקלטים. במקלט זה התגוררו תחת קורת־גג אחד עשרות משפחות, בחוסר כל, במשך שבועות רבים

הרס וחורבן בדירות של השכונה

הרס וחורבן בדירות של השכונה לאחר הפצצות כבדות מפגזי האויב.

ממוראות ההרס
בשני
בתי הכנסת בשכונה
לאחר
שנפגעו מהפצצות

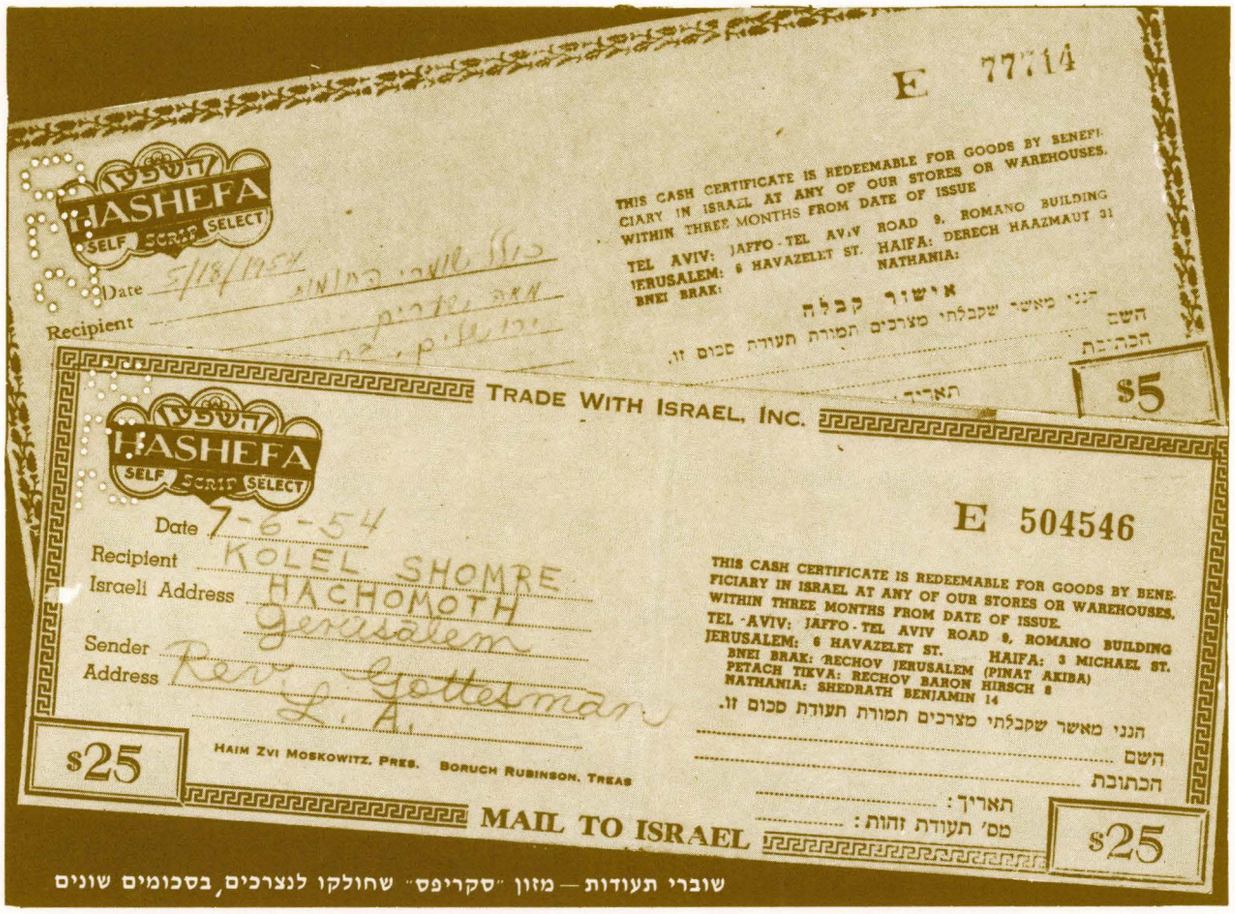

רבי יוסף ועוזריו, נכנסו אז בחובות עצומים על הסכומים שהוציאו להשגת המזון, ועם שוך המלחמה, נעשו מאמצים ע״י הנהלת הכולל לשלם חלק מסכומים אלה.

אך גם בימים שנדמו התותחים והאש פסקה לזמן קצר, היתה ירושלים נתונה במצור ובמצוק, והמזון חולק ע״י השלטונות לפי קצבה. הנהלת הכולל שהיתה בתמונה ללא הפסקה, הדפיסה לשם כך תלושים לקבלת מזון, תלוש לככר לחם, תלוש לפח מים, וכדומה. התלושים חולקו במשרדי הכולל, והמקבלים הופנו לתחנות חלוקה מיוחדות.

אחרי לחץ שהוטל ע״י משרדי הכולל בארה״ב על השלטונות, גם הותר להנהלת הכולל בירושלים יבוא מזון בכמויות עצומות של מאות טונות לארץ באופן עצמאי, וכן קניית תעודות מזון (סקריפס׳) עבור משפחות שונות, ויהודי ירושלים נשמו לרווחה.

שוברי תעודות — מזון "סקריפס" שחולקו לנצרכים, בסכומים שונים

מחסור חמור שרר אז בהלבשה, בתי החרושת בא״י עדיין לא הופעלו אחרי המלחמה, רבו העובדים היו מגוייסים לעבודת הצבא, ומשפחות רבות ומכובדות בושו להתראות חוצה מבלאי בגדיהם, עד שבאחד הימים דבר נפל בירושלים, אחרי משא-ומתן נוסף עם השלטונות בארץ, הוענק רשיון מיוחד לכולל שומרי החומות, להביא אנית משא עם הלבשה לתושבי העיר, השמחה בעיר רבתה בהיות כי משפחות רבות דחו את נשואי ילדיהם מחוסר הלבשה. תחנת חלוקת בגדים נקבעה במשרד הכולל, ובמשך כמה חדשים כמעט ללא הפסקה, עמלו פקידי הכולל כדי לספק למשפחות את הצטרכותם בהלבשה.

עוד היום חוזרים יהודי ירושלים ומספרים כבדיחו־תא על חלוקת בגדים זו, כאשר בין הנזקקים היו רבנים מפליטי הגולה שלבושם היה טלאי על טלאי, ואחרי שנכנסו למשרד הכולל יצאו מפתח אחר בלבוש מכובד עד מבלי הכירם.

גברים, נשים וילדים
באים לקבל בגדים בתחנת החלוקה.

היו אלה משברים וגלים שעברו על "כולל שומרי החומות" בירושלים, ביניהם יש גם להזכיר את הפוגרם הערבי בשנת תרפ"ט בעיר העתיקה בירושלים בו הרסו הערבים את בית הכנסת הידוע של הכולל בדרך לכותל המערבי "אהל יצחק" ורצחו נפש כמה מן המתפללים.

אך מנהיגי הכולל קיימו בעצמם כל השנים את דברי חז"ל "ועל כל גל וגל נענתי ראשי", ומתוך דרך זו הצליחו בס"ד להגיע עד הלום.

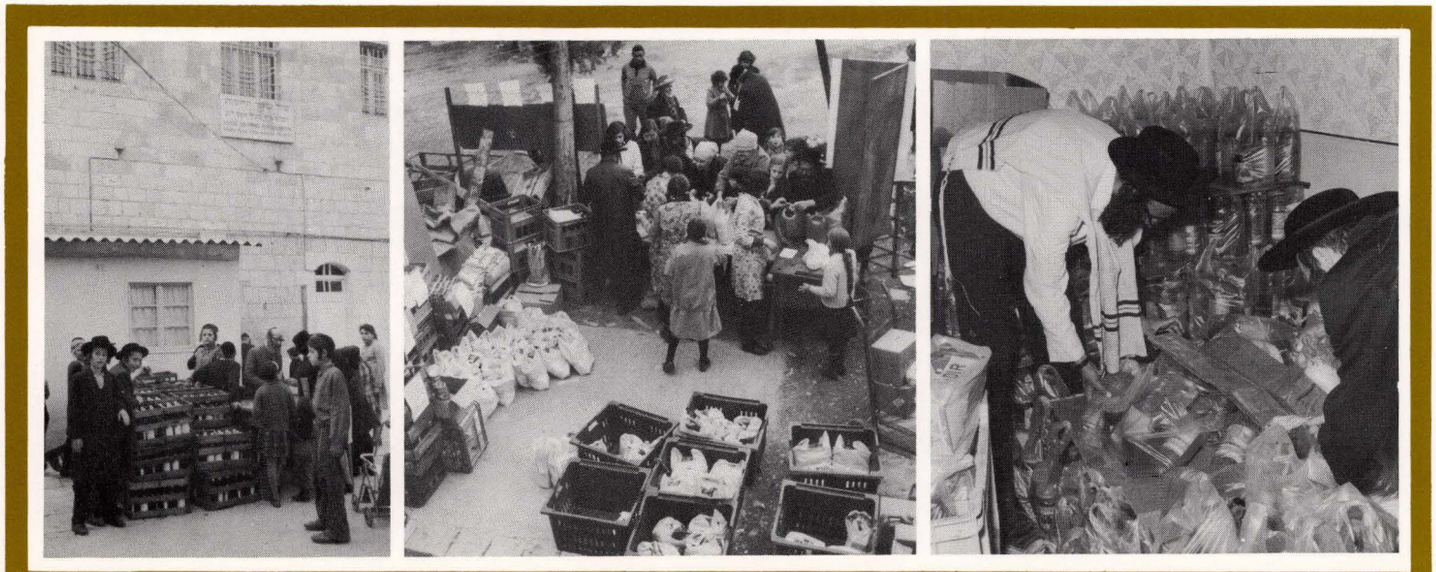

בית הכנסת "**אהל יצחק**" של **כולל שומרי החומות** בעיר העתיקה — שנהרס ע"י הפורעים הערבים

פרק ג

החלוקה

(התמיכה בבני הכולל)

ה"חלוקה" — כמה רטט של קדושה מכילה מלה זו המבטאת אוצר של צדקה שהקיפה את כל תפוצות הגולה כמדורת אש-קודש, במטרה ברורה וחגיגית לחזק את הישוב בציון וירושלים במאות השנים האחרונות.

אמנם ענין התמיכה ביושבי ארץ הקודש כבר נזכר מלפני אלף שנה. נשתמרה בידינו עדותו של רבי שמואל הנגיד "המהנה בני תורה שבירושלים, ומספיק שמן זית לבתי כנסיות שבירושלים, בכל שנה וכו'" (דיואן תהלים צ"ז קמ"ד). ואילו בספר "ארץ החיים" למהרי"ח סתהון (רמ"ז סכ"א) מביא מכתב מגאוני עיר תוניס על המסורת המצויה בידם מהרבנים הראשונים שקבעוה חובה מזמן הרמב"ן, בשנת כ"ז לאלף השישי, ולכן קראו אותה רבים "קופת רמב"ן" ורק מאוחר יותר נקבעה בתור "קופת רמבעה"ן", היינו רבי מאיר בעל הנס, וזה על פי העובדה הנזכרת בגמרא (ע"ז י"ח) שהתנא הגדול רבי מאיר בעל הנס הבטיח לשומר שיינצל ע"י תפילה קצרה זו שיאמר "אלקא דמאיר עננו".

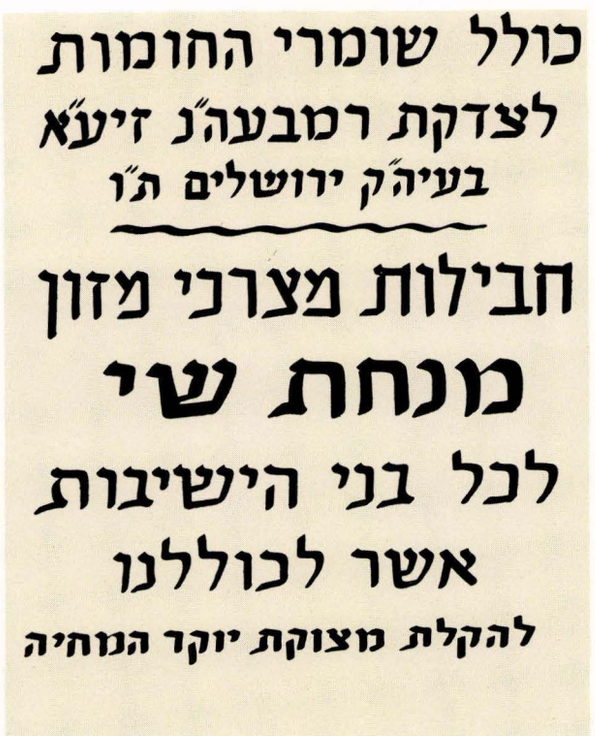
גם בספר המבי"ט (ח"ג סימן רכ"ה) כותב בין היתר: "ידוע משנים קדמוניות כי כל הקהילות הקדושות שבחו"ל, שולחים מעות לירושלים, לפזר לבעלי תורה ועניים".

אבל בשביל הישוב האשכנזי שנוסד עם בוא תלמידי הבעש"ט ותלמידי הגר"א לפני כמאתים שנה שימשה "החלוקה" לאבן פינה ליסוד הישוב בצורה מאורגנת, והיתה למפעל הצדקה הכביר שהחזיק את הישוב. אפשר לומר בבטחון גמור כי אלמלא החלוקה הזאת, אי אפשר היה להחזיק מעמד מול התלאות, נגישות, מצוקה והעניות המשוועת.

בתקופה ההיא, אדם שנדבה רוחו לעלות ולבקר בארה"ק, כרוכה היתה נסיעתו בקשיים עצומים. מלבד הנסיעה עצמה באניות־מפרש, שארכה שבועות וחד־שים, היו הנוסעים נתונים לסכנות דרכים מרובות, בים וביבשה, וכאשר הגיעה האניה אחרי תלאות־ים מרובות לעיר חוף, נאלצו הנוסעים להמתין עד בוא אניה אחרת המהלכת לארץ ישראל או לעיר חוף הקרובה לאר"י. כאשר זכה סוף סוף להגיע לחוף מבטחים ולחונן את עפר אה"ק, היה נתקל שוב במכות־מדינה שונות ומשונות, מגיפות ומחלות, שנויי אקלים וכל מיני מרעין בישין.

וכל המקודש מחברו יותר חרב מחברו, כפי הגדרת הרמב"ן בבואו ארצה. מכל התלאות שפקדו את הארץ, — לקחה ירושלים את מרביתן. מבחינה כלכלית היתה העיר עזובה ביותר, ללא תעשיה וללא מסחר. אף

לבעלי מלאכה לא היה לאיש צורך. הממשל הטורקי לא מצא שום ענין להחיות את העיר ששימשה נושא לכיבושים ומלחמות. בהתאם לכך לא טרחו המושלים אפילו לפתח רשת תחבורה מינימלית שתהא מתאימה לפחות למעבר עגלה. כמובן שמצב זה תרם לצמצום התנועה ולשיתוק כל שאיפה למסחר. רק במחצית המאה השביעית לאלף השישי נסלל הכביש הראשון לירושלים. וזאת לרגל ביקורו של קיסר גרמניה במקום.

החלוקה היתה איפוא למעשה הבסיס היחידי להחזקת הישוב במאות האחרונות. אמת זו נעדרת היתה מהמבקרים והמקטרגים על עצם החלוקה, בעיקר מחוגי הציונות שהחלו לחדור לארצנו בראשית המאה השישית ובקשו לארגן את הישוב על בסיס משלהם. הרבה חצים ובליסטראות זרקו על ראשי הכוללים וכינו את מקבלי-החלוקה כ"הולכי בטל ואוכלי לחם חסד", בו בזמן שהם, החוגים הציוניים, פיתחו מגביות ענקיות העולות על כל מוסדות החלוקה ביחד, ואלפי פקידים מתפטמים במשכורות שמנות על חשבון כספי הצבור התמים כאשר מרביתם באמת "הולכי בטל ואוכלי לחם חסד" המודדים יערות, עורכים משתאות וטיולי-לוקסוס וכו'.

בקשר לכך יש לציין את העובדה שבגלל המצב הכלכלי הרעוע בירושלים, לא רק היהודים נאלצו להתפרנס מתמיכה. גם כל התושבים הלא-יהודים שעלו כאן מאירופה נזקקו לעזרה מן החוץ. ישנו סיכום מחוקרי-הישוב על הכספים שזרמו כאן עד מחצית המאה השישית מצד הנוצרים בעולם הגדול. לפי סיכום זה קבלו הקטולים 59,984,000 מליון פרנק ואילו הפרוטסטנטים קבלו 1,069,600 מיליון ליש"ט.

ולא נהיה הולכי רכיל לגלות סוד כי גם כל אלה שקטרגו על החלוקה, לא התנזרו כלל מקבלת חלוקה זו. ורק כאשר הפסיקו להם את מנת חלקם,—אחרי שלא קיימו את תנאי קבלת החלוקה להיות שומר תורה ומצוות—אז הקימו רעש נגד ראשי הכוללים.

אחת הטענות נגד החלוקה היתה כי בזה מונעים מאת העם לחפש עבודה אחרי שמעדיפים לחם-חסד על יגיע כפיים. זוהי עלילת שוא בניגוד למציאות. למעשה, ככל שחלה השתפרות במצב הכלכלי בירושלים, היו רבים שוויתרו על החלוקה ובחרו להם מלאכה, מסחר וכו'. על כל פנים כך הוא המצב בכולל שומרי החומות. ככל שמתרחקים ממחצית המאה הששית מתחיל לרדת אחוז מקבלי החלוקה ומתרבים העובדים, הפקידים והסוחרים. לפי סטטיסטיקה מתקופה זו היה אז אחוז הנתמכים בשכונת בתי אונגרים 39% מתושביה. עובדה זו מטפחת על פני המבקרים והמקטרגים האומרים שהחלוקה מביאה לידי בטלה.

כל שנות קיומו של כולל שומרי החומות בירושלים מאז הווסדו, היתה נהוגה בו החלוקה בצורה מסודרת וקבועה. כל יהודי שומר תורה ומצוות העולה לארץ הקודש מארצות הונגריה, אוסטריה ומחוזות אחרים שהשתייכו אח"כ למדינות רומניה, יוגוסלביה, צ'כוסלובקיה וכו', במטרה להתנחל בה בקביעות—היה מקבל תמיכה חדשית לפי מספר נפשותיו, גילו ומעמדו האישי.

בהיותם כאן מבלי שדאגת-קיום תעיק עליהם, יכלו לאט לאט להסתדר, מי במלאכה או במסחר, מי במשרה תורנית או צבורית. ואמנם רבים עברו מתלותם בחלוקה של הכולל להתפרנסות עצמית ואיפשרו להמשיך בתמיכת החלוקה לעולים החדשים. נעים גם לציין שרבים, מתוך הכרת תודה, הפכו מנתמכים לתומכים עד היום הזה, כאשר רק הגיעו למעמד כלכלי איתן.

יש להזכיר לדוגמא את הסוחר הירושלמי הידוע רבי נחום ראטה ז"ל, שהיה בין מאות המשפחות מקבלי החלוקה מכולל שומרי החומות. כאשר שלח ידו במסחר והצליח, שיחרר מיד את מנת-החלוקה שלו ולאחר מכן אף תרם שבע דירות גדולות ויפות בשכונת בתי אונגרים הנקראות עד היום הזה על שמו "בתי נחום ראטה", בואכה מאה שערים.

כמקרה הזה—עם יהודי ירושלמי אחר בשם רבי חיים רייניץ ז"ל, מבני הכולל הנתמכים. עם הצלחתו בכלכלה, החזיר לכולל את כל דמי החלוקה שלו כפל-כפליים, ולא נתקררה דעתו עד שתרם לכולל מגרשים ובתים שהם עד היום מקור לחלק של הכנסה למוסד.

כאן המקום להזכיר שהגאון רבי יוסף חיים זאנענפעלד זצ"ל, רבה של ירושלים ונשיא הכולל עד יומו האחרון, לא רצה להנות מכל מקור אחר לכלכלתו פרט מהכולל. הוא רצה בזה לרומם את ענין החלוקה

כולל שומרי החומות

ב"ה

יין משובח

מיוחד, מאת כולל שומרי החומות
מתנה לבני הכולל לארבע כוסות

כבסיס להחזקת הישוב על טהרת הקודש ולחבב בזה את המפעל בין על התומכים בין על הנתמכים.

במרוצת השנים, ביחוד אחרי מלחמת העולם הראשונה, כאשר נשתנו ערכים ונתחוללו מאורעות כבירים, ומושגי הקיום הכלכלי נתהפכו לגמרי — חלו שנויים גם במוסד החלוקה.

מצד אחד החלו הישיבות להתחזק ולהתבסס ונקבעו **דמי-ישיבה ללומדי הישיבות**, כמו משכורת למלמדי הת"ת, הבוחנים, המשגיחים וכו'.

כך, שכיום, מפעל זה-שני ענפים לו: שבעים אחוז בערך מכספי המוסד לתמיכה ניתנים עבור עשרת הישיבות וכוללי-האברכים על ארבע מאות לומדיהם בעלי משפחות ברוכי ילדים כ"י, ואילו שלושים אחוז מכספי התמיכה מיועדים למאות אלמנות, יתומים, זקנים, חולים ונזקקים אחרים. וזאת — בנוסף לתמיכות האחרות:

1) **עזר נשואין** — אשר למותר הוא כל תיאור ואריכות בנקודה כאובה זו.
2) **עזר יולדות** — בפרט למשפחות מרובות ילדים.
3) **עזר חג** — לכל חג מחלקים תמיכות לכל מאות הנזקקים, לפני חג הפסח וחג הסוכות, תמיכה בשווי של תמיכה חדשית קבועה.
4) חבילות מזון - 4 פעמים בשנה לכל בני הכולל.

מוסד-החלוקה הוא איפוא מפעל היסטורי המקיים עד היום הזה את תפקידו הקדוש.

64
The Jewish
Shomre Hachomoth Community
coisisting of the
Czecho Slovakai
Austria Hungarian
New Rumania and
Jugo. Slavia Congregations
in JERUSALEM
כולל
שומרי החומות
המאוחד לעדת
משעכא סלאוואקי
עסטר. אונגרן
ני רומעניען, יוגאסלאוויען,
בעזיצ'ק ירושלם תובב"א
ואבל פתי לבדי ולא אבל יתום ממנו
תמיכת יתומים ואלמנות
יום | לחדש | שנת | שם החבר | נתקבל | מניע עור
50
The Jewish
Shomre Hachomoth Community
coisisting of the
Czecho Slovakai
Austria Hungarian
New Rumania and
Jugo Slavia Congregations
in JERUSALEM
כולל
שומרי החומות
המאוחד לעדת
משעכא סלאוואקי
עסטר. אונגרן
ני רומעניען, יוגאסלאוויען,
בעזיצ'ק ירושלם תובב"א
אשרי משכיל אל דל (אין דל אלא חולה) ביום רעה ימלטהו ה'
עזר בקו"ח
57
The Jewish
Shomre Hachomoth Community
coisisting of the
Czecho Slovakai
Austria Hungarian
New Rumania and
Jugo Slavia Congregations
in JERUSALEM
כולל
שומרי החומות
המאוחד לעדת
משעכא סלאוואקי
עסטר. אונגרן
ני רומעניען, יוגאסלאוויען,
בעזיצ'ק ירושלם תובב"א
אל תשליכנו לעת זקנה כבלות נחנו אל תעזבנו
תמיכת זקנים וזקנות
The Jewish
Shomre Hachomoth Community
coisisting of the
Czecho Slovakai
Austria Hungarian
New Rumania and
Jugo Slavia Congregations
in JERUSALEM
כולל
שומרי החומות
המאוחד לעדת
משעכא סלאוואקי
עסטר. אונגרן
ני רומעניען, יוגאסלאוויען,
בעזיצ'ק ירושלם תובב"א
עין רוק ולא ידעו לבהלה כי ורע ברוכי ה' המה
חנן יולדות
יום | לחדש | שנת | שם החבר | נתקבל | מניע עור

חלוקת
מצרכי מזון
לנזקקים

הכולל במבחן בעת מלחמת העולם הראשונה

מוראותיה ותוצאותיה של מלחמת העולם הראשונה, שהתחילה משתוללת בסופה של שנת תרע״ג, הורגשו מיד בארץ ישראל, ותוך תקופה קצרה כמעט שהרסה את הישוב לגמרי בהיות כי כל כולו היה תלוי מן ההספקה מעבר לים, שנפסקה בשנים ההם. ועם סיום המלחמה נמנה הישוב מחצית ממש — מחמישים אלף לעשרים וחמשה אלף נפש, משנת פרוץ המלחמה. הרעב, המגיפות וההרג במלחמה קיפחו חייהם של רבבות, ויחד הם השאירו המוני שרידי חרב מוכי מחלות ושברי כלים.

״יתומים היינו ואין אב״!

תיאור מקורי על מה שהתרחש באותה תקופה אנו קוראים בספרו של רבי משה בלויא "על חומותיך ירושלים";

"ירושלים ומוסדותיה התקיימו על עזרת אחים בגולה, שהגיעה מאנגליה, אפריקה הדרומית ואמריקה: זו האחרונה תפשה מקום בראש. עם כניסת טורקיה למלחמה לצדן של גרמניה ואסטריה נגד בריטניה, נותקה ירושלים וארץ ישראל ממקור פרנסתה. אפשר לומר, שכבר ביום הראשון אחרי הכרזת המלחמה החל הישוב היהודי להתדלדל, היוקר האמיר וצרכי אוכל אזלו מהשוק. הממשלה החרימה מצרכים שונים, התנועה נפסקה, הוכרז על גיוס נתיני טורקיה, מאות נלקחו לצבא שכל באיה לא ישובון. מאות התחבאו והיו שורים כל הזמן בפחד מות. אחרים פדו את עצמם בכופר נפש, שעלה לסכומים ענקיים, מכרו ומשכנו את כל אשר להם לצרכי הפדיון. מזמן לזמן הוכרז גיוס נוסף והנפדים היו נאלצים לפדות את עצמם שנית; מקורות הפרנסה נהרסו ונדלדלו, מוסדות התורה והחסד לא קבלו את העזרה מחו"ל, ורובם הפסיקו את קיומם, ומעוטם החזיקו מעמד מתוך עוני ולחץ נורא. בני הישיבה נהפכו פניהם כשולי קדרה; סדרי החיים הצבוריים נהרסו עד היסוד, כל אחד עמל לפרוסת לחם. ההמונים היו לבושים קרעים וסחבות והרעב הלך וחזק. המצב הזה נמשך בירושלים שלש שנים ומחצה, ובחלק הצפוני של ארץ ישראל יותר מארבע שנים תמימות.

"הרעב והזוהמה שבעיר, חוסר מים וסבון גם בבתים והלחם המגואל, גרמו להתפשטות מחלת טיפוס המעיים באופן מבהיל, אלפי יהודים נפלו קרבן למחלה זו, תינוקות מתו במדה מבהילה. הזדמן לידי פנקס חברא קדישא של העדה הספרדית, ומצאתי שתמותת הילדים בעדה זו שהיתה בשנים כתיקונן 6-8 לחדש, עלתה אז עד למאה ועשרים לחדש. גם נפוחי כפן מתו למאות, ביחוד מבני הישיבות שהכנסתם נפסקה. מתוך שהייתי מטפל בחלוקת החטה או הקמח והלחם ע"י הסנדיקט ונהלתי סטטיסטיקה מדויקת מהתושבים היהודים, עמדתי על המציאות הנוראה, שבשנות המלחמה ירד מספר יהודי ירושלים מ-50 אלף בפרוץ המלחמה ל-25 אלף בערך, בסופה. ביחוד לא יכלו להתקיים הזקנים והחלשים; בחצר הקדש הר"מ ויטנברג של כולל חב"ד בעיר העתיקה, סמוך לשער שכם, נפטרו כל תושבי החצר".

לתשעה קבים יסורים ופורענות שירדו על ירושלים בשנים ההן — נוספה עוד פורענות, והיא מכת הארבה, שעשתה שמות בצמחים ובאילנות ובכל ירק עשב. זקני ירושלים מספרים, שהיה מזעזע לראות עץ שהיה מכוסה עלים ירוקים לפני שפגע בו הארבה, כולו הפך לבן אחרי שהארבה חנה עליו. הארבה כירסם את העלים ואף את הקליפה העליונה של העץ עד שהשאירו ערום ומבהיק בלובנו. מכה זו באה בעיצומו של הרעב, בעת שיבוא צרכי מזון מהחוץ כמעט שנפסק כליל.

המימשל הטורקי נלחם בארבה בדרכים פרימיטיביות מאד. הוכרז על גיוס טוטלי של כל האוכלוסיה, אנשים נשים וטף, וגם זקנים וחלשים לא שוחררו מגיוס זה.

למלחמה בארבה היו כמה שלבים, השלב הראשון היה איסוף הביצים. הארבה הטיל ביצים ומהם הגיחו הזחלים בהמוניהם. המשטרה הטילה על כל בוגר, להביא חמשה ק"ג ביצים למען השמידם. כעבור ימים אחדים נעשה זה לענין של פרנסה; מאות אנשים מומחים לחפור אחרי הביצים, אספו מאות ק"ג ומכרו בחצי לירה או בלירה טורקית 5 ק"ג לכל דורש. רוב אנשי הצבור העדיפו לקנות את המכסה הקצובה, הביאו אותם למשטרה וקבלו תעודת שחרור. פעמים אחדות גזרו על עבודה לפי שעות ולא בקבלנות. המשטרה הטילה על כל התושבים לצאת ליום תמים לאחד הכפרים הערבים הסמוכים לירושלים ולקבור את הביצים.

בשנת תרע"ו פשטה מחלת טיפוס-הבהרות, ומיד אחריה התרגשה מגיפת החולירע בתוספת פגע המלריה, שעשו שמות בישוב והפילו חללים רבים מקרב האוכלוסיה הרעבה. קשה לתאר בעט אנוש את סבלם של תושבי ירושלים בתקופה ההיא.

בתקופה קריטית זו היתה דרושה פעולות של מסירות נפש כדי למנוע שואה כללית על הישוב. הארגון הלקוי של הישוב הטורקי המתפורר, לא גילה שום יזמה או דאגה לאספקת המזון החיוני. אדרבא, באם נודע לשלטונות על קיום מחסן מזון במקום כלשהו, מיד הוא הוחרם לטובת הצבא הטורקי. הישוב הערבי כשל כמעט לחלוטין, ואילו שם שמים נתקדש, ממדת החסד שכלל ישראל התגלתה אז בהדרתה. היהדות החרדית החלה לפעול במסירות עילאית וגילתה את גדלותה הנפשית. ה"ועד הכללי" יחד עם כל הכוללים, על אף קופתם הריקה, הראו באותו זמן נפלאות, על עבודת ההתנדבות אנו קוראים גם בספר זה:

"עבודתי לטובת הזולת בשנות המלחמה האלה, היתה מסועפת. המפעל החשוב ביותר היה יסוד בתי "לחם ותה". העבודה התחילה לכתחילה בהיקף מצומצם. כאשר גבר הרעב ונפוחי כפן נראו בתוכנו, התחלנו, מר שמואל עדן ואני, לחזור על הפתחים בשכונת "זכרון משה" ולאסוף ככרות או חצאי ככרות לחם, והיינו מחלקים אותם לעניים בשכונה זו. אחרים עשו כזאת בזכונות אחרות. בעיקר הצלחנו בערבי שבתות. ביום הששי אחרי הצהרים לקחנו, מר עדן ואני, שקים גדולים וחזרנו על הפתחים; כשנתמלאו השקים למחצה, נשאנו אותם על כתפנו עד שנתמלאו וחלקנו את הככרות (בחלקם חלות לבנות) לעניים לצורך השבת".

המוטיב העיקרי בהצלה היתה הקמת "בתי לחם ותה", באיזורים שונים של העיר, בהם חילקו בכל יום אלפי מנות לחם וכוסות תה חם, לכל דורש ומבקש.

הממון למפעל זה בא בחלקו מקופת "ועד פקידים ואמרכלים דאמשטרדם" שבראשו עמד, משנת תרס"ח, הרה"ג רבי יונתן בנימין הורביץ הנודע בשם "דער פרנקפורטער ראבינער". רבי יונתן בנימין שהה אז בווינה אחרי ששבועות אחדות לפני פרוץ המלחמה יצא להשתתף בכנסיה הגדולה של אגודת ישראל שהיתה אמורה להתקיים שם, הוא שמע ידיעות על הנעשה בא"י, ובחדש תשרי תרע"ה הצליח להעביר לרבי יוסף חיים זוננפלד אגרת דחופה בו ביקש: "ואסיר תודה אהיה להדר"ג אם יודיעני ענין נחוץ מהמצב בירושלים אולי אזכה להיות שליח מצוה באיזה דבר, אף כי לפי שעה נפסק חבור הדאר והתלגרפי אפילו במדינות האלו".

תוך התחכמויות שונות על סדרי הדואר הצליח רבי יוסף חיים להעביר לרבי יונתן בנימין אגרת מפרטת מן הנעשה בארץ הקודש, ובהיותו משמש גם כנשיא הכולל המרכזי בישוב "כולל שומרי החומות" ידע מן הנעשה לפרטי פרטים ודברים אלה העביר לידיעת הגולה.

כיון שנתקבל אצל רבי יונתן בנימין אגרת האזעקה של רבי יוסף חיים, אירגן מיד מגבית הצלה, וסובב בעצמו בערי גרמניה כדי לאסוף תרומות למען ירושלים. הוא הצליח גם מיד לשלוח לירושלים אלף שטרלינג, ומאז היה מעביר כל חדשיים אלפיים שטרלינג לחודש ששימשו בעיקר לקיומם של "בתי לחם ותה".

חלקו השני של הממון, שהיה קשור גם הוא בקשר אמיץ לכולל שומרי החומות, הוא מתרומתו של הנדבן ר' נתן שטרויס מאמריקה, ע"י נציגו בירושלים רבי שלמה ראטה מראשי הממונים של כולל שומרי החומות. בתור ממונה בכולל הצליח איך שהוא לגלגל הלוואות של סכומי ענק, וכלכל את יהודי ירושלים עד שהיו מגיעות בדרך־לא־דרך תרומותיו של נתן שטרויס.

כאן המקום לספר על מאורע מבהיל ונפלא שקרה עם הממונה ר' שלמה ראטה ז"ל:

בעת מלחמת העולם הראשונה בחרו בר' שלמה ראטה בתור ראש הממונים. הוא הניגיג אז אשר במקום לחלק תמיכה כספית לבני הכולל יחלקו קמח לש"ק. בגלל הקשיים בהשגת קמח או חטה בארץ, שלח שליחים מיוחדים לעבר הירדן, שם קנו חטה וטחנום בטחנת הקמח של האחים סלאוועס בשכונת ימין משה בירושלים.

ביום בהיר אחד — מספר נאמן ביתו הר' שאול רוטמן נ"י — ירדתי בשעות הבוקר המוקדמות לבית התבשיל של ר' נתן שטראוס אשר הרייש היה מנהלו. מצאתי את ר' שלמה כשהוא מתעסק בסירי הבישול ובוכה מעין הפוגות. שאלתיו על סיבת בכייתו — ולא רצה לענות לי. רק לאחר הפצרות מרובות סיפר לי כי מר סלאוועס, מבעלי טחנת הקמח, הודיע לו אתמול כי באם לא ישלם לו לפחות 500 נפוליונים (מטבע זהב צרפתי באותם הימים) על חשבון החוב המגיע לו יפסיק לספק קמח! כן סיפר לו כי כל הלילה לא עצם עין כתוצאה מכך, והוא אובד־עצה כאשר ליהודים לא יהיה קמח לשבת-קודש, והוא שעבד כבר את כל כספי הכולל ואינו רואה שוב מוצא מהמצב החמור שנתהווה!

מה עשה הקב"ה?

באותו יום, בשעות הבוקר, מופיע לפתע בביתו של ר' שלמה שליח מיוחד מטעם הקונסול האוסטרי ומזמינו להתייצב אישית בפני הקונסול. ר' שלמה נבהל מכל הקריאה הפתאומית, בחשבו מי יודע מה מחכה לו. כאשר הופיע בפני הקונסול, ראה לפניו שליח־קצין אוסטרי אשר הגיע באופן מיוחד מאוסטריה לירושלים. לאחר שהקונסול הציג את ר' שלמה בפני האורח — נגש אליו הקצין ושאלו במבט חודר: האתה הוא הרב ראטה?! כאשר ענה ר' שלמה בחיוב, הגיש לו השליח סכום כסף גדול במטבעות של זהב. היה זה כסף שהממונים באוסטריה הפקידו בידיו בכדי להעבירם לכולל (הם לא רצו להעביר את הכסף ע"י הממשלה הטורקית, מאחר שהיא המירה אותם בניירות-כסף אשר ערכם היה פחות בהרבה).

הנה כי כן באה ההצלה ברגע האחרון ממש, לאחר שכלו כל הקיצין, אשר מי יודע כמה נפשות מישראל היו ח"ו גוועים מרעב.

ולא בכדי היו אנשי ירושלים מרבים לספר כי אלפי יהודים חבו את חייהם לשני יהודים יקרים אלה: רבי יונתן בנימין הורביץ ורבי שלמה ראטה. ועד היום מציינים הישישים שבהם כי בין מאות המשפחות של שכונות "שומרי החומות" לא היה אף נפוח כפן אחד בכל שנות המלחמה!

תקופת מלחמת העולם הראשונה חלפה למעשה עם כניסתה של אנגליה לארץ ישראל, בשנת תרע"ח. הזמנים הקשים שעדו על ארץ הקודש עברו לכאורה, אך "כולל שומרי החומות" היה היחידי בין כל מוסדות התורה והחסד של אז שהצליח להחזיק מעמד באחת התקופות הקשות שעברו עליו מיום הווסדו.

אך, רק נסתיימו הימים שצרו את הגוף, וכבר התחילו ימים שצרו את הנפש. לפי הצהרת בלפור, שר החוץ בממשלת בריטניה, ותמיכת ארצות ההסכמה בסן רימו, קבלו הציונים את השליטה בארץ ישראל, הם ניסו מיד להאכיף את שלטונם בכח הזרוע, ועיקול כספי הסיוע שהגיע למוסדות תורה וחסד, ובפרט של התמיכה שהגיעה מאמריקה.

אפיזודה מעניינת המשקפת את המצב בימים ההם מסופרת על רבה של ירושלים, הגאון רבי יוסף חיים זוננפעלד, ששימש גם כנשיא הכולל: כאשר ראש ועד הצירים הציוני, הד"ר ויצמן, פגש פעם ברבי חיים וניסה

לשכנעו על הטוב הגנוז כביכול בתמיכה הציונית, נענה לו הרב: "לא מן הדבש ולא מעוקציך"! ויצמן ניסה לתקן את דבריו בלשון הכתוב "לא מדובשך ולא מעוקצך". אך, רבי חיים נענה לו "הדברים אמורים בדבורה שגם הדבש וגם העוקץ הם שלה, לא כן אתם שכספי הסיוע גזולים בידכם, ואילו העוקצין בלבד שלכם הם" . . .

וכאמור תקופה חדשה וקשה עדה אז על ארץ ישראל. מוסדות התורה נאלצו אז לנהל מערכה קשה כדי להודיע את תעלולי ותככי הציונים אשר מתוך הרעבת חכמי התורה בירושלים עמלו ללמד פרק בציונות לבני הישוב, ולולא מרן רבי יוסף חיים, יחד עם שאר ראשי הכולל, אשר בד בבד שימשו כל הימים גם כראשי הישוב הירושלמי: רבי ראובן שלמה יונגרייז, רבי משה בלויא, אחיו רבי עמרם וכו', אשר עמדו כחומה בתורה לנגדם — היתה ח"ו הפגיעה קשה ביותר. והרי כל פרשה זו כתובה על ספרי דברי הימים ליהדות החרדית בארץ הקודש.

הגריח זוננפלד זצ"ל מקבל את פניו של נשיא צ'כוסלובקיה **תומס מסריק** בבקורו בבתי אונגרים

פרק ד

ישיבות
וכולל אברכים

כולל ישנורי החונות
לצדקת רטבעה ב' דינא
בעזרת ירושלים תו"
מרכז השתלמות
לרבנים ודיינים
ונוודי הוראה
ע"י רבנים ואונים ושוע

כעבור מחצית המאה השישית, וכולל שומרי החומות הפך למבצרה של היהדות החרדית בירושלים. שגשגו ופרחו חיים קהילתיים על יסודות התורה והמצוות בדרכו של מרן החתם-סופר זצ"ל—והורגש הצורך לייסד **ישיבה** הראוי לשמה בשביל עשרות תלמידי החכמים צעירים ומבוגרים תושבי השכונה ההולכת וגדלה.

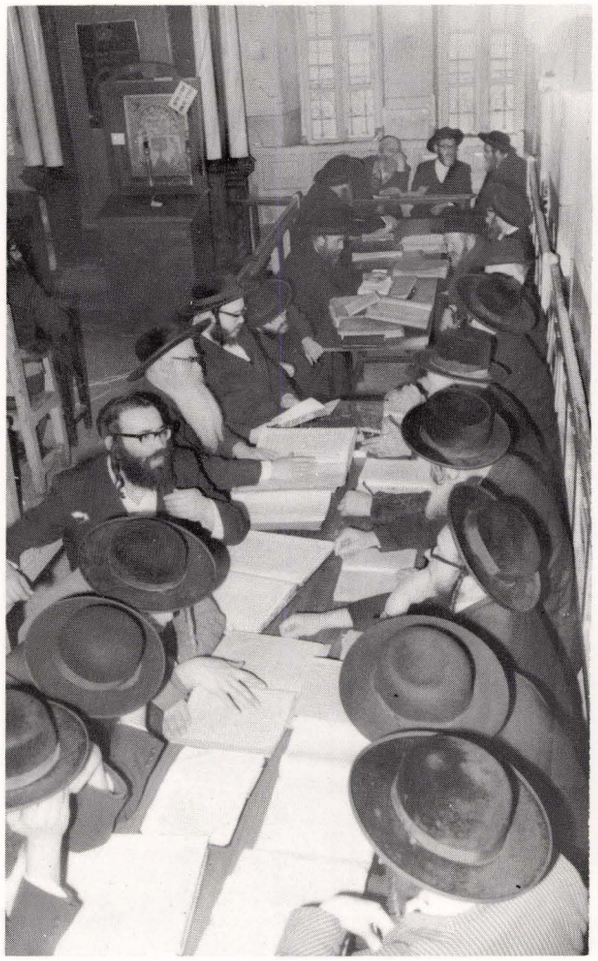

בשנת תרנ״ב הוקמה **ישיבת חתם סופר** המתנוססת לשם ולתפארת עד היום הזה. וכבר בזמן הראשון נתמלאה הישיבה ושמה הטוב הלך למרחוק בגלל טובי הכחות התורניים שהתרכזו בה.

אחרי מספר שנים נוסדה ישיבה שניה בשם ״**כתב סופר**״ ע״י כולל שומרי החומות. שתי ישיבות אלו שמשו כמרכז השכונה ותל תלפיות שכל התושבים פונים לשם, לדעת דבר ה׳ בהלכה בעצה ותושיה.

כך הגענו בשנים האחרונות אל סיכום מרהיב עין של **עשרת ישיבות וכוללי אברכים** בהם לומדים **כארבע מאות תלמידי חכמים מופלגים** המזהירים את שמי ירושלים התורנית לשם ולתהילה.

תלמידי חכמים אלה, שמרביתם בעלי משפחות ברוכי ילדים כ״י, מקבלים את סיפוקם החמרי מקופת הכולל מדי חודש בחדשו בתוספת תמיכה מיוחדת בחדשי החגים בגלל ההוצאות המרובות.

עשרת ישיבות אלו מתנהלות תחת ראשי-כולל גדולי תורה מפורסמים ונמצאות במקומות הבאים:

כולל אברכים

בבית המדרש זופניק גבעת-שאול (לפני הצהרים).
ראש הכולל: הגאון רבי **יששכר דוב גולדשטיין** שליט"א
ראש ישיבת כולל שומרי החומות.

מתיבתא להשתלמות בהוראה

בבנין החדש בבתי אונגרים (לפני הצהרים).
ראש המתיבתא: הגאון רבי **יששכר דוב גולדשטיין** שליט"א.

כולל אברכים

בבית המדרש חסידים בתי מילנר (אחר הצהרים).
ראש הכולל: הרה"ג ר' **מאיר רפאל בייער** שליט"א.

כולל אברכים

בבית המדרש בתי מילנר (לפני הצהרים).
ראש הכולל: הרה"ג ר' **מאיר רפאל בייער** שליט"א.

ישיבת "חתם סופר"

בבית המדרש חסידים בתי אונגרים (בשעות הצהרים ואחר הצהרים).
בהנהלת הרב **פנחס בלנק** שליט"א.

ישיבת "כתב סופר"

בבית המדרש פרושים בתי אונגרים (לפני הצהרים).
ראש הכולל: הרה"ג ר' **משה מאיר פראג** שליט"א.

כולל אברכים

בבנין החדש בבתי אונגרים (אחרי הצהרים).
ראש הכולל: ר' **משה מאיר פראג** שליט"א,

כולל אברכים

בבית המדרש חסידים בתי אונגרים (לפני הצהרים).
ראש הכולל: הרה"ג ר' **נפתלי פרנקל שליט"א.**

כולל אברכים

בבית המדרש פרושים בתי אונגרים (אחר הצהרים).
ראש הכולל: הרה"ג ר' **חיים פקשר** שליט"א.

ישיבת "משכימי קום"

בבית המדרש חסידים בתי אונגרים (באשמורת הבוקר).

כן קיימת ישיבה קטנה כהמשך לתלמוד-תורה, בהנהלת הר"מ:
הרה"ג ר' **מרדכי ציינווירט** שליט"א
והמשגיח הרב ר' **שמואל אר"י מרקוביץ** שליט"א.

בינתיים ניתוספה כתה חדשה, כולל האברכים האחד עשר.

כולל שומרי החומות לצדקת רבי מאיר בעל הנס

כ"ק מרן רבי יואל טייטעלבוים שליט"א סאטמאר
הרב הגה"צ רבי שמואל עהרענפעלד שליט"א מאטערסדאָרף
הרב הגה"צ רבי לוי יצחק גרינוואלד שליט"א צעהלים
נשיאים

הרהגה"צ רבי יוסף גרינוואלד שליט"א פאפא הרהגה"צ רבי משה טייטעלבוים שליט"א סיגעט
הרהגה"צ רבי עזריאל יודא לעבאָוויטש קהל עדת יראים וויען
סגני נשיאים

קונטרס

מחידושי תורה ופלפולי דאוריתא

ע"י

חכמי ולומדי הישיבות

"חתם סופר" "כתב סופר" ו"ישיבת המצוינים"
דכוללנו בעיה"ק ת"ו

כולל שומרי החומות לצדקת רבי מאיר בעל הנס זיע"א

אוצר הספרים ע"ש המנוח רבי **פנחס דוד קליין** ז"ל

בחודש אדר תשל"ו הלך לעולמו מזכיר הכולל הר"ר **פנחס דוד קליין** ז"ל, אחרי שעמד על משמרתו יובל שנה בנאמנות ומסירות תוך ניצול כל כשרונותיו המזהירים ותכונותיו הנעלות לטובת בני הכולל, כאשר חוט של חסד משוך על כל פעליו והכל בהצנע וענוות חן.

מוקירי שמו יסדו אוצר הספרים לזכור. ואמנם במשך שנתיים אלה הפך אוצר הספרים למפעל הראוי לשמו. אברכי הכוללים ומצויינים הישיבות נוהרים כאן לעיין וללמוד. המטרה היא בעיקר להשאיל ספרים וגמרות לבודדים ולקבוצות, וגם מישיבות גדולות פונים אלינו להשאיל להם מסכתות הנלמדות בסדר הישיבה. אנו נענים בחיוב לכל דרישה והאוצר הוא מעין "**גמילות חסדים של ספרי קודש**".

בד בבד עם יסוד הישיבות של הכולל הוקם **תלמוד תורה דשומרי החומות** החל מגיל הגן ועד להכשרתם לכניסה לישיבה הגדולה.

ב-12 כיתות הת״ת מקבלים הילדים חנוך תורני מעולה, תחת השגחת מורים מומחים בלימודי קודש — מלבד הלימודים האחרים הנחוצים, כגון כתיבה, חשבון וכדו׳.

ליד הת״ת קיימת גם מסעדה בה מקבלים מאות התלמידים, שמרביתם מבני עניים, ארוחות חנם מדי יום ביומו.

הת״ת הפך כמקור לא אכזב של בחורי חמד ואברכים מצויינים שהמשיכו ללמוד בישיבות כדי להשתלם בתלמוד והוראה.

תלמוד התורה נוסדה בשנת תר״מ ונקרא על שמו של אותו גאון ממיסדי הכולל רבי מאיר א״ש זצ״ל

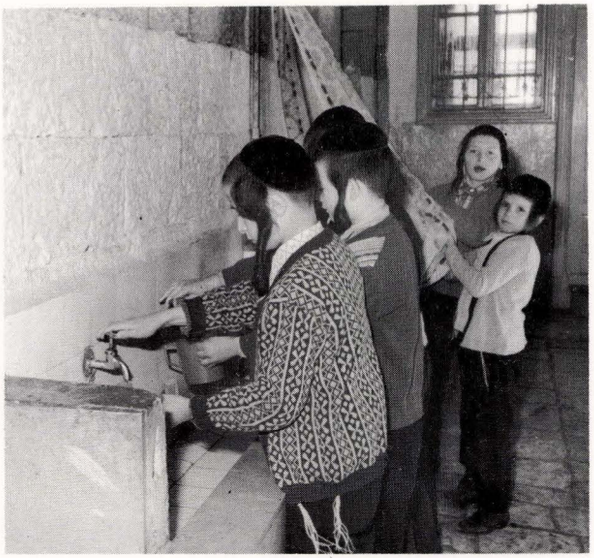

ב־12 כתות הת״ת
מקבלים הילדים חנוכם
תחת השגחת מורים מעולים
בלמודי קודש
מלבד הלימודים האחרים כתיבה,
וכדומה.

ירושלים

אבבגדהוזח
טיכךלמסנן
סעפפּצץק
רששתתּ

בית ילדים
בשיתוף
שומרי החומות

ישיבה קטנה מבחורי חמד

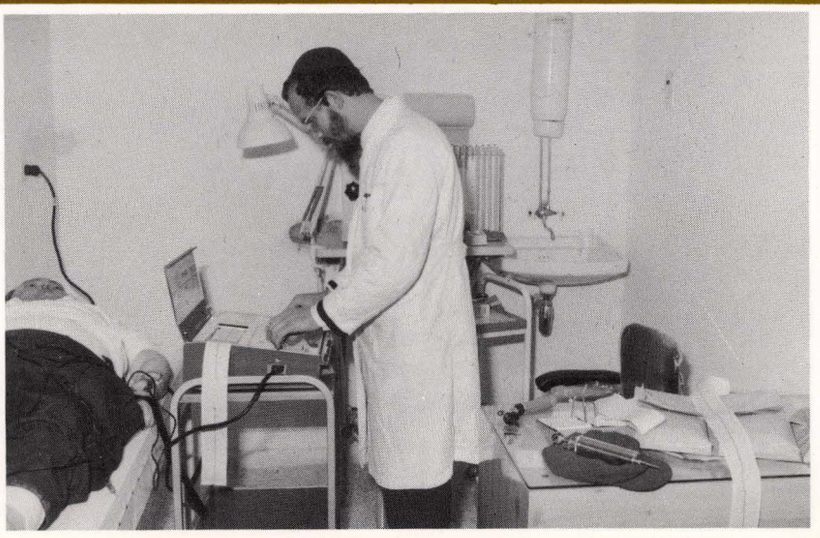
אין תלמוד תורה קלאס פון כולל שומרי החומות
One Talmud Torah Class of Kolel Shomre Hachomoth

פרק ה

מרפאה

מעטים היודעים את ערכה המיוחד של מרפאה עצמית משלנו, ללא הזדקקות למוסדות רפואיים אחרים ובפרט אלה הזרים לרוחנו.

עובדה היא שהרבה בני תורה וסתם יהודים חרדים, כאשר הם זקוקים לגשת לטיפול רפואי במקומות הללו — יותר ממה שמכאיבה להם הסיבה הגורמת לטיפול רפואי זה, מכאיבה להם עצם העובדה שעליהם לבלות שעות יקרות במשך היום לרוב בסביבה שאינה מתאימה לרוח התורה והצניעות. אברך תלמיד חכם הלך לקליניקה בימי הקיץ הלוהטים והנה חשכו עיניו למראה התלבושת הפרוצה בכל פינה שהוא פונה. קם ויצא מהחדר באמרו: כיצד ארפא את גופי ע"ח תחלואי נשמתי?

לא פעם מביעים יהודים חרדים את מרירותם על ההזנחה מצד היהדות החרדית בשטח כה רגיש. נכון שקיימים זעיר-פה זעיר-שם פינות בודדות ברוח טובה, אך הללו בודדות הן ואף מרוחקות יחסית.

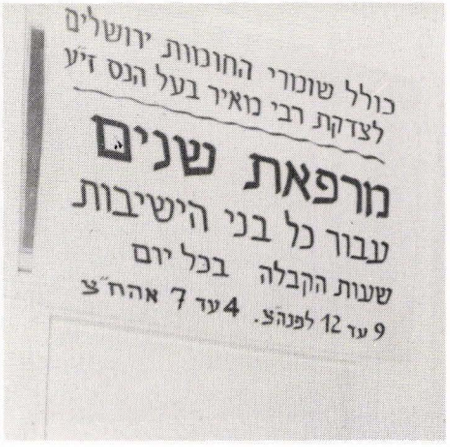
ראשי הכולל ישבו על מדוכה זו והחליטו להקים מרפאות בשכונת בתי אונגרים לשרת את כל צבור בני הישיבות בירושלים.

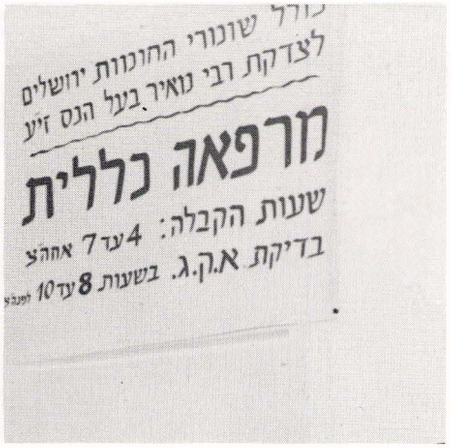
בשלב ראשון נפתחה המרפאה הפנימית בשנת תשל"ד עם רופא מומחה בעל שם במקצועו יחד עם חובש שהצבור כה זקוק לשירותיו.

במשך הזמן השתכללה המרפאה והתרחב שירותה הרפואי. כמו כן נפתחה מרפאת שינים המשרת את בני הישיבות ברפוי וסידור שינים תותבות ושאר טיפולים.

אח"כ נפתחה מרפאה כירופודיסטית עם רופא מפורסם, בה מקבלים כל בני הישיבות טיפול רפואי נאות ברגליים.

מרפאה
כירופודיסטית
לבני הכולל

פרק ו

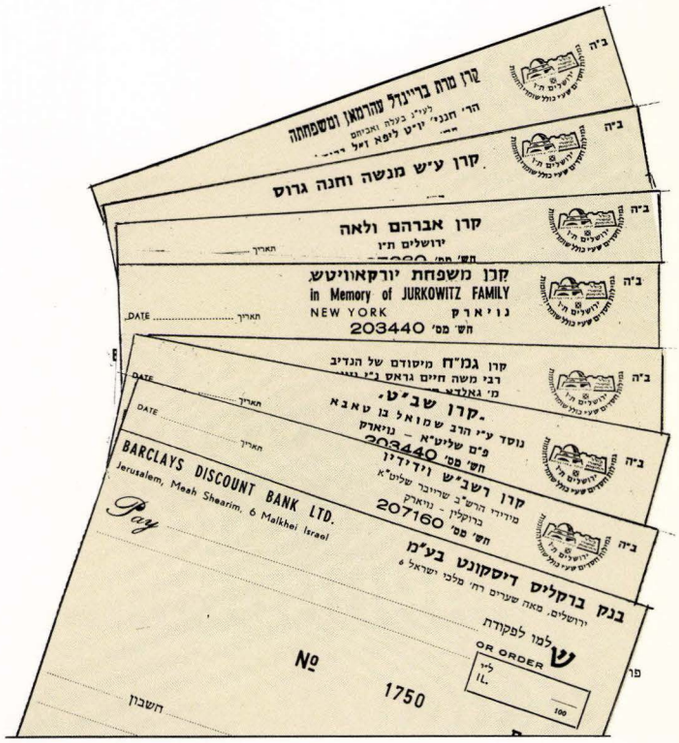
גמילות חסדים

פירותיו בעולם הזה, והקרן קיימת לעולם הבא

מפעל הגמ״ח של כוללנו מתרחב והולך והגיע למימדים חשובים ביותר. בשנה האחרונה לבד נתחלקו למעלה משלושת מליון ל״י בהלוואות לנצרכים לכל דורש מכל החוגים ללא כל רווחים והוצאות ובתנאי תשלומים נוחים. בהרבה מקרים פנו אלינו אנשים מכובדים, אנשי שם, בבקשה לקבל הלואה בסכום ניכר לעזר נשואי צאצאיהם, רכישת דירה, או לביסוס עסקיהם שלא ימוטו חלילה, וכדומה. וכאשר נענו בחיוב ובסבר פנים יפות ממש אורו עיניהם והיו מופתעים ביותר, שלא ידעו כלל עד היכן מדת החסד מגיע אצלנו. הם הביעו את תודתם הגדולה על שעלה שוב בידיהם לבסס את מעמדיהם החברתי והכלכלי. היו גם משפחות מרובות בילדים שניצלו מחרפת רעב ממש.

בעזרת השם יתברך
ויכתב
ספר זכרון
ליראי ה' ולחושבי שמו
קרן גמילת חסד
„תפארת שמואל"
שעלי כולל שומרי החומות
בעי"ה ירושלם תובב"א
בתיסד ע"י
הרר יוסף י' וויי סמאן הי"ד
שנת תש"כ לפ"ק

קרנות גמילות חסדים שע"י כולל שומרי החומות

נוסף להקרן הראשון שהוקם ע"י הרה"ח מוהר"ר **יוסף יוזפא ווייסמאן זצ"ל**, – יושב ראש הקרן בנו הרה"ח ר' **מאיר ווייסמאן** נ"י, ברוקלין, הוקמו **קרנות אלה**, לפי הסדר שנתיסדו:

קרן גמ"ח מאת הנדיבים הנכבדים מר **אהרן ורחל גולדשטיין** הי"ו, מונסי נ. י.

* * *

קרן "**דבש**" מאת הרה"ח הר"ר **מרדכי האניג** הי"ו ברוקלין, נ. י.

* * *

„קרן **רשב"ש**" וזוגי **פערל** תחי', ע"ש בנם ר' **יודא ארי'** ז"ל, הי"ד נ"ו יארק.

* * *

„קרן **עש"ר**" מאת הרבנית **שיינדל רבקה לעבאוויטש** תחי' אשת הרה"ג אב"ד ור"מ קהל עדת יראים וויען, שליט"א, ברוקלין.

* * *

„קרן **ברענער**" מאת מר **אהרן** ב"ר **ישעי' ברענער** הי"ו, ברוקלין.

* * *

קרן „**גמ"ח**" לע"נ הרה"ח מוה"ר **מנשה** וזוגי האשה הצדקנית מרת **חנה גרוס** ז"ל.

* * *

קרן לע"נ האשה הצדקנית מ' **טויבא** ב"ר **מאיר צבי גומבו** ע"ה, ברוקלין.

* * *

קרן **רשב"ש** וידידיו, שהוקם ע"י אוהדי וידידי הרבני בנש"ק מוהר"ר **שמואל בנימין שרייבער** שליט"א, נ"ו יארק.

* * *

קרן „**גמ"ח**" ע"י הרבני ר' **משה חיים** וזוגי מרת **גולדא גרוס** הי"ו.

* * *

קרן גמ"ח מאת הנדיבים הנכבדים הר"ר **אברהם** נ"י, וזוגי מרת **לאה** תחי'.

* * *

„קרן **שב"ט**", מאת הגאון הר"ר ש. **פרידמאן** שליט"א ברוקלין, נ. י.

* * *

קרן גמ"ח ע"י משפחת **יורקוביץ** הי"ו.

* * *

קרן גמ"ח ע"י ה"ה **אלי' אליעזר והינדא טהלר** הי"ו.

* * *

קרן מרת **בריינדל עהרמאן** ומשפחתה, לע"נ בעלה ואביהם הר' **חנני' יו"ט ליפא** ז"ל, ברוקלין.

* * *

קרן הר"ר **ישכר דוב אדלר** הי"ו לע"נ זוגי מרת **לאה** ע"ה.

* * *

קרן גמ"ח ע"ש האשה החשובה מרת **רבקה הינדיג** ע"ה.

* * *

„קרן **חיים**" נדבת ר' **חיים יהודה** וזו' **מרים מערמלשטיין** הי"ו.

* * *

„קרן "**יחזקאל**" נדבת האברך היקר ר' **יחזקאל לאנדוי** נ"י, ברוקלין, נ. י.

* * *

קרן „**חסדי יהודא**" מהנדיבים הרה"ח ר' **יודא** וזוגי מרת **שרה וועטענשטיין** הי"ו

* * *

קרן בנש"ק רבי **עקיבא שטראסעסער** נ"י.

* * *

קרן **ברוך בענדעט** בר"מ **גראסס** ז"ל ע"י זוגי מרת **ברכה** ומשפחתה הי"ו

* * *

קרן ע"ש הגה"צ בנש"ק הרב **שמחה בונם גרינבערגער** זצ"ל, ראב"ד פרעשבורג.

יהי זכרם ברוך וצדקתם תעמוד לעד

נעמט אייך א ביישפיל און מאכט אויך אן אומאפהענגיגען קרן.

פאר אינפארמיישאן רופט דעם אפיס

732-0300

פרק ז

השיכונים החדשים של הכולל

גולת **הכותרת** של כולל שומרי החומות בעשרת השנים האחרונות — הם הם **מפעלי השיכון בממדים נרחבים למען בני הכולל.**

מצוקת הדירות, ומחירן המאמיר והולך, הם אשר נתנו את הכח הדוחף להכנס בעול כספי נועז זה לפי מושגי הכולל שלא הלך בגדולות ובנפלאות ממנו עד כה. היתה זאת קפיצה נחשונית מחיים שקטים על מי מנוחות לפעילות סוערת אינטנסיבית שהיתה לברכה עד היום הזה.

המצב בשטח זה היה ממש משווע והגיעו מים עד נפש. נתגלו מקרים של טרגדיות משפחתיות ע״י דחיות מועד הנשואין ואפילו התרת קשרי-אירושין בגלל חוסר דירה. דמי המפתח עלו ופרחו עד להחריד. גם עליית הרבה פליטים מארצות הגולה תרמו לא מעט למצב קשה זה. אמנם, את האמת לא נכחד, נבנו שיכונים שונים ע״י חוגים חרדיים פה ושם, אולם השיכונים הללו לא ענו די על הצורך הגואה והולך; גם מחיר הדירות הכביד על אלה שלא יכלו לעמוד בו.

בשכונת ״בתי אונגרים״ הותיקה כבר נוצל כל השטח ובודאי שלא בא בחשבון לתכנית שיכון רחבה. לכן רכשה הנהלת הכולל מגרש רחב ידים במערב ירושלים ע״י שכונת גבעת שאול.

היתה זאת בשעתה משימה קשה לאין ערוך בשביל הכולל הזקוק לכלכל בעת ובעונה אחת את כל הכבודה שלו; להחזיק במוסדות התורה והחינוך, לתמוך ולסעד במאות המשפחות הנצרכות בתנאי היוקר המאמיר. ברם, המציאות הטרגית כפי שנתגלתה בפני ראשי הכולל לא הותירה מקום לפקפוק. בלי הרהורים רבים נכנסו לעיסקה זו, המגרש נקנה וניגשו לביצוע המשימה שהטילו על שכמם מתוך בטחון בה׳ ובזכות המייסדים הצדיקים והמטרה הקדושה ששמו לנגד עינם.

כעבור שנה — והשכונה החדשה מתנוססת כבר לשם ולתהילה ומביאה בכנפיה ברכה רבה להקלת המצוקה האיומה בקרב הזוגות הצעירים מחוסרי האמצעים. אלה הם בנינים חזקים מרהיבי עין בחזותם החיצונית; ובפנים — מה טובו אהליך יעקב השתולים על פלגי התורה והמסורה עם הווי רוחני ואורח חיים לפי רוח ישראל סבא.

ברם, ניכר היה חסרונו של דבר חיוני ביותר בקריה, **בית כנסת**! ובשעתו, בשנת תשכ״ו, פרסם הכולל את הכרוז הבא:

לתשומת לב
אחינו בכל אתר ואתר

קרית שומרי החומות
מוקפת בשיכונים דתיים
מכל עבר,
אך יחידה היא קריתנו
החדשה
שהקצתה שטח נכבד
להקמת בית כנסת מרכזי,
ישיבה ותלמוד תורה
למען השיכונים הללו.
ומצפים אנו
לאותו גואל בעל שאר-רוח
ולב נדיב
שיתמסר לדבר כה חיוני.
אשרי האיש
שיזכה להקים מפעל קדוש
זה
בלב שכונתנו,
מפעל שיהא כולו קודש
לתורה ולתפילה
והבל פיהם של תנוקות של
בית רבן!

בחגיגת אבן הפינה

מאז עברה חצי שנה וחסדי ה׳ לא תמנו, ואותו ״גואל בעל שאר רוח״ הופיע בשערי ארצנו הק׳ ה״ה הנדבן הכביר אוצר החסד והמעשים הרה״ח רבי **ישראל זופניק** שליט״א ורעיתו הכבודה רבת הפעלים מרת **טעמא** תחי׳. הם בקרו במקום והמה ראו כן תמהו כיצד שכונה חרדית גדולה מתקיימת בלי שלושת העמודים שעליהם קיים כל ישוב חרדי, היינו: תלמוד תורה, בית-כנסת ומקוה-טהרה!

בשעה זו נצנץ הרעיון הקדוש במחו של רבי ישראל להרים את נדבתו למטרה זו שהיא כה קרובה ללבו בהיותו יו״ר כולל שומרי החומות בארה״ב.

עברו רק יום-יומיים, ותעבור הרינה במחנה החרדים לאמר הנה קם גואל לשיכונים הדתיים שעמדו עד עכשיו כגוף בלי נשמה. ומהכח לפועל: התקיימה חגיגת אבן הפינה לבית הכנסת, שלקחו בה חלק ראשי היהדות החרדית בירושלים, אשר הביעו את שמחתם לרגלי המאורע החגיגי והרימו על נס את מפעלו של כולל שומרי החומות ההולך מחיל אל חיל בהצלחתו לביסוס הישוב החרדי החדש.

אך הוקם בית הכנסת כעבור שנה-וכבר הומה ממתפללים ולומדי תורה יומם ולילה. התארגנו בו שיעורי תורה בוקר וערב.

כעבור שנתיים הוקם כבר גן ילדים ות״ת, כסניף לת״ת הראשי בעיר, ובשנת תשל״א יכלו לברך על המוגמר עם בנייתה של מקוה טהרה מפוארת המשוכללת ומצויידת במיטב הציוד המודרני לשמחת לב כל המשתכנים בקרית שומרי החומות וכל תושבי הסביבה המאוכלסת יהודים חרדים.

ועדיין לא שבתה המלאכה. בשנת תש״ל נוצל שטח מסוים בשכונת בתי אונגרים להקמת עשרות דירות חדשות. בשנת תשל״ג שוב נבנו 26 דירות בסנהדריה מורחבת, ועוד בשנת תשל״ז נשמעו הלמות פטישים בהקמת 14 דירות על הקומה השלישית של שני מבנים בשכונה בתי אונגרים ומקוים להמשך אי״ה בשנה הנוכחית. בתכנון נמצאות עוד כחמישים דירות שעם האישור הפורמלי נוכל לגשת לביצוע בעז״ה.

אין לתאר במלים גודל הרווחה שהיתה למשפחות ברוכי ילדים וגם לזוגות צעירים מתנופת בניה זו.

כולל שומרי החומות לא נעצר בדרכו. שאלת מצוקת הדיור לא ירדה מעל הפרק. היתה הקלה פה ושם אך שוב מחכים בכליון עינים מאות חתנים וכלות על פעולות שיכון נוספות. ושוב לקח הכולל היזמה לידו. עשה מאמצים עצומים ובנה עשרות דירות בתוככי שכונת בתי אונגרים ואח״כ הקים שכונה חדשה בסנהדריה המורחבת עם 27 דירות, ושוב עשרות דירות על קומות ב׳ בשכונת בתי אונגרים — ועוד היד נטוי׳ בעז״ה.

מספר הדירות תחת חסות כולל שומרי החומות, גם בשכונה הותיקה שלו גם בקריות והשיכונים החדשים מסתכמים **בשש מאות.**

לא תהא שום הפרזה בדבר כי כולל שומרי החומות הוא **המוסד היחידי** בקרב היהדות החרדית שעשה כה רבות **בשטח הדיור** למחוסרי אמצעים מאז הווסדו עד היום הזה.

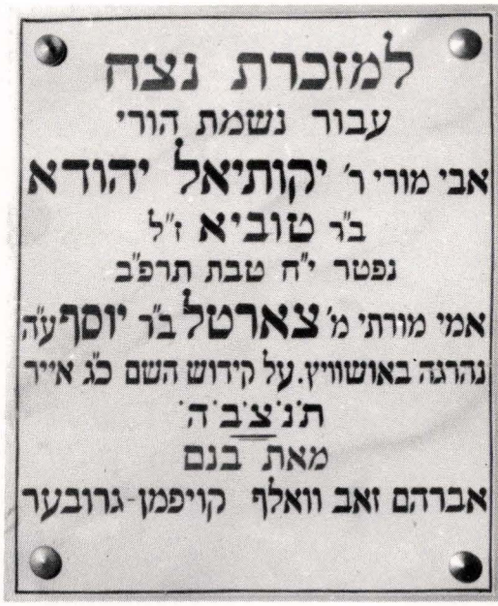

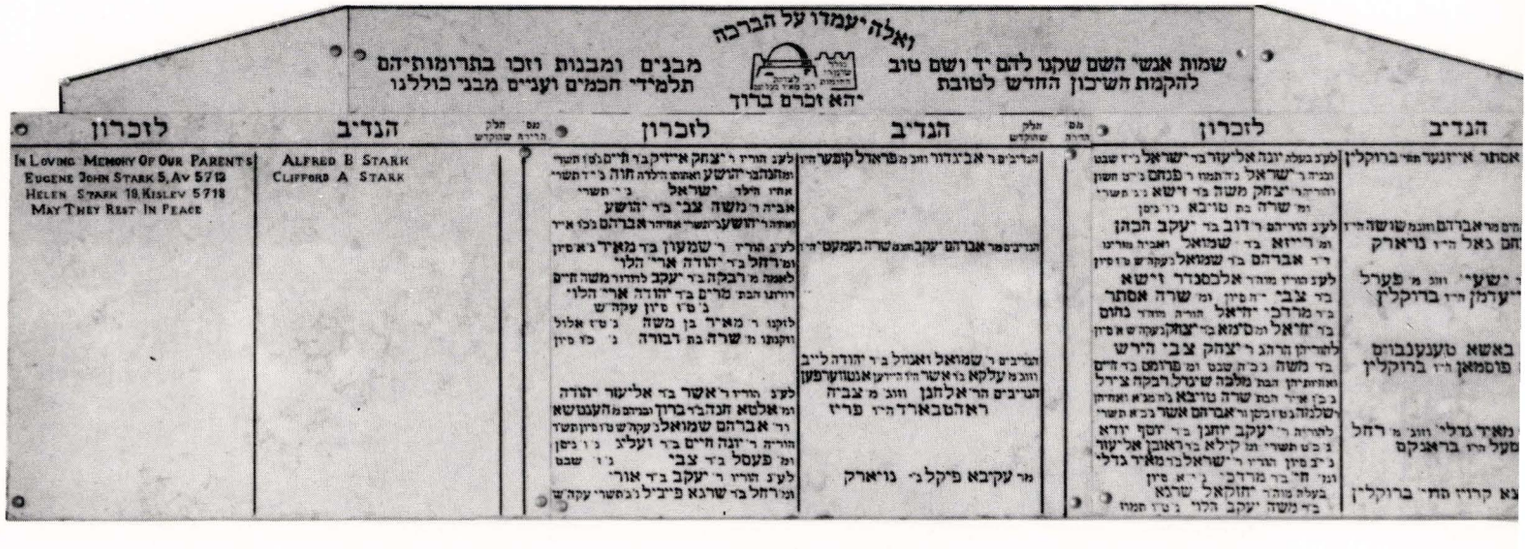

השיכון בסנהדריא המורחבת

למזכרת נצח
שהשיכון החדש הזה „קרית שומרי החומות"
הוקמה על המגרש בעזרת המשפחות הכבודות
גאלדשטיין - אבער - אייכלער
לע"נ אבי"הם הר"ר משה דוד אייכלער ע"ה נ"כ"ד חשון
ואמם מ' שפרינצא ב"ר אלי' דוד נ"א דרה אדר ב'
יהא זכרם ברוך
THIS SITE PRESENTED WITH THE HELP OF
THE GOLDSTEIN-ABER-EIGHLER FAMILIES
IN MEMORY OF THEIR PARENTS
MORRIS DAVID AND JENNIE EICHLER

למזכרת נצח
עבור נשמת הורי
אבי מורי ר' יקותיאל יהודא
ב"ר טוביא ז"ל
נפטר י"ח טבת תרפ"ב
אמי מורתי מ' צארטל ב"ר יוסף ע"ה
נהרגה באושוויץ. על קידוש השם כ"ג א"ייר
ת'נ'צ'ב'ה'
מאת בנם
אברהם זאב וואלף קויפמן-גרובער

זה היום עשה ה נגילה ונשמחה בו

בשמחה של מצוה הננו מזמינים בזה את כל הישוב החרדי להשתתף

בשמחתנו שמחת בל יראה ד

בחג'גת חנוכת הבית

לבית כנסת הגדול והמפואר

שהוקם בעזהש"י ב"קרית שומרי החומות" החדשה

ליד שכונת נבעת שאול ירושלים

ע"י ידידנו הנדבן הגדול במעשים וכו' מרן רפאל חמוכלה

הרה"ח מוהר"ר רבי **ישראל זופניק** שליט"א

שמחה של מצוה

ביום ה' ב' דחול המועד פסח תתקיים אי"ה

חנוכת הבית

של בית הכנסת

בשכונת קרית שומרי החומות בנבעת שאול

אשר הוקם בזה ע"י ידידנו איש חי רב הפעלים

ישראל זופניק שליט"א

צהלי ורוני יושבת ציון

בחג'גת חנוכת הבית של

בית הכנסת הגדול והפרטי

"ישראל זופניק"

בהוכני קרית שומרי החומות

הרב קורא לאחינו ואחיותינו בכל מקום שהם

ישיבת בית יוסף צב'

דיירי שכ' נבעת שאול

והסביבה

תושבי קרית

"כולל שומרי החומות"

הר' ישראל זופניק קובע את המזוזה

בחנוכת בית הכנסת

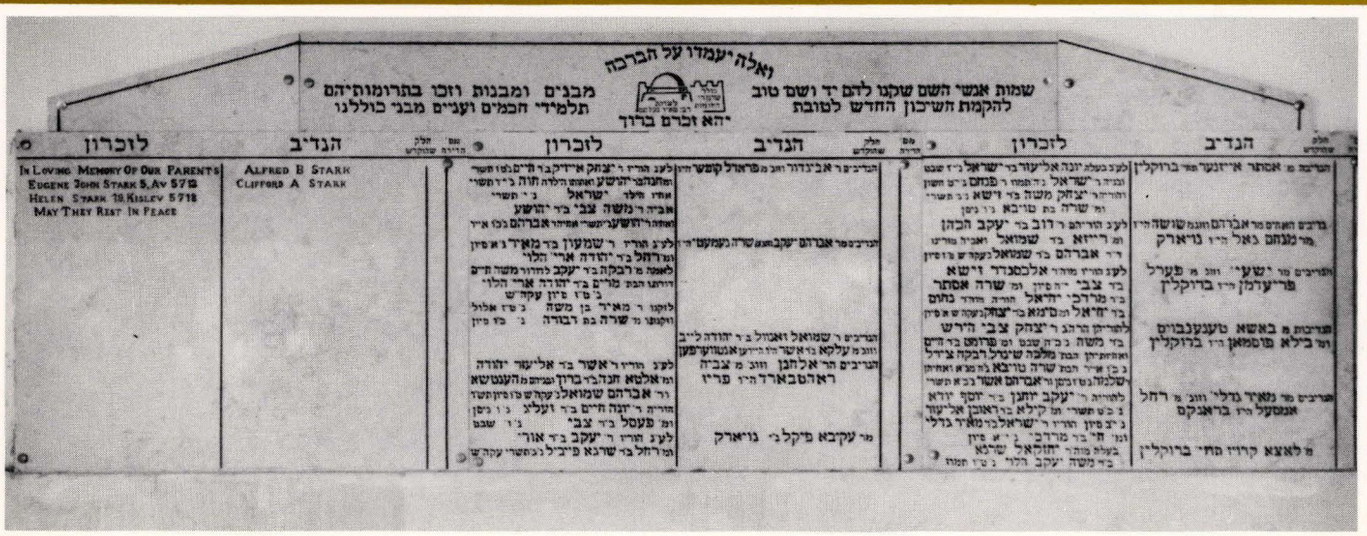

פרק ח

הנצחת שמות הנדיבים

והקרן קיימת לו לעולם הבא

הנצחת שמות הנדיבים
"והקרן קיימת לו לעולם הבא"

הנדיבים הגבאים והעסקנים לסוגיהם בכל אתר ואתר אשר השקיעו את אונם והונם בקיומו של הכולל — עשו זאת בטח למטרה עילאית לקיים את ירושלים של מעלה, ירושלים של תורה ועבודת ה'. אולם יחד עם זאת, כבר **עשו גם למענם הם** להשאיר להם שם ושארית ומזכרת־עד בתוככי עיר הקודש.

כך נוסד, יחד עם יסוד הכולל, מפעל "קרן קיימת" להנצחת שמות החברים התומכים והעסקנים הנכבדים ושמירה על זכיותיהם הרוחניות לאחר אריכת ימיהם ושנותיהם עלי־אדמות.

אצל כולל שומרי החומות אין "קרן קיימת" בתור סניף, דרך־אגב, לפעולות אחרות. אצלנו זהו **מפעל מיוחד הקובע ברכה לעצמו בהיקפו, באחריותו ובדייקנותו הנפלאה.**

בית מדרש מיוחד ליד הישיבה הגדולה מיועד למטרה זו. בו לומדיםמשניות לעלוי נשמות הנדיבים. מנין של תלמידי חכמים בבוקר ובערב בחול בשבת ובחג, מדליקים כאן נר־נשמה ואומרים קדיש אחרי לימוד המשניות בצוותא ("משנה" אותיות "נשמה") ותפילת אל מלא רחמים שתהא הנשמה צרורה בצרור החיים הנצחיים ותליץ יושר בעד כל המשפחה לטוב ולחיים ולחסד.

בספר קרן קיימת שלנו רשומים רבבות וכל שם נזכר ונפקד מתוך תשומת לב מיוחדת כפי התקנות גם אחרי עבור עשרות רבות בשנים, כפי שתיווכחו בבקרכם פעם במשרד הכולל ותעיינו בספרי קרן קיימת ותתפלאו למצוא שמות של אבותיכם ואבות אבותיכם הנזכרים מדי שנה בשנה.

יש כאן הזדמנות לכל איש ואשה, וביחוד אלה שלא זכו לבנים אומרי־קדיש לפי תנאי התשלום המפורטים הלאה, לרשום שמם בספר קרן קיימת שלנו ולהצטרף ע"י כך להמון הנדיבים והחברים המונצחים עד ביאת משיח צדקנו בב"א.

כמו כן אפשר לרשום שם אחד הקרובים שלכם, ביחוד — ומצוה גדולה היא זו לרשום שם של קרוב שהלך לעולמו מבלי להשאיר בן הראוי לומר קדיש ונבצר ממנו למלא חובותיו הרוחניות, במקרה כזה קרן קיימת שלנו אחראית לשמור בקפדנות על הזכויות האלה בהתאם לתקנות.

לפי ההלכה בפוסקים הרי מצות "כבד את אביך ואת אמך" אמורה גם אחרי פטירתם, כפי שאמרו חז"ל מכבדו בחייו ומכבדו במותו, ברם מה יעשו אלה שאינם יכולים לכבדם בלימוד משניות מפאת עומס הטרדות וכו' עליהם לרשום את שמות יקיריהם אלה בספר קרן קיימת של כוללנו, וכך יפעלו במשולש:

1) הם הרגיעו את מצפונם הם;

2) הם פועלים לטובת הוריהם המנוחים בגנזי מרומים;

3) הם עוזרים לעמוד התורה והחסד בעיר קדשנו.

וצדקתם תעמוד לעד

מפעל קרן קיימת של כולל שומרי החומות מקיים מנינים של תלמידי חכמים הלומדים משניות מדי יום ביומו לעלוי נשמות כל אלה הנרשמים אצלנו למזכרת נצח, להיפקד ולהיזכר בכל יארצייט עד ביאת גואל צדק ותחית המתים.

מנינים לומדים בכל בוקר וערב משניות, מדליקין נר-נשמה ואחרי הלימוד אומרים קדיש, תפילת א-ל מלא רחמים וכו', כנהוג.

ישנם כמובן כמה סוגי הנצחה לפי גודל התרומה. החל מלימוד משניות רק ביום היארצייט ע"י מנין אחד, עד לימוד משניות וכו' כל יום מהשנה הראשונה ואח"כ כל יארצייט ע"י שני מנינים.

התורם סכום יותר גדול, הרי מלבד כל הזכויות השמורות לו כמו ליתר התורמים — שמו מונצח על אחד מחדרי תלמוד התורה או אולמי הישיבות, און מעונות השכונה למזכרת עולם בעיר הקודש.

את כל הסכומים אפשר לסדר גם בתשלומין והשם נרשם מיד עם קבלת הסכום הראשון.

המעוניין יכול להתקשר אישית או בכתב עם משרדי הכולל בירושלים או ניו-יארק או בשאר המשרדים בלונדון; מונטריאל, ווינה; מאנטעווידעא; סן-פאול; מעלבורן; סידנעי, טאראנטא, אנטווערפן, פאריז, ויקבל הצעה מפורטת להנצחת שמו או שם יקירו.

ספר

זרעו לכם לצדקה וקצרו לפי חסד

חברת

קרן קיימת ובנין בתים,

ובתי חסדים ומפעלים טובים

אשר לכולל שומרי החומות בית הסופר והמאור

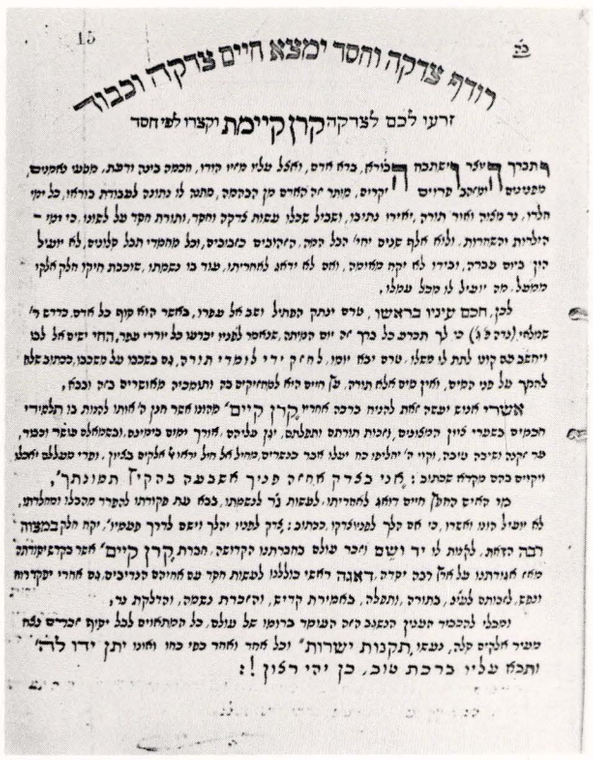
המאוחד לעדת

משעבא, סלאוואקיי, עסט. אונגארן,

אמעריקא, ניי רומעע. יוגאסלאוועז,

נתיסדה הכתר לפ"ק

בעיר הקודש ירושלם תיבנה

רודף צדקה וחסד ימצא חיים צדקה וכבוד

זרעו לכם לצדקה קרן קיימת וקצרו לפי חסד

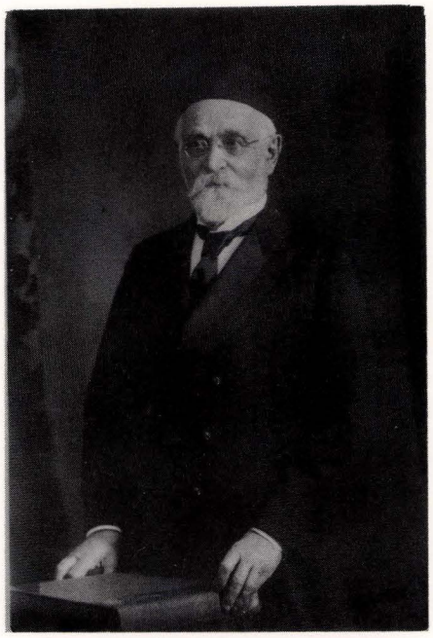
לימוד משניות לעילוי נשמות הנעדרים ז"ל

פרק ט

משרד הכולל באמריקה

הרב **הלל הכהן קליין**
מייסד משרד הכולל בארה״ב

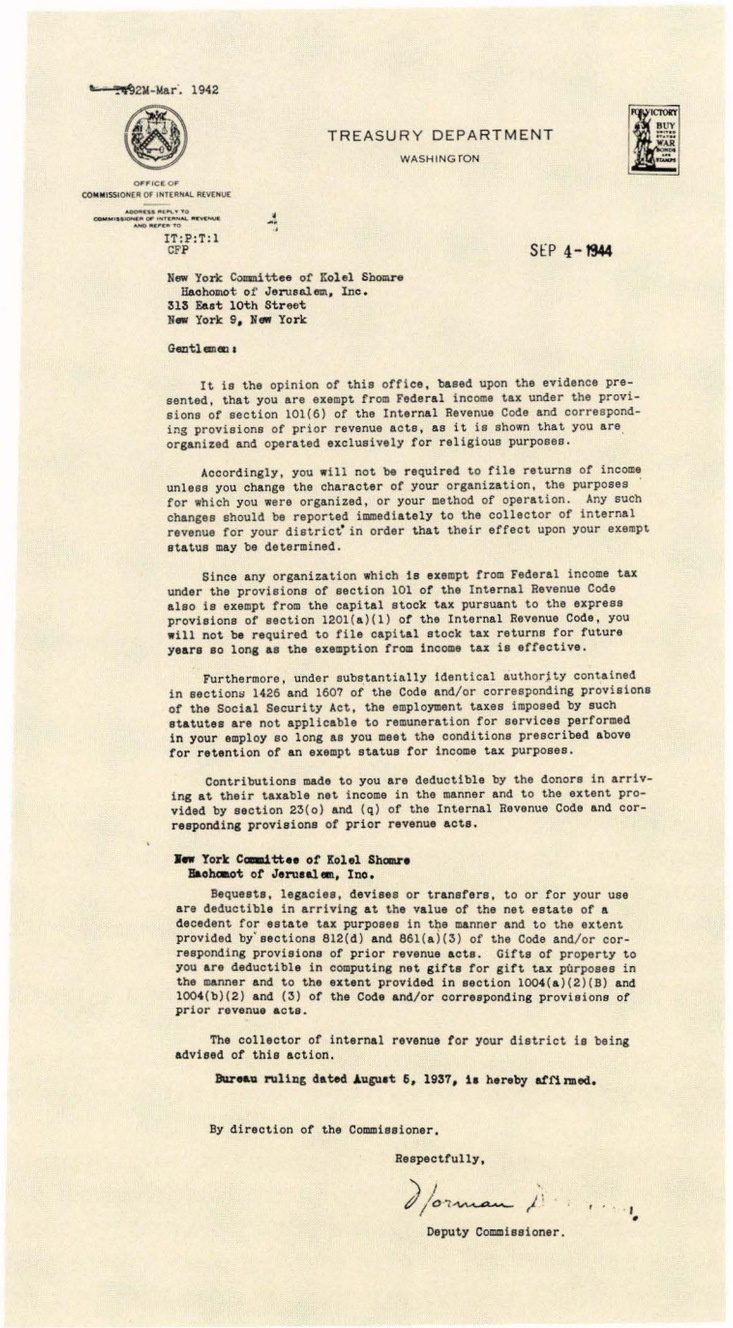
דער אפיס אין אמעריקא איז געגרינדעט געווארען מיט ארום 100 יאהר צוריק, דורך הרב **סענדר גאלדשטיין** ז״ל, מיט זיינע צוויי מיטהעלפער, וועלכע האבן געשאפען די ערשטע ״קרן קיימת״ אין אמעריקא.

אין עטליכע יאהר שפעטער, אין יאהר תר״ן (1890), האט זיך געגרינדעט דער ערשטער ועד ההנהלה, אונטער די נשיאות פון הרב **הלל קליין** ז״ל, וועלכער איז געווען א תלמיד פון ״כתב סופר״ זי״ע. אלס סגן-נשיא האט געדינט הרב שרגא הכהן ראזענבערג ז״ל פון קליוולאנד.

די הייליגע ארבעט פאר ישוב ארץ ישראל איז געטאן געווארן אין א קליין אפיס׳ל, אין איסט-סייד, דורך דעם ערשטען יושב-ראש ר׳ אליהו דיימאנד, און ערשטער מנהל ה׳ פרידמאן.

אריבער עטליכע יאהר, האט זיך די ארבעט אנגעפאנגען פארגרעסערן און פארשטארקען אונטערן פארזיץ פון ר׳ לוי סג״ל האראוויץ. דער צווייטער מנהל איז געווען דער שפעטערער ״פקיד ואמרכל״ **ר׳ מרדכי עקשטיין** ז״ל. נאך איהם אין א צייט שפעטער האט געדינט אלס מנהל רבי **צבי הירש וואהלבערג** ז״ל פון יאהר תרפ״ו (1926), און די קומענדיגע יושבי-ראש: **ר׳ לוי סג״ל** און זיין זוהן ר׳ **יעקב**, ר׳ **מענדל גאטעסמאן, אלבערט ובניו, חיים ודוד הערשקאוויטש.**

אזוי האט זיך דער אפיס געארבעט שטיל און רוהיג ביז צו דער צייט פון די 2׳טע וועלט-קריג. מייסטענ׳ס האט זיך די ארבעט אנגעפיהרט צווישן די עטליכע אונגארישע קהילות און קליינע בתי מדרשים אין אמעריקא. די גרעסטע הכנסה איז געווען פון די גרויסע אונגארישע קהילה און שוהל ״אוהב צדק״ און חברת בחורים ״אהבת אחים״ וכו׳ אויף דער איסט-זייט. אין לאנד גופא האבען געארבעט משולחים און דער עיקר הכנסות זענען געקומען פון די קרן-קיימת. קיין עפענטליכע אונטערנעמונגען האט דער כולל אין יענער צייט נישט געמאכט. דער עולם איז נאך דאן געווען קליין און מען איז נישט געווען גענוג ארגנאזירט.

2492M-Mar. 1942

TREASURY DEPARTMENT
WASHINGTON

FOR VICTORY BUY UNITED STATES WAR BONDS AND STAMPS

OFFICE OF
COMMISSIONER OF INTERNAL REVENUE

ADDRESS REPLY TO
COMMISSIONER OF INTERNAL REVENUE
AND REFER TO

IT:P:T:1
CFP

SEP 4 - 1944

New York Committee of Kolel Shomre
Hachomot of Jerusalem, Inc.
313 East 10th Street
New York 9, New York

Gentlemen:

It is the opinion of this office, based upon the evidence presented, that you are exempt from Federal income tax under the provisions of section 101(6) of the Internal Revenue Code and corresponding provisions of prior revenue acts, as it is shown that you are organized and operated exclusively for religious purposes.

Accordingly, you will not be required to file returns of income unless you change the character of your organization, the purposes for which you were organized, or your method of operation. Any such changes should be reported immediately to the collector of internal revenue for your district in order that their effect upon your exempt status may be determined.

Since any organization which is exempt from Federal income tax under the provisions of section 101 of the Internal Revenue Code also is exempt from the capital stock tax pursuant to the express provisions of section 1201(a)(1) of the Internal Revenue Code, you will not be required to file capital stock tax returns for future years so long as the exemption from income tax is effective.

Furthermore, under substantially identical authority contained in sections 1426 and 1607 of the Code and/or corresponding provisions of the Social Security Act, the employment taxes imposed by such statutes are not applicable to remuneration for services performed in your employ so long as you meet the conditions prescribed above for retention of an exempt status for income tax purposes.

Contributions made to you are deductible by the donors in arriving at their taxable net income in the manner and to the extent provided by section 23(o) and (q) of the Internal Revenue Code and corresponding provisions of prior revenue acts.

New York Committee of Kolel Shomre
Hachomot of Jerusalem, Inc.

Bequests, legacies, devises or transfers, to or for your use are deductible in arriving at the value of the net estate of a decedent for estate tax purposes in the manner and to the extent provided by sections 812(d) and 861(a)(3) of the Code and/or corresponding provisions of prior revenue acts. Gifts of property to you are deductible in computing net gifts for gift tax purposes in the manner and to the extent provided in section 1004(a)(2)(B) and 1004(b)(2) and (3) of the Code and/or corresponding provisions of prior revenue acts.

The collector of internal revenue for your district is being advised of this action.

Bureau ruling dated August 5, 1937, is hereby affirmed.

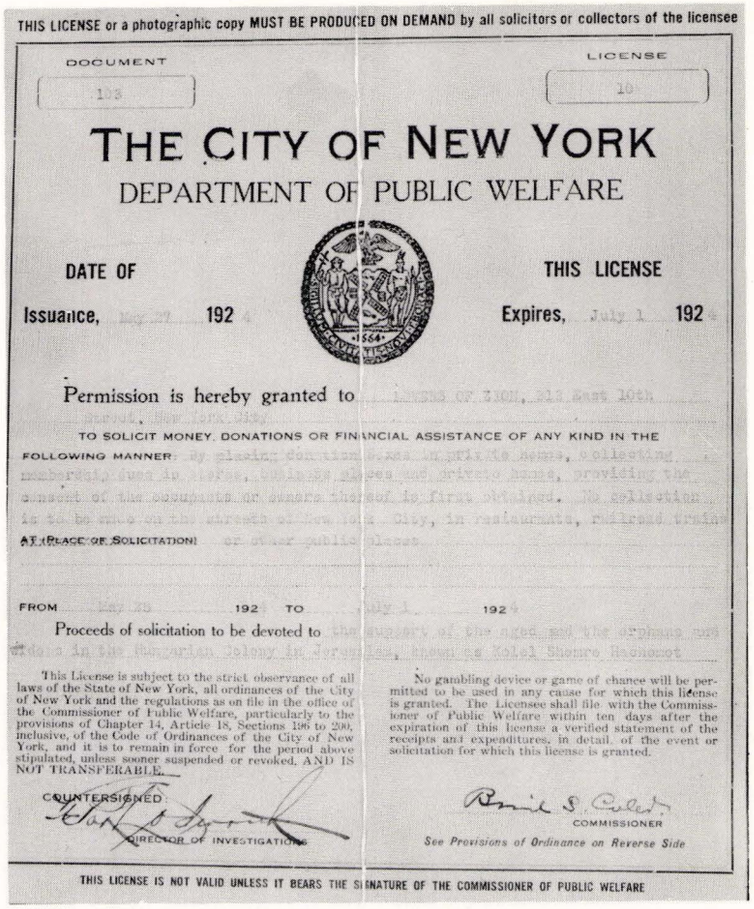
By direction of the Commissioner.

Respectfully,

Norman [illegible],

Deputy Commissioner.

איין באשטעטיגונג
פון די אמעריקאנער רעגירונג
אויף די באפרייאונג
פון אינקאם — טעקס

THIS LICENSE or a photographic copy MUST BE PRODUCED ON DEMAND by all solicitors or collectors of the licensee

DOCUMENT 103 LICENSE 10

THE CITY OF NEW YORK

DEPARTMENT OF PUBLIC WELFARE

DATE OF Issuance, May 27 192 4

THIS LICENSE Expires, July 1 192 4

Permission is hereby granted to [illegible]

TO SOLICIT MONEY, DONATIONS OR FINANCIAL ASSISTANCE OF ANY KIND IN THE FOLLOWING MANNER: [illegible]

AT (PLACE OF SOLICITATION) [illegible]

FROM May 28 192 TO July 1 192 4

Proceeds of solicitation to be devoted to the support of the aged and the orphans and others in the Hebrew Colony in Jerusalem known as Kolel Shomre Hachomot

This License is subject to the strict observance of all laws of the State of New York, all ordinances of the City of New York and the regulations as on file in the office of the Commissioner of Public Welfare, particularly to the provisions of Chapter 14, Article 18, Sections 196 to 200, inclusive, of the Code of Ordinances of the City of New York, and it is to remain in force for the period above stipulated, unless sooner suspended or revoked, AND IS NOT TRANSFERABLE.

No gambling device or game of chance will be permitted to be used in any cause for which this license is granted. The Licensee shall file with the Commissioner of Public Welfare within ten days after the expiration of this license a verified statement of the receipts and expenditures, in detail, of the event or solicitation for which this license is granted.

COUNTERSIGNED

DIRECTOR OF INVESTIGATIONS

COMMISSIONER

See Provisions of Ordinance on Reverse Side

THIS LICENSE IS NOT VALID UNLESS IT BEARS THE SIGNATURE OF THE COMMISSIONER OF PUBLIC WELFARE

רעגירונג – לייסענס אויף זאמלען געלד פאר׳ן כולל

א שטארקער, גאר א שטארקער, גייסט האט אנגעהויבען בלאזן קורץ נאך דער מלחמה, וועלכע האט געברענגט צו חורבן יהדות אירופה מיט איהרע הונדערטער און טויזענטער קהלות קדושות, ה׳ ינקום דמם. צוזאמען מיט׳ן גרויסען חורבן אין וועלכען עס זענען אומגעקומען הונדערטער טויזענטער בריידער און שוועסטער אין די גרויזאמע פלאמען-פייער אין די נאצישע קרעמאטאריומ׳ס — איז אויך אונטער געבראכען געווארען דער יסוד און גרונד פון כולל-בודזשעט.

צוזאמען מיט׳ן גרויסען שטראם פליטים, וועלכער האט געשטראמט אין אמעריקא, זענען אויך געקומען פיעל הונגארישע אידן און עס האט זיך געגרינדעט נייע הונגארישע קהילות און שוהלען.

מיט די אסטרייכישע אימיגראציע אין די יאהרען פון 939׳ 938׳, זענען צווישען די ניי געקומענע אויך געווען אנערקענטע גרויסע רבנים און עסקנים די נאך אין דער אלטער היים אסאך געלייסטעט האבען פאר׳ן כולל און זענען געווען צווישען איהרע וויכטיגע עסקנים, ווי צב״ש: **הגאון ממאטערסדארף שליט״א הגאון מצעהלים שליט״א, רבי הערש ליפשיץ הי״ו,** (דער היינטיגער פקיד ואמרכל ויו״ר פון כולל) **רבי משה יודא לעדערער** ז״ל, און **רבי יעקב שלמה שטיינפעלד** ז״ל. וועלכע האבען — אימפולסירט פון זייער אלטען גייסט און צוגעבונדענקייט צו דער הייליגע צדקה ״רבי מאיר בעל הנס כולל שומרי החומות״ —

אנגעהויבען אויך דא איינצופיהרען דעם אלטען היימישען מנהג ישראל קודש, צו זאמלען געלט ביי יעדע שמחה של מצוה — ווי עס שטעט "אם אשכחך ירושלם וכו' אם אם לא אעלה את ירושלם על ראש שמחתי" — קודם האט דאס געטאהן בנאמנות חשובה רבי **משה יודא לעדערער** ז"ל, ווען ער פלעגט אויפן קול אויסצורופען, הויך, געהענדיג מיט א גרויסן טעלער, "**א"י — ר' מאיר בעל הנס**" האט יעדער גלייך ספאנטאן, מיט יראת הכבוד, זיך אפגעריפען מיט זיין בעשטייערונג, אויך זיין פרוי מרת **אסתר לעדערער** ע"ה בת הגה"צ ר' **יוסף בוימגארטען** זצ"ל דומ"ץ וויען, האט מיט מסירת נפש אסאך געטאן צו פערשפרייטען קופות רבי מאיר בעל הנס. נאך ר' משה יודא'ס פטירה, האט דעם "**כבוד אמט**" איבערגענומען, און בתמימות און אהבה ממשיך געווען כמעט ביז דעם לעצטן טאג פון זיין לעבען הישיש מוה"ר **יעקב שלמה שטיינפעלד** ז"ל (כאטש עס איז איהם שווער אנגעקומען, און געגען דעם ווילען פון זיין משפחה). עס איז כדאי צו באמערקן, דאס דעם היינטיגען טאג טוען דאס שוין א גאנצע רייע עסקנים, בראשם זיין זוהן און ממשיך בדרכי אבותיו, רבי **שמואל זנוויל שטיינפעלד** נ"י און רבי **שמואל יצחק ראטה** נ"י.

אין יענער צייט אין יאהר תש"ח 948', ווען עס האט זיך געגרינדעט די מדינה, און עס האבען אנגעהויבן שטראמען הונדערטער טויזענטער אידען פון דער גאנצער וועלט, ווי אויך טויזענדע מלחמה פליטים פון די לאגערן, צו געפינען א נייע היים אין א"י, האבן די הערשענדע ציונים געפרופט מיט אלערליי פרעזשער'ס, אונטערצודריקען די אלע כוללים פון ישוב הישן, זיך זיי איבערצוגעבען, היות, ווי די הויפט שטיצער דאס יוראפעאישע יהדות זענען ליידער אומגעקומען, וועלען זיי איצט ממילא לייכטער פאלען אונטער זייערע פליגלען, (ליידער ביי אסאך איז עס זיי דעמאלס טאקע געלונגען...) דער פרעזשער איז געווען אזוי שטארק דאס ער איז אפילו ביז אמעריקא אנגעקומען, און מען האט געוואלט "סאבאטירען" די שטיצע פון אידישע ארגאניזאציעס, כדי די אלע שטיצעס זאלן נור קומען דורך זיי...

דא האט זיך אויפגעפלאקערט פון דאס ניי, דער אלטער אייביגער גייסט, וועלכער האט געהערשט ביי אונזערע הייליגע עלטערן הי"ד זייט דור דורות, מיט דעם נוסח און געשטעל פון רבנו מרן הקדוש **בעל החתם סופר ותלמידיו** זי"ע, און זיך אומבויגזאם געהאלטען ביי זיין הייליגע שיטה דאס "**חדש**" **איז אסור**, און נישט משנה זיין פון דעם אויסגעטראעטענעם וועג, און מסורת אבותינו ורבותינו הקדושים זי"ע, כחוט השערה ח"ו, און מען האט זיך גלייך גענומען, צו ארגאניזירען אויף ניי דעם גאנצען סיסטעם פון דער שטיצע פאר'ן כולל.

צו אלער ערשט האט מען פאר וויכטיג געהאלטען, צוזאמען מיט דעם ועד הנאמנים בעיה"ק ת"ו, — כדי מחזק צו זיין און געבן א שטארקען בסיס און יסוד פארן כולל — **מכתיר** צו זיין די עיני העדה ומנהיגי הדור אלס **נשיאי הכולל**, ווי אויך צו וועהלען פקידים ואמרכלים פון די פרנסי וראשי הצבור, פונקט ווי עס האט זיך געפיהרט פאר די מלחמה. — די נשיאי הכולל: רשכבה"ג **מרן מסטמאר** שליט"א, הגאון **ממאטערסדארף** שליט"א, והגאון **מצעהלים** שליט"א, האט מען מכתיר געווען ברוב עם ופאר אין יאהר תש"כ אין ברוקלין, מיט אייניגע יאהר שפעטער, האט מען — לויט דעם וואוקס פון די אקטיוויטעטן פון דער ועד ההנהלה מרחיב געווען די "חברי הנשיאות", און אויך מכתיר געווען, ביי די אימפאזאנטע יעהרליכע דינער'ס לטובת הכולל, — אלס "**סגני נשיאים**" די רבנים גאונים וצדיקים, פון **פאפא** שליט"א, פון **סיגעט** שליט"א, און פון **וויען** שליט"א.

מ׳האט מיסד געווען א נייער ועד-הנהלה, נשיאים, פקידים ואמרכלים וכו׳. די הכתרה פון
די דריי נשיאים, איז פארגעקומען ברוב פאר והדר וואס האט געברענגט א קידוש השם בפומבי.

ב״ה

כולל שומרי החומות לצדקת ר׳ מאיר בעל הנס זי״ע
Kolel Shomre Hachomos of Jerusalem
5 BEEKMAN STREET, NEW YORK 38, N.Y. – Tel: WOrth 2-6298

תנו כבוד לתורה

מיט גרויסער שמחה מאכען מיר בעקאנט דאָס בעהשי״ת

זאָנטאג, כ׳ טבת, 7 אוהר אָוונד

וועט פאָרקומען א גרויסער דינער אין דעם הויפט זאל פון

גרענד פאראדיים

318 גרענד סטריט, ברוקלין

ביי דער גלעזענהייט וועט געהאלטען ווערען א

חג הכתרה

די פייערליכע איבערגעבונג פון

נזר הנשיאות

צו די נייע נשיאים פון כולל שומרי החומות

רבינו הגאון הצדיק רשכבה״ג מרן יואל טייטעלבוים שליט״א
אבדק״ק סאָטמאר

הרב הגאון האמיתי שר התורה מוהר״ר שמואל עהרענפעלד שליט״א
אבדק״ק מאטערסדאָרף

הרב הגאון האמיתי שר התורה מוהר״ר לוי יצחק גרינוואלד שליט״א
אבדק״ק צעלעם

יעדער מוקיר רבנן דארף טיילנעהמען ביי דעם דינער און אין די
היסטאָרישע גלעזענהייט פון אָבגעבען כבוד פאר די גדולי התורה.

די ארגאנזשמענט קאָמיטע

די ערשטע "פקידים ואמרכלים" זענען געווען: **יעקב שלמה שטיינפעלד, מרדכי עקשטיין** און יבלח"ט **צבי ארי' ליפשיץ** הי"ו. מיט עטליכע יאהר שפעטער האט מען מכתיר געווען נאך עטליכע אלס "פקידים ואמרכלים": **אליקים געציל פרידמאן, חיים הכהן שטערן** און יבלח"ט הרב ר' **יוסף דוב אשכנזי** הי"ו. אויך האט זיך אריינגעווארפען אין דער עבודת הקודש, בנש"ק הרב **שמואל בנימין שרייבער** שליט"א ער האט זיך געגומען מיטן ארגאנאזירען פון דאס-ניי דעם ענין פון גבאים, אזוי ווי עס האט זיך געפיהרט אלע יאהרען אין אירופה. אין יעדער שוהל האט מען געשטעלט צוויי גבאי הכולל — אזוי ווי עס איז דארט געווען אין יעדער שטעטיל.

אלס ראש הגבאים האט מען מכתיר געווען דעם תורה מעצענאט הרה"ח **ר' ישראל זופניק** הי"ו וועלכער האט אויפגעבויט צוזאמען מיט זיין פרוי **טעמא** תחי' דאס פראכטפולע בהמד"ר "**נר ישראל**" מיט א **מקוה טהרה**, אין קרית שומרי החומות. גבעת שאול. ירושלים.

די עשטע הויפט-פעולה פון דער נייער ועד-הנהלה איז געווען צוצוטרעטין קויפען איין מגרש אין ירושלים, צו אויפשטעלען איין שיכון און דירות פאר די בני הכולל. די ענטשיידונג איז געפונגען געווארען דורך דעם מגרש וועלכען מען האט עררייכט אין שכונת "גבעת שאול" אין ירושלים, אויף וועלכען עס האט זיך ת"ל אויפגעשטעלט דער פראכטפוהלער שיכון מיט'ן נאמען "קרית שומרי החומות" ביים אריינגאנג אין ירושלים עיר הקודש. עס איז אפשר מערקווערדיג צו דערצעהלן דאס דער ועד-ההנהלה האט געהאלטען פאר איין הייליגען פליכט צוטאהן אלע מעגליכקייטען צו אפקויפען דעם מגרש — חאטש עס איז נישט געווען די מעגליכקייט דערצו. די חברי ההנהלה הנכבדים האבען געבארגט און געשאפען געלט פאר דעם צוועק ביז דער שיכון איז ב"ה אויפגעשטעלט געווארען לשם ולתפארת.

אין יאהר תשכ"ג (1963) האט זיך דער משרד פיעל-פאכיג פארגרעסערט אונטער דער אויספאסונג פון דעם דינאמישען עסקן ר' **גרשון מאיער**, וועלכער האט געדינט זעקס יאהר אלעס מנהל. אויך דער היינטיגער חבר הועד, ר' **חיים משה שטויבער**, איז געווען מנהל איין קוצער צייט.

נזר גבאות קודש

בעזרת השם

סיון תש"כ

וזאת התעודה

מאתנו הח"מ גו"מ כולל שומרי החומות בעיה"ק ירושלם ת"ו
ביד החבר ידידנו הנכבד גדול המעש ורב החסד איש הטוב והמטיב וכו'

כש"ת מוהר"ר **יעקב שלמה שטיינפעלד** הי"ו

כי נבחר להיות פקיד ואמרכל דכוללנו בארצות הברית, על כל כספי הקודש אשר הונף ואשר הורם לטובת כוללנו לשם נשמת רבי מאיר בעל הנס זי"ע, ואנו מייפים את כחו למנות גובים ומאספים בכל מקום אשר ידו מגעת

עתה אהה ידיד ציון לך בכחך זה צלה ורכב ע"ד אמו"צ ולמען ציון לא יחשה ולמען ירושלם לא ישקוט להביא ברכה מרובה בביתה' לחזק הני שלשה עמודי עולם הנכללו בכוללנו תורה, עבודה, גמילות חסדים.

אנו תפלה כי זכות גאוני וגדולי ארץ וגושאי דגל כוללנו מיום הוסדה, יגן עליכם להאריך ימים רבים ושנות עולמים דשנים ורעננים וטהור ידים יוסיף אומץ להרים קרן אלפי בני הכולל, ויזכה לראות בטוב ה' בארץ החיים ובבנין ציון וירושלם.

כעתירת מוקירין ומכבדין
מנהלי כולל שומרי החומות ומוסדותי' בעיה"ק ת"ו

נאם _____ נאם _____

נאם _____ נאם _____

נזר גבאות קודש

בעזרת השם

סיון תש"כ

וזאת התעודה

מאתנו הח"מ גו"מ כולל שומרי החומות בעיה"ק ירושלם ת"ו
ביד החבר ידידנו הנכבד גדול המעש ורב החסד איש הטוב והמטיב וכו'

כש"ת מוהר"ר **ארי' צבי ליפשיטץ** הי"ו

כי נבחר להיות פקיד ואמרכל דכוללנו בארצות הברית, על כל כספי הקודש אשר הונף ואשר הורם לטובת כוללנו לשם נשמת רבי מאיר בעל הנס זי"ע, ואנו מייפים את כחו למנות גובים ומאספים בכל מקום אשר ידו מגעת

עתה אהה ידיד ציון לך בכחך זה צלה ורכב ע"ד אמו"צ ולמען ציון לא יחשה ולמען ירושלם לא ישקוט להביא ברכה מרובה בביתה' לחזק הני שלשה עמודי עולם הנכללו בכוללנו תורה, עבודה, גמילות חסדים.

אנו תפלה כי זכות גאוני וגדולי ארץ וגושאי דגל כוללנו מיום הוסדה, יגן עליכם להאריך ימים רבים ושנות עולמים דשנים ורעננים וטהור ידים יוסיף אומץ להרים קרן אלפי בני הכולל, ויזכה לראות בטוב ה' בארץ החיים ובבנין ציון וירושלם.

כעתירת מוקירין ומכבדין
מנהלי כולל שומרי החומות ומוסדותי' בעיה"ק ת"ו

נאם _____ נאם _____

נאם _____ נאם _____

Kolel Shomre Hachomoth

כולל שומרי החומות

עיר שם טוב

נזר גבאות קודש

GABAY APPOINTMENT

וזאת התעודה

כש"ת מוהר"ר **פנחס וויינברגר** שליט"א

צור חכמה ומקור צדקה ומקור חסד ומעיין חיים

Address: KOLEL SHOMRE HACHOMOTH P. O. B. 3061 JERUSALEM Israel

נזר גבאות קודש

בעזרת השם

סיון תש"כ

וזאת התעודה

מאתנו הח"מ גו"מ כולל שומרי החומות בעיה"ק ירושלם ת"ו
ביד החבר ידידנו הנכבד גדול המעש ורב החסד איש הטוב והמטיב וכו'

כש"ת מוהר"ר **מרדכי עקשטין** הי"ו

כי נבחר להיות פקיד ואמרכל דכוללנו בארצות הברית, על כל כספי הקודש אשר הונף ואשר הורם לטובת כוללנו לשם נשמת רבי מאיר בעל הנס זי"ע, ואנו מייפים את כחו למנות גובים ומאספים בכל מקום אשר ידו מגעת

עתה אהה ידיד ציון לך בכחך זה צלה ורכב ע"ד אמו"צ ולמען ציון לא יחשה ולמען ירושלם לא ישקוט להביא ברכה מרובה בביתה' לחזק הני שלשה עמודי עולם הנכללו בכוללנו תורה, עבודה, גמילות חסדים.

אנו תפלה כי זכות גאוני וגדולי ארץ וגושאי דגל כוללנו מיום הוסדה, יגן עליכם להאריך ימים רבים ושנות עולמים דשנים ורעננים וטהור ידים יוסיף אומץ להרים קרן אלפי בני הכולל, ויזכה לראות בטוב ה' בארץ החיים ובבנין ציון וירושלם.

כעתירת מוקירין ומכבדין
מנהלי כולל שומרי החומות ומוסדותי' בעיה"ק ת"ו

נאם _____ נאם _____

נאם _____ נאם _____

בשם השם

תשית לראשו עטרת פז

נר גבאות קודש

בשם ה׳ השוכן בציון והבוחר בירושלים ובכח המוסר לנו
מועכת״ר הרבנים הגאונים והצדיקים נשיאי כוללנו ומטעם הרה״ג
וכמ״ו ורבני ישיבתנו וכל בני עדתנו תושבי אהק הננו מתכבדים
לעמוד ולהכריז **כתר שם טוב**
על ראש יד״נו עוז אב״ד המנעשים לתורה ולחסד
העסקן הגדול מעוז ומגדול כש״ת הרר״ח ר׳ב׳
אפרים יוסף דוב אשכנזי נ״י ברוקלין
לכהן פאר בתור **שקיד ואמרכל** של כוללנו
הגדול ומוסדותינו הק׳ התלמוד תורה והישיבות הגדולות
חתם-סופר וכתב-סופר ומאות בתי הרזכד״ר
מהשכונה העתיקה והקריה החדשה.

עתה! אתה! ירדד ציון! לך בכתך זה צלח ורכב עד אמוצ ולמענן
ציון לא יחשה ולמען ירושלים לא ישקוט להביא אותו ברכה ושמחה
במעונות הכולל לחזק נוכבר גדול עתיק יומין העומד על שלישה
עמודי עולם **תורה, עבודה וגמילות-חסדים.**

פיהם של אלפי אנשי נפלליים תעלה תרשית לנדא עליה להצלחתכם הגדילה בכל
אשר תפנו לברם ולרחמם הכולל האהק ומהולל אשר כולו אומר קדוש ובריוך.

זכות גאוני וגדולי עולם ונשאי דגל כוללנו מגן הוסדה עץ עליכם להאריך
ימים רבים ושנות עולמים דשנים ורעננים עד ביאת ינן.
ותזכו לראות בטוב השם בארץ החיים ובבנין ציון וירושלים אמן.

הנהלת כולל שומרי החומות בניו״ן יו׳

סיון תשכ״ו

ביי היינטיגען טאג דינט דער משרד אלעס אנערקענטער צענטראלער אפיס פאר אלע ענינים לטובת הכולל — אונטער דער אויספאסונג פונ׳ם מנהל ר׳ **פנחס ווינבערגער** וועלכער איז אויפגענומען געווארען אויף זיין אמט אין יאהר תשכ״ו (1966).

עס איז אויך געגרינדעט געווארען נאך סניפים אין אמעריקא, אין מאנטרעאל און טאראנטא, וועלכע ווערן אנגעפיהרט דורך די ידידי הכולל איבעראל.

דא איז דער ארט זיך אפשטעלך מיט עטליכע ווערטער וועגן דעם גרויסן און חשובען גבאי, מוה״ר **בנימין זאב ווינטערניץ** נ״י וועלכטר האט מחזיר עטרה ליושנה געווען און אריינגעלעגט פיהל כוחות און מיה מיט׳ן אריינשטעלן קופות רמבעה״נ אין די בתי מדרשים אין אמעריקא.

על הטוב תיזכר מרת **בלומא פעדער** ע״ה, גרינדערין פון ועדת נשים און אמעריקע, וואס דורך איהר השפעה זענען אויך געגרינדעט געווארן נאר סניפים אן: ווילאמסבורג, בארא-פארק, מאנהעטין, קווינס, פארעסט-היללס און רעגא-פארק. אויך האט זי געגרינדעט דעם בית התבשיל פאר די קינדער פון תלמוד-תורה.

בעהי״ת

תנו כבוד לתורה!

כולל שומרי החזמות

רבי מאיר בעל הנס

5 Beekman St. • New York, N. Y. 10038 • RE 2-0300

לאַדנט העפליך אַלעמען צו דעם יערליכען

דינער

אי״ה זונטאָג, א׳ וישלח, י׳ כסלו, 7 אַזייגער אָוו. (למספרם נאָוועמבער 15)

האטעל דיפלאָמאט

108 וועסט **43**טע סטריט, ביי **6**טע עוו., מאַנהעטען

אונזערע נשיאים שליט״א:

אדוננו מורנו ורבנו הגאון הצדיק רשכבה״ג מרן

יואל טייטעלבוים

שליט״א אבדק״ק סאטמאר

הרב הגאון הגדול, שר התורה, מוהר״ר

שמואל עהרענפעלד

שליט״א אבדק״ק מאטערסדאָרף

הרב הגאון הגדול, שר התורה, מוהר״ר

לוי יצחק גרינוואלד

שליט״א אבדק״ק צעהלים

וועלען אי״ה פערזענליך אַנטיילנעמען און באַשעהנען דעם אַוועגט!

BUSES WILL LEAVE FROM: באַסעס וועלען פאָהרען פון פאָלגענדע ערטער:

וויליאמסבורג (פון 7 אזייגער אָן)

קהל יטב לב — סאטמאר
קהל ערוגת הבושם — צעהלים
קהל עדת יראים — וויען
קהל קהלת יעקב — פאפא

WILLIAMSBURG (from 7 o'clock on)

BEDFORD AVE. cor. ROSS ST.
BEDFORD AVE. cor. RODNEY ST.
LEE AVE. cor. ROEBLING ST.
BEDFORD AVE. cor. PENN ST.

בארא פארק (אזייגער 7:15)

בית המדרש נייטרא
ישיבה באר שמואל — אונסדאָרף
קהל יסודי התורה — דעברעצין

BORO PARK (7:15 p. m.)

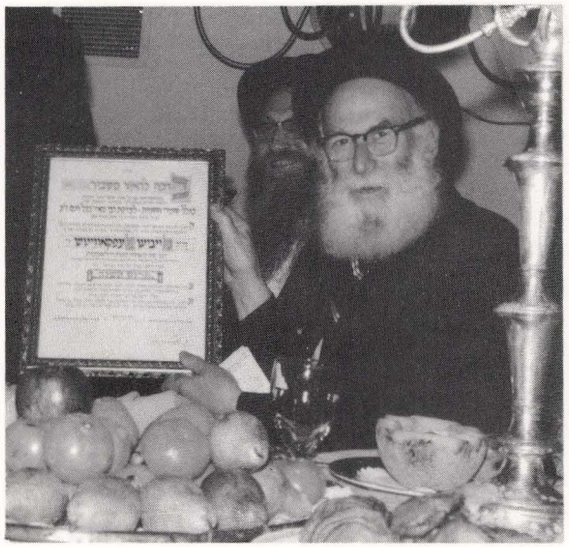
12th AVE. cor. 50th ST.
14th AVE. cor. 50th ST.
16th AVE. cor. 50th ST.

Directions by Train: BMT and "D" Train to 42nd Street; 7th Avenue Train to Times Square

הסנאטור **יעקב יעבץ**
משתתף בדינאר השנתי

הר׳ **ליפשיץ** מגיש תעודת כבוד לנדיב

דער נשיא
כ״ק אדמו״ר מסאטמאר שליט״א
ביים דינער

די חשובע געסט
וועלכע באטייליגן זיך
אין דינער

היינטיגע הנהלה און גבאים

נשיאים און סגני-נשיאים שליט״א

זעה פונקטליכע פרטים אינ׳ם ערשטן פרק.

ועד ההנהלה

הר״ר צבי אר״י ליפשיץ — יו״ר

הר״ר יהודה אר״י ראפאפורט
הר״ר ישראל זופניק
סגני יו״ר

חברי ההנהלה

הר״ר אברהם גרינוואלד (פאפא)
הר״ר אברהם יצחק הכהן האללענדער
הר״ר אברהם צבי געלבשטיין
הר״ר הרב אפרים יוסף דוב אשכנזי
הר״ר ברוך משולם לעבאוויטש
הר״ר חיים משה שטויבר
הר״ר יוסף צבי הכהן פיקסלער
הר״ר יחיאל מיכל הכהן רובין
הר״ר מאיר יודא סג״ל וואזנער
הר״ר מנחם מענדל פעדער
הר״ר מנחם שלמה ענגעלסראטה
הר״ר מרדכי יודא פאשקוס
הר״ר נתנאל קופטייל
הר״ב שלמה כהן כץ
הר״ר שמואל פנחס צבי לעדערער

פקידים ואמרכלים

הרב אפרים יוסף דוד אשכנזי
הר״ר אר״י צבי ליפשיץ

הר״ר יונה וויטריאל
גזבר

הר״ר גרשון מאיער
רואה־חשבון

הר״ר אברהם גרינוואלד
עורך־דין

הר״ר שמואל בנימין שרייבער
סוכן

הרב פנחס ווייזנבערגער
מנהל

גבאים

ישראל זופניק,
יושב ראש

אברהם הכהן שטערן
אברהם משה ברוין
אביגדור יאקאבאוויטש
אביגדור לעדערער
אברהם ווייַנבערגער
אברהם ראזנעבערג
אברהם שמאלהויזען
אברהם זאב סאפיר
אהרן יהושע מאשקאוויטש
אהרן פריעדלענדער
אלי׳ יערמיאש
אליעזר חיים קנאפלער
אליעזר קאלמאן
אשר בלומענפעלד
בנימין זאב ווינטערניץ
בנימין זאב הכהן מיללער
בצלאל יודא קאווארי
בצלאל יונה רובין
גבריאל צבי זעלצער, קליוולאנד
דוד הויער
דוד פעלדהיים
הלל לעווענזאהן
חיים פארקאש
חיים שטערן
חיים אלי׳ פריעדמאן
חיים ארי׳ וואלטער
חיים שמואל הלוי שווארץ
חנני׳ יו״ט ליפא כ״ץ
חנני׳ יו״ט ליפא מאנן
יהושע פארהאנד
יונתן ברוין
יוסף הלוי לעווינגער

יחיאל יואב קארניצער
יוסף מאיר נייאוויטש
יוסף ענגעלסראטה
יוסף שטערן, מאנסי
יוסף צבי פריעדמאן
יושע בריסק
יחיאל מיכל הכהן גליקמאן
יעקב הערצאג, מ׳ קיסקא
יעקב עקשטיין
יעקב קאליש
יעקב שנעק
יעקב יוסף פריעדמאן
יעקב צבי שעהנפעלד
יצחק געלבשטיין
יצחק מייזליק
יצחק אייזיק רובין
יצחק אייזיק שעהנבערגער
ישראל בויער
ישראל אלחנן האפבויער
ישראל דוב כץ
ישראל חיים לאנדי
ישעי׳ שווארץ
לוי גאלדבערגער
לוי ליעבער
מאיר פאשקעס
מאיר שרייבער
מאיר יודא קאלמאן
מאיר משה שפיצער
מיכאל ראזענבערג, מיאמי
משה יהושע הערצאג, מאנסי
מנחם בער ווייַנבערגער
מרדכי געלליס
מרדכי שימאנאוויטש

משה לעבאוויטש
מרדכי פעלבערמאן
משה פערל
משה אשר כ״ץ
משה חיים ווייַנבערגער
משה יודא מערץ
משה יחיאל חיים סג״ל וואזנער, שכון סקווירא
משה יעקב וויטריאל
נתן קארפל בלייער
עקיבא צבי גאנז, קרית יואל
פנחס הערצקא
פרץ פריעדמאן
צבי הלוי קליין
קלמן קאהן
ראובן אילעס
רפאל משה איליאוויטש
שלום אלי׳ פעלבערבוים
שלום יוסף ווייַנבערגער
הרב שלום אליעזר טייטלבוים
שלמה גפן
שלמה זלמן מארקאוויטש
הרב שמואל פריעדמאן
שמואל אונגאר
שמואל שטיינפעלד
שמואל דוד שמעלצער, שכון סקווירא
שמואל יצחק ראטה
שמחה בונם קאהן
שמחה זימל פרוינדליך
שמעון קאטץ
שרגא פייבל האפמאן
שמעון פאכל
תנחום פירשט

ועד ההנהלה מאנטרעאל

ועד יושבי ראש

זכרי׳ מענדל ביקסענשפאנער
חיים אביגדור קאהן

נחום פישער

אלחנן קרעמאר
יודא גרינבערגער

גזברים

רואי חשבון

מאיר בערנפעלד
שמעון שלמה בנציון געשטעטנער

ועד ההנהלה

אלתר דוד באש
מיכאל גרינפעלד
וואלף גראס
מנשה טרייטל
יושע זאפיר
אנשל פיילער

לייב פראמאוויטש
מנהל

חברי ההנהלה במאנטרעאל

ברוך אהרן געשטעטנער
הערש פרידמאן
הלל ווינבערגער
וואלף פרישמאן
זלמן בערגער
זלמן שווארטץ
חיים אייזיק לאנדוי
יודא קליין
יוסעף גאלדבערגער
יוסף קיזעלניק
יעקב גד דייטש
יעקב יצחק ניימאן
יצחק בערגער
מאיר פעקעטע
מאיר יעקב גרינפעלד
מאיר יודא פעלזאן
מענדל ענגעל
הרב מרדכי לאווי
מרדכי ניישטאט
מרדכי פריעדמאן
משה מויזקאפף
משה חיים ווערצבערגער
עזריאל לאווי
שלמה געשטעטנער

הרב ליפא וועכטער
הרב מנחם אדלער
אברהם פערל
אברהם יוסף געשטעטנער
אליעזר פאשקוס
דוד חיים ווייבערג
ישכר דוב רייכמאן
יוסף מארקאוויטש
יוסף יודא וועבער
יוסף אהרן שאנבערגער
יעקב ראפאפורט
יצחק ליכטנשטיין
יצחק אייזיק רייכמאן
יצחק מייזעלס
יצחק הארטשטיין
מרדכי וויס
משה דוד וועבער
משה ריכמאן
צבי מייערויוויטש
שמעון ווערנער
שלו׳ עסטרייכער
שמואל שווארטץ
שמואל דוד ווייס שו״ב
שמואל קופעלאוויטש

דרום אמריקה

מאנטעווידעא (אורוגוואיי)

געגרינדעט אין יאהר תש״ח (1948) ביי עדת יראים-שא־רית הפליטה. מיט מסירות נפש האבן די גבאים אויפגעשטעלט דעם אפיס, נאך בעפאר זיי אליין האבן געהאט איין דירה אוואו דעם קאפ צו לייגן. די ערשטע גבאים זענען געווען: ר׳ פנחס ווינבערגער (היינט מנהל אין אמעריקא) און ר׳ ראובן גאמבא נ״י (היינט אין בני-ברק). די קומענדיגע גבאים — ר׳ שמעון ווייס און ר׳ וואלף לעפקאוויטש.

אירופה

לונדון

נשיא הרב הגאון רבי שלמה בומגרטען

הרב שנידלער, אב״ד דיארמאט
הרב שאהנפעלד
ר׳ שלמה שטערן
ר׳ בצלאל שטערן
ר׳ ק. שטערן

שוויץ

הרב יעקב סנידער״ס
הרב פריעדמאן, אב״ד ראחאב
הרב דוד צבי זוסמאן
ר׳ דוד ישראל נעמעטי (מאנטרי)
ר׳ וואלף ראטה
ר׳ משה גראסס
האחים שרייבער, לוגאנא
ר׳ פישט האלפערט, צירידך
ר׳ ראזענרערג, צירידך
הרב פנחס רוזנבוים

אוסטרליא

מעלבורן

הרב משה רוזנבלום

סידנעי

הר״ר אליעזר משה בערנאט
הר״ר יוצא ווייס

וויען

ר׳ משה פאשקוס
ר׳ גרשון שיפער
ר׳ בנימין שרייבער
ר׳ שמעלקע פרעסבורגר

אנטווערפן

הרב שמואל זאב ראטה, דומ״ץ איהעל
הרב טובי׳ ווים
ר׳ אברהם שלמה גרינפעלד
ר׳ שמואל זאנוויל היידין
ר׳ נפתלי פאללאק
ר׳ יצחק שפיגל

מינכען

ר׳ מאיר פריעדמאן

ר׳ שלמה נעדצער

סאן-פאולא (**בראזיל**)

אויפגעשטעלט דורך ר׳ חיים צבי שווארץ, הגאון הרב ציטראן, און היינט-הר׳ זלמן ליב שניידער נ״י.

כולל שומרי החומות

ווען איהר מופט ביטע מיטצור נעהמען די באקס אין אָזען וויסען אין אפיס.

When you move kindly take box with you and notify office by post card.

To Light the Candles

During Daylight Saving Time
1 Hour Later

Time	Date	Friday
	Oct. 3-4	ר״ה, יום ה׳ וו׳
5.21	" 4	האזינו, שבת שובה
5.09	" 11	ערב יו״כ, יום ו׳
5.02	" 17-18	סוכות, יום ה׳ וו׳
	" 23	חושענא רבה, יום ד׳
		שמיני עצרת, יום ה׳
4.51	" 24	מזכיר נשמות
	" 25	שמחת תורה, יום ו׳
4.47	" 26	בראשית מב״ח חשון
		ר״ח חשון, יום ו׳
	Nov. 1-2	ושי״ק
4.39	" 1	עש״ק פ׳ נח
4.32	" 8	עש״ק פ׳ לך לך
4.25	" 15	עש״ק פ׳ וירא
4.20	" 22	עש״ק פ׳ חיי שרה
4.16	" 29	תולדות, מב״ח בסלו
	Dec. 1	ר״ח כסלו יום א׳
4.14	Dec. 8	עש״ק פ׳ ויצא
4.15	" 13	עש״ק פ׳ וישלח
4.17	" 20	עש״ק פ׳ וישב
	" 25	א׳ דחנוכה, יום ד׳
4.21	" 27	מקץ, מב״ח טבת
	Dec. 30-31	ר״ח טבת יום ב׳ וג׳
4.26	Jan. 3	עש״ק פ׳ ויגש
	" 9	י׳ בטבת, יום ה׳
4.33	" 10	עש״ק פ׳ ויחי
4.41	" 17	עש״ק פ׳ שמות
4.49	" 24	וארא, מב״ח שבט
	" 29	ר״ח שבט, יום ד׳
4.57	" 31	עש״ק פ׳ בא
5.06	Feb. 7	בשלח, שבת שירה
	" 12	חמשה עשר, יום ד׳

אדרעסע פון אפיס

Address of Office:
Kolel Shomre Hachomos
313 E. 10th St. New York
ALgonquin 4-6952

To Light the Candles

During Daylight Saving Time
1 Hour Later

Time	Date	Friday
	May 15	ר״ה בעומר יום ה׳
6.52	" 16	עש״ק אמור פרק ד׳
		בחר בהקותי פ׳ ח׳
6.59	" 23	מברכין חודש סיון
	" 27	ר״ח סיון יום ג׳
7.05	" 30	עש״ק במדבר פ׳ ו׳
	June 1 and 2	שבועות יום א׳ וב׳
7.10	June 6	עש״ק נשא פרק א׳
7.14	" 13	בהעלותך פרק ב׳
7.18	" 20	שלח מב״ח פרק ג׳
	" 25-26	ר״ח תמוז יום ד׳ וה׳
7.17	" 27	עש״ק קרח פרק ד׳
7.17	July 4	עש״ק חקת פרק ח׳
7.14	" 11	עש״ק בלק פרק ו׳
	" 13	י״ז תמוז נדחה יום א׳
7.11	" 18	פנחס מב״ח פ׳ א׳
	" 25	ר״ח אב יום ו׳
7.06	" 25	מטות מסעי פ׳ ב׳
		דברים, שבת חזון
6.58	Aug. 1	פרק ג׳
	" 3	תשעה באב, יום א׳
		ואתחנן, שבת נחמו
6.50	" 8	פרק ד׳
	" 8	חמשה עשר, יום ו׳
		עקב, מב״ח אלול
6.41	Aug. 15	פרק ה׳
6.31	" 22	עש״ק ראה פרק ו׳
	" 23-24	ר״ה אלול שבת ויו׳ א׳
6.21	" 29	שופטים, פרק א׳
6.09	Sept. 5	תצא, פרק ב׳
5.58	" 12	תבא, פרק ג׳ וד׳
5.46	" 19	נצבים פרק ה׳ וו׳
		ערב ר״ה תש״ב,
	Sept. 21	יום א׳

לשנה טובה תכתבו ותחתמו

בעזרת הש״ת תש״א -- 1940-41

צדקה לר׳ מאיר בעל הנס זיע״א

פיר די איבער 3000 ארעמע תלמידי חכמים, זקנים וזקנות, אלמנות ויתומים פון כולל שומרי החומות, אין ירושלים תובב״א.

5.15	Feb. 14	עש״ק פ׳ יתרו	
5.23	" 21	משפטים מב״ח אדר	
	" 27-28	ר״ח אדר יום ה׳ וו׳	
5.31	" 28	עש״ק פ׳ תרומה	
5.39	Mar. 7	תצוה פ׳ זכור	
	" 12	תענית אסתר יום ד׳	
	" 13	פורים יום ה׳	
5.47	" 14	עש״ק כי תשא	
		עש״ק ויקהל פקודי	
5.54	" 21	פ׳ פרה מב״ח ניסן	
6.02	" 28	עש״ק פ׳ ויקרא	
	" 29	ר״ח ניסן שבת קודש	
6.09	April 4	צו שבת הגדול	
6.16	" 11	ערב פסח יום ו׳	
	" 12-13	פסח שבת ויום א׳	
6.23	" 18	שביעי של פסח יום ו׳	
		אחרון של פסח ש״ק	
	" 19	מזכיר נשמות	
		שמיני מב״ח אייר	
6.31	" 25	פרק א׳	
	" 27-28	ר״ח אייר יום א׳ וב׳	
		תזריע מצורע מב״ח	
6.38	May 2	פרק ב׳	
6.45	" 9	אחרי קדושים פ׳ ג׳	

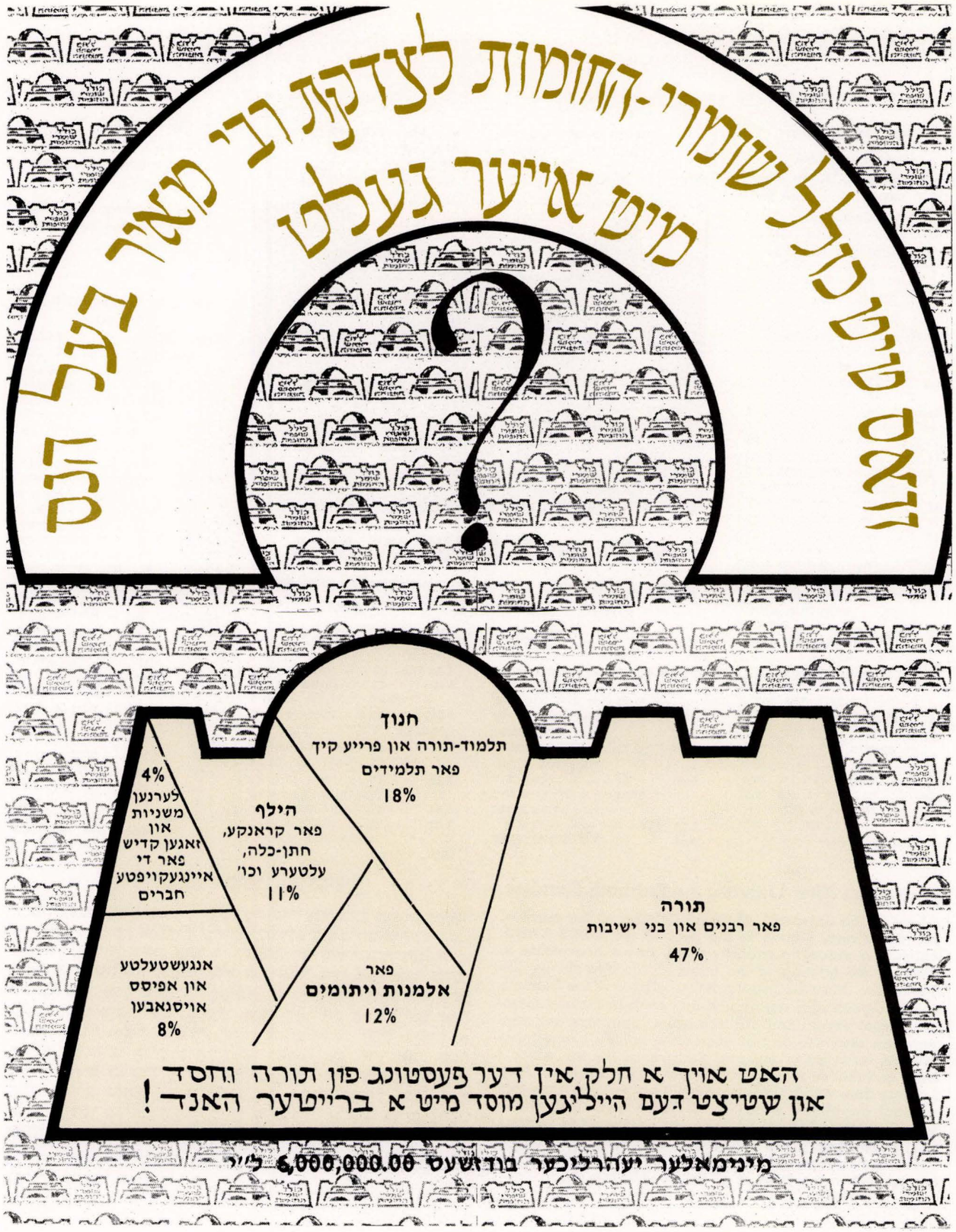
Meditation After Lighting the Sabbath Candles.

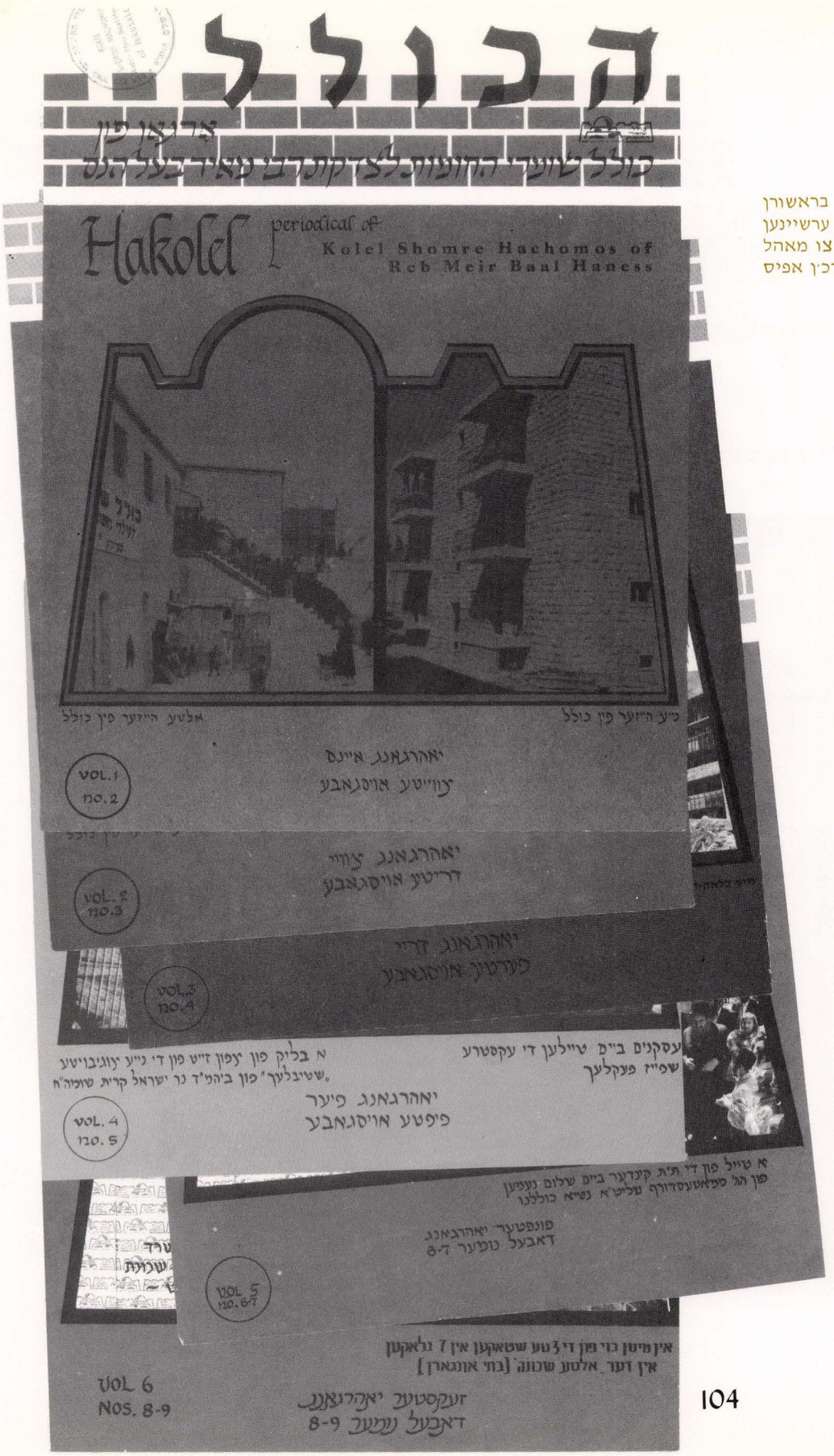
Lord of the universe! May the lighting of the candles, and the charity I gave to the poor of the HOLY LAND, which is a precept singularly mine, be as acceptable to Thee as the lighting of the lights in the Temple by the High Priest. May the beauty of the holiness of the Sabbath be an inspiration to my family, that each and every member thereof should find it a treasure of happinss and contentment. May the day of sacredness which I now have ushered in, bring to my soul that tranquility for which I long, and that answer to my prayer which I desire. May the holy time which I am to enjoy bring me and mine that spiritual happiness which is all Thine own, and which only those who believe in Thee are privileged to partake of. I pray Thee, grant Thy people salvation, and may a Redeemer come to Zion, in my day, and in the days of my family, and in the days of all Israel, AMEN.

תפלה פאר ליכט בענטשען

איך (פב״פ) בין מנדר די מצבעות פיר עניי ארץ הקדושה אונד פיר דעם כבוד פון אונזערע עלטערן הקדושים אברהם יצחק ויעקב, שרה רבקה רחל ולאה, אונד פיר נשמת רבי מאיר בעל הנס זי״ע, זייער זכות זאל בויישטעהן איך מיר אונד מיין מאן אונד מיינע קינדער אונד אזוך מיין הויז נעזינד, עס זאל זיין אזוך אונז שפע ברכה וחיים טובים אונד פרנסה טובה והצלחה, חשי״ת זאל אונז נעבען עושר וכבוד יראיכת ימים ושנים אונד זאל נעבען א רפואה שלמה צו אללע קראנקע פון ישראל אונד איך זאל זוכה זיין צו בנים תלמידי חכמים זאללען עוסק זיין בתורה ובמצות אונד זאללען מאריך ימים ושנים זיין אלכא דכאיר ענני, דער זכות פון דער מצוה פון הדלקת נר של שבת זאל אונז בויישטעהען, אמן.

ברוך אתה ד׳ אלהינו מלך העולם אשר קדשנו במצותיו וצונו להדליק נר של שבת.

וואס טיט כלל שומרי-החומות לצדקת נבי מאיר בעל הנס
מיט אייר געלט
?
חנוך
תלמוד-תורה און פרייע קיך
פאר תלמידים
18%
הילף
פאר קראנקע,
חתן-כלה,
עלטערע וכו'
11%
4%
לערנען
משניות
און
זאגען קדיש
פאר די
איינגעקויפטע
חברים
תורה
פאר רבנים און בני ישיבות
47%
אנגעשטעלטע
און אפיסס
אויסגאבען
8%
פאר
אלמנות ויתומים
12%
האט אויך א חלק אין דער פעסטונג פון תורה וחסד
און שטיצט דעם הייליגען מוסד מיט א בריטער האנד!
מינימאלער יהרליכער בודזשעט $6,000,000.00 ליי׳

בראשורן
וועלכע ערשיינען
פון מאהל צו מאהל
דורכ׳ן אפיס

אעלה, את ירושלים על ראש שמחתי

חשובע בעלי שמחות

בעשיינט די טישען פון אייערע שמחות מיט (די ספעשיל) בלומען

פון רבי מאיר בעל הנס זי"ע

דורך דעם וועלען די טויזענטע בני כולל שומרי החומות אין ירושלם עיה"ק
אויד זייו צווישען אייערע חשובע געסט!

פרק י

המלצות רבנים

ב"ה

בית דין צדק לכל מקהלות האשכנזים

ע"י העדה החרדית פרו"ח.
(ועד העיר לקהלת האשכנזים)

פעיה"ק ירושלם תוב"א
ת. ד. 5006

BETH DIN ZEDEK

OF THE ORTHODOX
JEWISH COMMUNITY

JERUSALEM, P.O.B. 5006

פעיה"ק ירושלם תו"ב יום ד' לחדש תמוז שנת תש"ל

ממונים ומנהלים נכבדים, הם העומדים על הפקודים,
ראשי המפעל הגדול לתורה, חינוך וחסד – הי"ו
כולל שומרי החומות לצדקת רבי מאיר בעל הנס זיע"א.

לרגל המאורע הכביר בהגיע כולל שומרי החומות לשנתו המאה ועשרים,
למיום הוסדו ע"י גאוני וצדיקי דקדמאי, מחלמידי מרן החתם-סופר זצוק"ל,
הננו שמחים להביע את ברכתנו מעומק הלב, שחצליחו לשמור גם הלאה על פקדון
יקר וקדוש זה, להחזיק ולהפריח אילנא רברבא הדין, אשר בצילו יחסיון מאות
תלמידי חכמים מופלגים מיקירי קרחא קדישא, הלומדים בעשרת ישיבות הכולל,
והם המה בעלי משפחות מרובי ילדים כ"י ונתמכים ביד רחבה מדי חודש ע"י
הכולל המשמש כמבצר היהדות החרדית בעיה"ק ירושלים ת"ו.

וזה מלבד פעולות הכולל הנשגבות בשטחים אחרים, כגון: תלמוד תורה על
מאות התלמידים; מפעל השיכון על 600 הדירות הקיימות וההולכות ונבנות שזה
ממש הצלת נפשות; התמיכה החדשית במאתים וחמישים אלמנות ויתומים בדרך
כבוד; המרפאות השונות שהן לתפארת היהדות החרדית; מפעלי הגמ"ח של הכולל
בהיקף נרחב וכו' וכו'.

זכות גדולה שפרה נחלתכם להחזיק מוסד ענקי זה במתכנתו ובצביונו העתיק
בדרכם הסלולה של רבותינו זיע"א משנות דור. אשרי העוזרים ומסייעים לכם
שתוכלו למלא תפקידכם הקדוש להחיות עם רב בציון המצויינת.

ויהא רעוא משמיא שתזכו להמשיך בירושת הדורות מתוך הרחבה במפעליכם
האדירים לשם ולתהילה בקרב הארץ.

הכותבים וחותמים באיחולי הצלחה בכל אשר תפנו ויהי נועם ה' עליכם.

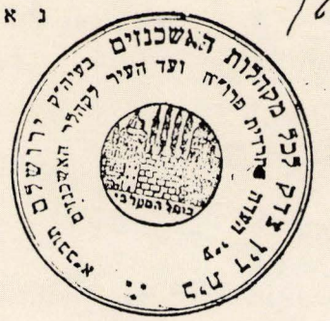
ח"ש ביום הנ"ל

נ א ם

נ א ם

נ א ם

נ א ם

EVergreen 8-3958

LEVI J. GRUNWALD
RABBI OF
CONG. ARUGATH HABOSEM
559 BEDFORD AVENUE
BROOKLYN 11, N. Y.

לוי יצחק גרינוואלד
רב דקהל ערוגת חבשם

בס"ד

כולל שומרי החומות

ר' מאיר בעל הנס

תחת הנשיאות באה"ב

הרב הגאון הצדיק מרן יואל טייטלבוים שליט"א

הרב הגאון מרה שמואל אהרענפעלד שליט"א

הרב הגאון מרה לוי יצחק גרינוואלד שליט"א

Kolel Shomre Hachomos of Jerusalem

5 BEEKMAN STREET NEW YORK, N. Y. 10038 ROOM 625 – TEL: RE2-0300

בעזה"ת

אל אחינו בני ישראל הי"ו

הנה מוסד הקדוש כולל שומרי החומות לצדקת תמב"ן בעי"ה ח"ב מיום הוסדו הוא יסוד וישוב הישן באה"ק, ושומרי חומת העיר ולוחמי מלחמת הקודש להגן על טהרת וקדושת הארקבלי פשרות ושיבוים, ואנו מצווים על פי תקנת הקדמונים להחזיק בידי אלפי הנפשות נקיי הדעת שבקרתא דשופריא,

והנה כסו עשיקר מקור קיומו של מוסד קדוש זה, גולת הכותרת של יהדות החרדית, הוא להכנסת המסיבה – השבתית שיתקיים השתא.

אי"ה ביום א' פרשת תולדות הבע"ל

ע"כ באנו לבקש מאת אחי"ו להשתתף בסיבת מצוה זו ולחזק בזה מבצר קדוש זה, בפרט כיום שהמצב בארה"ק איום ונורא ברוחניות ובשיות ר"ל. ומצוה גדולה לסיע ולתמוך ביסודות המתמוטטים, וברוך אשר יקים את מעשה רבותינו מארי הגולה זי"ע שיסדו את הכולל, וחבה יתירה נודעת לו לעילא מן כל שאר צדקות ומשם מקור השפע לישראל כידוע.

בזכות המצוה הגדולה זו אלקא דמאיר יענה בשפע ברכה והצלחה ונזכה בהקדה לראות בבנין ציון וירושלם בב"ג בב"א.

בעה"ח ג' לס' ויתן לו מעשר מכל, ד' חשון תשכ"ח

הנשיאות

(חתימת כ"ק אדמו"ר מסאטמאר שליט"א)

(חתימת הגאון אבד"ק מאטערסדארף שליט"א) (חתימת הגאון אבד"ק בעלזים שליט"א)

בבקשה להדביקו בכותלי בית המדרש

ועד ההנהלה:

דוד הערשקאוויטש
יושב ראש

חיים הכהן שפרן
יהודא אריי ראזאנפרוס
יעקב שלמה שטיינמעצל
ישראל זופניק
שמעי' ריזמאן
מנני יוזיר

ארי צבי ליפשיץ
גזבר

מרדכי קמעשטיין
רואה חשבון

אברהם גרינוואלד
עורך דין

אברהם יצחק הכהן האלענדער
אברהם צבי גלבשטיין
אשריי מיכל סקרדמאן
ברוך משולם לעקאוויטש
יהודא פרישמאן
יונה הירשקאפ
הרב יוסף אשכנזי
מנחם מענדל סלדער
צבי האריס
צבי יחזקאלבערג
שלמה הכהן כץ
שמואל מנחם רבדרעך
חברי התוכחה

שמואל בנימין שרייבער
מזכיר

נחשון מאיער
מנהל

בס"ד

בית דין צדק לכל מקהלות האשכנזים
ע"י הנהלה הרבנית פרוים.
(ועד העיר לקהלות האשכנזים)
מקום ירושלם תובב"א
ת. ד. 5006

BETH DIN ZEDEK
OF THE ORTHODOX
JEWISH COMMUNITY
JERUSALEM, P.O.B. 5006

מקום ירושלם תיו יום ב' לחודש שבט שנת תשי"ו

קריאה עזרה נרגשה לאחינו בני ישראל

הננו בזה להעיר ולהבהיר נאמנה על מרכז-החורה ומפעל וחסד העיקר אשר אין דוגמתו בעיר וארץ הקודש ה"ה כולל שומרי החומות לצדקה רבי מאיר בעל הנס זי"ע, מיסוד גאוני וצדיקי קמאי, מתלמידי מרן החתם-סופר זצוק"ל, לפני קרוב למאה ועשרים שנה, וסביל כדלקמן:

א. ישיבות וכוללים לאברכים מצוינים שלומדים בהם בקביעות יותר משלש מאות ח"ח מלמלגים ובחורי-ילדים כ"א, הנמסכים ע"י הכולל מדי חודש, וזה מלבד כמאתים משפחות בני תורה שהכולל מחזיק בהם כל חודש, ומלבד למעלה ממאתים אלמנות ויתומים של הכולל בלבלם החדשה. הכולל בשביל כל אלה עתון-הבלה מתפרסם רעב היון.

בנוסף לישיבות אלה מתקיימים שיעורים מיוחדים ע"י רבנים בכל אשכורת הבוקר ואחרי'מחילות מיוחדות לדפוסות וישועות למוסכי הכולל בכלל, ולאלה המנים למחילות מיוחדות בפרט.

ב. מוסדות חינוך ממאיים, גן-ילדים, תלמוד-תורה עד לישיבה לצעירים עם מספר חנם עבורם.

ג. שכונת בתי אבנברים על ד' מאות דירותיה, קהילה קדושה המאוכלסת תלמידי חכמים צעירים וגם זקנים שלבר קריות הכולל החדשות בבבקה-שאול ובסנהדריה המורחבת על מאות דיריהם שמסגרת הדיור הנוכחית, הרי זו מסס הצלה נפשות.

ד. קרנות גמ"ח בחיקף עצום, שירותי עזר לנשואין, מ'מאות מסובללות בללית, שינים וכו'.

ה. שכירת חנקות לחברים נעדרים הרשומים בספרי קרן קיימת של הכולל, בקצירא מיוחדת לליסוד משכירות, אסירת קדש וכו' בוקר וערב בכל ימות השנה.

<u>מעניינים הנ"ל והרשימות המתאימות – הינ למראה עינינו ורשומה לבנו .</u>

וכל זה מתנהל ע"י רבנים ואישים נכבדים שלא על מנת לקבל פרס, באמונה וישר, שנכנסו <u>לעול בספי</u> <u>כבד בכלל מצוקת הדוקר המצורה</u> בהחזקת כל הנזכר שכל אחד מהודה מפקל כבירי בפני עצמו .

כל האמור מחייב את אחינו בני ישראל להושיט להם עזרה בספיקה במידה מרובה להחזיק את הכולל המשמש מבצר להדוות החדרים, על כל אחד חובת קדושה לעמוד ביסודות התורה והתפרסות ככל האפשר, כדי שיחזיק מעמד הן בניהול הקיים הן בביצוע מפעל הבניה שלו אשר מאות זוגות צעירים ומשפחות ברוכי-ילדים מצפים לזה ביותר.

<u>כמיוחד אנו קוראים להחזיק כמכובד התקנות מאורי ישראל מקדמת דנא, להכניס קוקות רמבעה"נ בכולל</u> שומרי החומות בכל בית בישראל, על התורים לחגך את בניהם ובנותיהם לנחוג בהם מנהג אבותיהם. <u>כפו כן לקבוע קופות אלה</u> <u>בתלי בתי כנסיות ובתי מדרשות .</u>

ידוע נא אחינו בני ישראל כי כל תרומותיהם לכולל שומרי החומות הנה אינם באות אל הסחרה הנכונה והרצוי, להיות כולל קודש להצלת אלפי נפשות בני הכולל !

אנו באים בכח חיבת הקודש לעורר לבות נדיבי ישראל לחוש לעזרת ה' בגבוריים ולסייע לראשי הכולל במלוי תפקידם הנשגב להחיות עם רב בפיזון, ובזכות הצדקה נזכה לגאולתנו השלימה והאמיתית ובכיון בית המחירה בב"א.

בתודת הכה"ח הבידי"ם דפעיה"ק ירושלים תובב"א

נ א ם

נ א ם

נ א ם

שמואל בלי"אא מרדכי מרדי ש"ב וצו"קל ערדענפעלד
הא"בד בק"ק מאטטערסדארף יע"א

(מאטטערסבורג)

(העתק מכ"ק משנת פר"ת)

יוסף חיים זאננענפעלד
רב ואב"ד לקהלת אשכנזים
פעה"ק ירושלם ת"ו

J. Ch. Sonnenfeld
Chief Rabbi
of Jerusalem

ב"ה

הנה כבוד החתומים הרבנים הנכבדים, גבאי הישיבות הק' המפורסמות חתם-סופר וכתב-סופר הי"ו בקשו כהוגן כי אבא ג"כ עה"ח אם כי הדברים הגלוים א"צ עדות וחיזוק, והדברים העתיקים הלא גלויים ומפורסמים המה.

ובקשתם לעשות חיזוק לתורה, פשיטא שא"צ להסכמה, ואין לך מצוה בזה"ז יותר גדולה מלחזק ברכי דרבנן דשלהי, למען יתקיימו אל התורה אמרתי בל אמנע טוב.

וידוע שכל עיקר קיומנו בהחזיקנו בעץ החיים באותם שהקדישו זמנם לשקוד רק על התורה הקדושה כמורשת אבות, וידועה רוח הזמן השוטף כל חלקה טובה בחלקלקיו, וידענו כי עיקר קיום אומתנו מיום שגלינו מארצנו, ע"י קיום התורה והמצות הקדושים וע"י בניה ששקדו על לימודה, בכן מצוה רבה שאין לה שיעור וערך לכל מי שהיכולת בידו לתמכם ברוח נדיבה וכדאי המצוה הגדולה הזאת להביא ברכה לכל המשתדלים והמסייעים בזה, ויזכו לראות בישועת הכלל והפרט, ובהרמת קרן התורה הקדושה ובישועה קרובה.

כעתירת לב ונפש המחכה לישועת ה' כהרף עין ב"ב
הבעה"ח לכבודה של תוה"ק ולומדיה בטהרה

הק' יוסף חיים זאננענפעלד
רב ואב"ד לקהלת האשכנזים פעה"ק ירושלם ת"ו

איסר זלמן מלצר
(אב"ד ור"מ סלוצק)
ר"מ ראשי להישיבה
וראש המוסד הכללי עץ חיים
בעיה"ק ירושלם תובב"א

I. S. Melzer
(Rabbi of Sluzk)
Chief of the Yeshiva and
President of the Institution
of Etz Hayim Jerusalem.

ב"ה יום ב' כ"ח לחדש סיון שנת תש"א

הנני להצטרף לקריאת ובקשת הגאונים מאת מוקירי תורה **שיקומו לעזרה להישיבות הק' ישיבות חתם-סופר וכתב-סופר** בעיה"ק ירושלם תובב"א. ואנכי בתור ר"מ בישיבת עץ חיים יודע ומכיר אני בצערן של ת"ח בני הישיבות הק'. ולכן לא אוכל למנוע מלעורר רחמים בעד הישיבות הק' הנ"ל. **הנודע למכביר כי ת"ח מובהקים ויראי ה' מפורסמים יהגו שמה בתורת ה', ונמצאים בלחץ ודוחק נורא, בשביל שרוב הכנסותי הי' מן המדינות שנחרבו בעוה"ר, ומצוה גדולה לרחם על הת"ח הרבים האומללים הלומדים מתוך הדחק.** והתומכים יתברכו בכל הברכות האמורות למחזיקי תורה ובברכה האמורה בהר גריזים ברוך אשר יקים את דברי התורה הזאת.

הכו"ח לכבוד התורה ובברכה לתומכים ומחזיקים
איסר זלמן מלצר
(אב"ד ור"מ סלוצק) ר"מ ראשי להישיבה
וראש המוסד הכללי עץ חיים בעיה"ק ירושלם ת"ו

קריאת קדש של גדולי ישראל בארץ הקדש ובארה"ב

עבור **כולל שומרי החומות** ירושלים

בסיוע קריאה עזרה נדרשה מאת גדולי ישראל הדגש שכפ מכל"ו
באורני ורבני ארץ הקודש

הננו בזה להעיד ולהגיד נאמנה על מרכז התורה ומפעל המסד העקרי "כולל שומרי החומות לצדקה רבי מאיר בעל הנס" זיע"א, שיסודתו בהררי קודש עיי באורני וצדיקי קבאי מתלמידי מרן החתם סופר זצוקיל, לפני קרוב למאה ושערים שנה, ומתנוסס לשם ולתפארה בתוככי ירושלים עיהק"ו.

הכולל הזה מיוחד במינו באיכות ובכמות, ומחזיק כולקמן:

א) ישיבה וכוללים שלומדים בהם יותר משלוש מאות תלמידי חכמים מופלגים אכדכים מצויינים שאין להם בעולמם אלא די אמות של הלכה בלבד.

ב) מוסדות חינוך מפוארים, גן ילדים, תלמוד תורה עד ישיבה לצעירים עם מסגת חנם עבודים.

ג) מחיה חדשים הבונה לאחת משפחות ברובי ילדים שבמציקה היקר המצורה הכולל משכילים הללה מדרשי רעב חיו.

ד) שכונה כתי אונגרים על ר' מאות דירותיה, ממש קהילה קדושה ומאוכלסת תלמידי חכמים צעירים ונקנים, מלבד קריה הכולל החדשות על מאות דיריתים בנבעה שאול ובסנהדריה המורחבת, שבמציקה היעור הנוכחיה, הרי זו תגלת נפשות.

ה) קרנות נמיח בחיקף עצום שידוחי עזר לנישואין, מרפאה וכו' וכו'.

וכל זה מתנהל עיי רבנים ואישים נכבדים שלא על נפש לקבל פרס באמונה ודישר שבנכנסו וחתה עול בספי כבד להחזיק בכל היכל שכל אחד מהדוה פעל בכיר בספי עצמו

כל האמור מחייב את אחינו בני ישראל להושיט להם עזרה בספיה כמידה מרובה להחזיק את הכולל הזה ומוסדו מבצר ליהדות התורנית בירושלים, ועל כל אחד ואחד מוטל לעמוד לימיננו בהרחבת ההתרומה בכל האפשר, כדי שיוכל להחזיק בעמד גם בניהול וקיום גם בביצוע מפעל הבניה שלו אשר מאות דוכות צעירים ומשפחות מרובות ילדים מצפים לזה בכליון עינים.

במיוחד אנו קוראים להחזיק במצוב ותקנה מאודי ישראל מקומה רבא, להכניס קופות התקציב של כולל שומרי החומות בכל בתי בישראל, וגם לכבוד קדושה כאלו בכתלי בתי בנסיבות ובתי מדרשות -והי' רביה מלא כל טוב ומעמה הצדקה שלום.

אנו באים בכח חיבת הקודש לעודד לבבות נדיבי ישראל לחוש לעזרת ה' בניהכורים ולפייע לראשי הכולל במילוי המקידות המעכב להחיות עם רב בעיון!

ובזכות הצדקה נזכה לגאולתנו השלימה ובנין בית ובחירה בביא.

יחזקאל אבראמסקי
שלמה זלמן אריאבאך
יעקב ישראל קניבסקי
אליעזר מנחם מן שך
יהושע העשיל קניבסקי
חיים שמואלוביץ

השותפים מארה"ק
(לפי סדר א-ב)

הגאון הרב יחזקאל אבראמסקי
(הגאון מלונדון)

הגאון הרב שלמה זלמן אריאבאך
(ר"מ ישיבת קול תורה)

הגאון הרב יעקב ישראל קניבסקי
(ה"סטייפלער גאון)

הגאון הרב אליעזר מנחם מן שך
(ר"מ ישיבת פוניבז'ט)

הגאון הרב חיים שמואלוביץ
(ר"מ ישיבת פרי)

השותפים מארה"ב
(לפי סדר א-ב)

הרב ברוך סורוצקין
(ר"מ פעלה)

הרב נחלי הלוי שארר
(ר"מ הורה ודעה)

הרב יוסף חיים שנאור קוטלר
(ר"מ לעקווד)

הרב יעקב קמינצקי
(ר"מ הורה ודעה)

הרב משה פיינשטין
(ר"מ הסארה ירושלים)

הרב משה צבי אריי בוק
(אב"ד קהל בני פשוי)

גם אנחנו החת"מ מצטרפים לקריאת גדולי התורה וראשי הישיבות בארץ הקודש למען המוסד החשוב "כולל שומרי החומות לצדקה רבי מאיר בעל הנס" זיע"א.

תעודות.

נשיאי דארצא קדישא

מרנן ורבנן נדולים צדקים המאוה"נ הנאונים המפורסמים הרבנים
דק"ק פרעסבורג ודק"ק אונגוואר שליט"א העי"ו!

לשלוש אמני ישראל נדבי עם אלק אבהם, אלופים וקצינים, ישרים ותמימים,
ובהם עליהם הרבנים המאוה"נ ישבי על מדן ארץ על הגלו באיץ אונגארן
ה' עליהם יהי רשפות שלום עליהם עמים.

בה

דבר שפתם להשליץ בעד טללים
באהק אך למהבה, כי הוא נחל
מגר ישוב אהק ובפיהם להחזק שם
דאי צדיקם, הוא העבודם את ה'
באדמת קדש, ועניהם תלויות רק
לעבות אההם במדינתנו, ומצדק להה
כמה אלכנות והומים ותעוקת של
בד והעני והמהבור להם כי אין להם
כבל המוך לידי החום ואין קוטין
הדבות משביע את הרי, גם אין
להם בית הדש. וקב דבר נחל הוא
לשבת הדברים בש לשבת האושללים
לבנות בעד ה' שכל בתים להיה על
האדמה אשר קנה הבדר בוה יצחק
צבי רד ני השלוה הארצא דשראל
הבנים המשפלים המכזי הזו יביח
לעני הרבים אשר הל הדברים באיזה
הך יעשה לשבת שנהם ולהשוטש
יעים והבא עלין ברכת מוב.

אנשאר עשק האדמו
אלעד לעד בהאץ מרה הסי ולהה
אבדוהה.

מקם הדום.

בה

פיהה דבדי יאד ועד לשבים ולישרים
בלבהם, שמה נא לבבכם לכל הדברים
האמרים באמת הדוק בעלם הקדמים
מהדבנים הצדקים מהני ומשלי כולל
אהנארן, מעודן, בעהמאן עמד בעהק
ירושלים תרב ודור ארצות הדים הנ. ואני
אבוא אהדיהם למלאת דבדיהם כי אני
המפקה על צבי העדה הק' האת הל
עניה בידי נתנו לבן דעתי גם ידעתי
בצדות הנפשות הקדת קדי ובדיר
תלמידי הבמים אשר גם במצור
ובמצוק אך תורתם אומנתם, הכת
הקדש האומה, ועל אהדם שבנלה הפלהם,
שיעמ ה' את ברכתו ברכה המשולשת
בכלל ובפרט, גם נמצא בניהם אלמנות
אומללות וצוקניורת ויתומים
אומללים ותעוקת של בית דין והכם
בכלים לית להו מנשיהו כלים [illegible] לעמת
נדבי אהדם שבנלה ע[illegible] תלחת
ועד הנה הפדק אכם הקבוי בחדינתנו
לפהות ללהם צ[illegible]ם להין, א[illegible]ים בעת
שנתדבו העולם והשלחם בקדש — יחזק
ה' עליהם — אין הקטן כשב ג, ונתיך
באוד להדבות מקדות הדבנות עד קבועות קפות בחקמת שארן עה, וחן הן
הדברים הצדקים הזק ובכנן הא צין הוא דבעי הדישה להחזק בעד עמנו ובעד
עי אלקנו, ובותי צדק הכותב להה עד הענין הנהל הקדש דבר בנין בתים
בתר הקודש בירושלים על הלקת שהה יצחק אשר קנה עבר הכולל הה
הגבד המחכם צת מרה יחזק צבי האנרשארפעק נ"י הבני הו הבאם וקא
למקם הזה ר' חובות כי הדחבו עם אוהלם לשבת תה, ומשבנות בבחהם
לקשי ים הנאהם האנקם, אשדיהם שבבר נבנו על הם בעק שלשם בהם
ואשדי הלקם שעשו לדם שם עולם לא כית הבם לא יבק עד דד הדם,
ואשדי השם לבו לבנות עה עם בתם לשבת לצדיקי אי הדי הלקם בן הבתים
הדבת הישלם שלבשה, הצדקים העמד לעד בירושלם שלבעלה. כי עד אלהם
אישם אקא, קנו נא הלק בכמה רבה זאת להחזק את אהנו הדשבם בקדש,
והה לפניהם צדם האמן הדב המפלנ נבי הבם בעה בי אדון ובי אבהן הה
המכזי ני מרה גם הוא יהה לפניהם את הדך ואת המעשה אשר העשו לשבת
אהק הנ' הענין ה' בידם תצליח ושברכם יחי באת הבתי בירושלם, כפלי כפלם,
בשבי מצה כפולה ומכופלת החזקת תורתנו הקדושה, וישוב אהק תר,
וצדקה לעניים הנונים ותמיכת צדיקים. ואנשי מעשה, ותשבה,
ואלמנות, ויתומים, ובנין ירושלים. ועליהם הבא ברכת מוב. כד השעתד
הרה בברכה ושלום באההש, ובעהה פה מהין באדקן הם ני לשהד אבי עהן
לפניהם הם ברכת, ותנו לפק.

דק' שמחה כונם בה"נ מוהרשבים זצל אבד דק"ק פרעסבורג יע"א!

מקם הדום.

זעליג ראובן בענגיס
ראב"ד לעדת החרדים
בעיה"ק ירושלם תובב"א

Z. R. Bengis
Chairman of the Beth-Din
of the Orthodox Jewish
Community in Jerusalem

ב"ה ירושלם עה"ק ת"ו, יום ה' ט"ז לחדש טבת שנת תרנ"ן לפ"ק

עתירתי תערב נא להתבונן על מצב תלמידי חכמים דיתבי ועסקי באורייתא בשבת תחכמוני בישיבת **חתם־סופר** שנתאחדה ביחד עם ישיבת **כתב־סופר** הנודעת לשם ולתהלה זה רבות בשנים אשר מקור פרנסתם הי' ממדינות אונגרן וסלובקיא והנה עתה נחרב ונסתם המעיין. שימו לבבכם על מצב של יותר ממאה ועשרים לומדים הנמצאים בתוכה, גדולי תורה ומצוינים ביראה ופרנסתם כ"כ מצומצמת אשר לא יאומן כי יסופר וכבר ידוע כי אם אין קמח אין תורה ולמותר להפליג עד כמה מחויבים אנחנו להחזיק את התורה ולומדי' קיומו של עולם בכל זמן ועידן וכ"ש בימינו אלה עת צרה ומצוקה, אשר התבל בוקה ומבולקה, ואסונות שונות מתחדשות יום יום ומקיפות שלשה חלקי עולם, לנו אחב"י אין לנו עצה טובה יותר מזו לחסות בצלה של תורה ולומדי' דאגודי מגנא ואצולי מצלא ועץ חיים היא למחזיקים בה ורבותינו ז"ל מדייקי בלישנא ואמרי אילו נאמר עץ חיים היא לעמלים בה לא היתה תקומה אלא עץ חיים היא למחזיקים בה, אשרי האיש שזוכה להחזיק ידי מרנן ורבנן דגרסי באורייתא תדירא והן הן הדברים המאכילים לאדם פירותיהם בעוה"ז והקרן קימת לעוה"ב **וכל המרבה הרי זה משובח.**

ונאמן הגומל לאיש כמפעלו, ישלם לכאו"א כפי תגמולו ונר ה' עליהם בהילו, ובכל אשר יפנו יצליחו איש איש בכל אשר לו.

כא"נ הכו"ח למען כבוד התורה ולומדי'

זעליג ראובן בענגיס
ראב"ד לעדת החרדים בעיה"ק ירושלם

יוסף צבי דושינסקיא
רב ואב"ד לכל מקהלות אשכנזים
בעיה"ק ירושלם תובב"א
ורב ראשי של היהדות החרדית
בארץ ישראל

J. H. Dushinsky
Head
of the Ashkenasic Jewish Community
in JERUSALEM
and Chief Rabbi of the orthodox Jewry
in Palestine

ב"ה יום כ' לחדש טבת ת"ש פעיה"ק ירושלם תי'ו

נדרשתי לאשר שאלוני כבוד הרבנים המופלגים בתורה ויראה שומרי משמרת הקודש הי"ו. לעורר ולזרז את אחינו בנ"י בכל מקומות מושבותיהם שיתנו עיניהם. ולבם על מצבם של בני ציון היקרים המסולאים בפז בני הישיבות חתם־סופר וכתב־סופר הי"ו. כולם אהובים וברורים מופלגי תורה ונקיי טהרה רובצים תחת משא דבר ה', מתוך הלחץ והדחק, ועליהם ועל בניהם ועל ביתם חושך ענן וערפל אין נוגה להם. ומאז נפסקה מקור ההכנסה מארצות מדינות אונגרן וסלובקי סובלים חרפת רעב, והנה כאשר נתעוררו אנשי מעשה להשמיע על התמיכה עבור הישיבות הנ"ל, לעורר את טובי הלב לעזרת התלמידי חכמים הנ"ל. אמינא לפעלא טבא יישר. ידינו מכוונים כנגד המבקשים מאת כל אשר בידו לתרום בעין יפה לטובת הישיבות הנ"ל ולטובת התלמידי־חכמים הנ"ל, להגדיל תורה ולהאדירה.

וזכות למוד תורה הקדושה תגן על כל העושים והמעשים להתברך בכל טוב ולראות בהרמת קרן התורה בב"א.

בעתירת יוסף צבי דושינסקיא
הרב הראשי של היהדות התרדית בארץ ישראל

נ"ת. ירושלים ... בי' שבט תשכ"ד .....

נודע לרבים יקר הפארת הכולל שומרי החומות אשר יסדוהו וכוננהו ראשונים כמלאכים מאורי תגולת מרן החתם סופר ומוהר"ם א"ש זצוק"ל זיע"א, אלפי נפשות, תלמידי חכמים ובני ביתם, אלמנות ויתומים מצפים לעזרת הכולל ונתנים תפיד מעזרתו.

שהה רוח לבם דבר טוב, ושכמם הטו לחזק שבתם בקודש של אברכים בני תורה ותעמלים בתורה, אשר ממני תמצא של הדירות כיום הזה סובלים הם חרפת המחסור בבחי מגורים – על כן נשלו עליהם ראשי הכולל לחקים קריה חדשה בעד תלמידי חכמים צעירים אלו, ובעזה"י כבר עלה בידם לחקים את הבלוק הראשון של הקריה הכולל מספר חשוב של דירות, ונמצרו לאלו העמלים בתורה ואשר תורתם אומנתם במחיר מוזל ובתנאים נוחים כפי אשר תשיג ידם.

ראשי הכולל מחוננים בעזה"י להוסיף על הקודש בבנינים נוספים בכדי לחקל על מצוקת הדירות ולחת האפשרות למספר גדול כתנה וכתנה של ת"ח יקרים לחשתכן בדירות אלו, אבל דא עקא כי למען ביצוע זממם ומחשבתם הטובה נחוצה עזרת אחים שישתתפו בהונם ובמאודם לחזק את ידי העוסקים במצוה.

על כן אף ידי תכון עמהם לחצטרף בקריאת נלחבת, לקול הקורא לעזרה וסיוע, קומו נא אחים אהובים, נדיבי לב ואנשי חסד, אמצו וחזקו את עמודי הכולל וידי העוסקים בבנייית הקריה החדשה הזאת, וחית לכם יד ושם עולם בחצרות וחופות הקודש, בבנין ארצנו ועיר קדשנו תובב"א, וזכות תצדקה צדקת רבי מאיר בעל הנס ובנין בתי חסד לתלמידי חכמים תסמיכים עצמם באהלה של תורה, תעמוד לכם לרומם קרנכם בכבוד, ולברך אתכם בכל טוב וזכו לראות בבנין אפיריון, היכל על מכונו, בהושע עם עולם משוכן מרומים בתשועת עולמים.

כה"ר הכו"ח המעתיר ומצפה לישועה וגאולה קרובה

מנחם מענדל הלברשטאם,
אב"ד דקק
סטראפקוב והגליל יצ"ו.

MENDEL HALBERSTAM
HLAVNÝ RABIN
STROPKOV (Slovensko).

משה פיינשטיין
ר"מ תפארת ירושלים
בנוא יארק

RABBI MOSES FEINSTEIN
455 F. D. R. DRIVE
NEW YORK, N. Y. 10002
ORegon 7-1222

בע"ה

הרב יעקב ישראל קניבסקי
בני-ברק, שיכון חזון איש

בעה"י א' דר"ח אדר התשכ"ד

הן נודע בשערים שבת שפר יקר תהלת הכולל שומרי התומות בירושת"ו
אשר יסודתו בהררי קודש אור עולם כ"ק האח"ם וכ"ק המהר"ם א"ש וסייעתם
זצוקללה"ה, והנה ראשי הכולל שליש"א התלו כעת בבנין קרי' נאמנה
בתוככי ירושלים עבור ת"ח אשר תורתם אומנתם יומם ולילה לא יחשו,
להקל מעליהם מצוקת הדירות [אשר מי שלא ניסה בזה לא יוכל לתאר
גודל סבלם וצערן של ת"ח יקרים הללו] וכבר עלה בידם להקים מספר
חשוב של דירות אשר נמסרו לת"ח עמילי תורת"ק במחיר פוזל ובתנאים
נוחים כפי אשר תשיג ידן לצאת ידי"ח לשיעורין קלים כו'
וכבר יצא מרן גאון דורינו שר התורה כ"ק הגאון מסעבין שליש"א בקול
הקורא לעזרה לחזק ידי העוסקים בקודש בבנין הקרי' הזאת ותי' להם יד
ושם עולם בחצרות ותומות הקודש בירושלים עיר הקודש
ואנן יד עניי אנן מה נענה אבתרי' אנא אחב"י תורת"ק ולומדי'
רודפי צדקה וחסד השתתפו נא בכפעל הגדול והקדוש הלזה ותושיטו נא
יד עזרה ביד רחבה ורוח נדיבה תענו באהבה לעזרה חשובה, ויהי'
לכם חלק נכון בבנין חרבות ירושלים ובתחזקת תורת ולומדי'
והקרן קיימת לעולם תבא בצל התכמה כמשאז"ל בפסחים נ"ג
תפצה לרחפי שפים ולגאולה שלמה בב"א

יצחק הוטנר
ברוסלין, נ. י.

כ"ה

ה' תמוז תשכ"ז

זכות היא לי להצטרף להקריאה הנלהבה של גדולי הדורות
וגדולי זמננו לעורר את נדיבות לבם של אחינו בני ישראל
לטובת כולל שומרי התומות.

קופסת הכולל שומרי התומות היתה בכחינת חדיר ומקודש
כרכבות כחי ישראל במשך כמה דורות.

נוסף על החדירות הזו, הרי תמיכת הכולל שומרי התומות
היא עכשו חובה שהזמן גרמא.

עומדים אנו עכשו בזמן שלאחר מאורעות המלחמה בירושלים,
אשר גרמה הרס-רב להרבה בתים של הכולל שומרי התומות,
והרבה משפחות יקרות של תלמידי חכמים גדולים נשארו
מחוסרי דירה מגלי מקום שכון.

ועת כן כשעה זו אשר נדיבות לבם של אחב"י מכוונת היא
לצרכי אחילה השכי ארץ הקודש -- הנני פונה אל נדיבי
העם, שישתדלו לבוא לעזרתו של הכולל בזריזות, כין כיחיד
כין בציבור, להקים הריסותיו, ככדי שיוכל להמשיך במפעליו
הנשגבים לישועתם של המשפחות היקרות החוסות בצלו, כפי
שהנהיגו מיסדי הכולל, הלא הם רבותינו הקדושים מדור דור
מימות החתם סופר וחלמידיו עד ימינו אלה.

וברוך אשר יקים!

שמואל הלוי ואזנר
רב דזכרון־מאיר
ר"מ דישיבת חכמי לובלין
זכרון מאיר ■ בני־ברק

ב"ה, זכרון מאיר ... שלה' חודש שלישי תשכ"ה

בס"ד

כבוד ידידי הרב הגאון מוהר"ר אליעזר יהודה פינקל שליט"א

קבלתי מכתבו ושמחתי - הכל כפי שציפיתי - ובודאי יעשה רושם טוב על הקוראים ויעורר אותם לכסות ברכוש ובגוף את הנקודות שבהן הם חסרים, ואין ספק שיש לקוות שיתעוררו ויתנו את הראוי, אך מה שמצטער הוא שלא הגיע עדיין מכתבו של הרב מבריסק שיאיר עיני הכל בדעתו ובהוראתו, ואני מקווה שיגיע בקרוב, ואז נוכל לעשות את הצעדים הראשונים בעניין זה.

בברכת הצלחה בכל העניינים

שמואל הלוי ואזנר

פרק יא

אויף א אימפאזאנטן אופן, מיט פראכט אין כבוד התורה זענען געפייערט געווארן אין דער וועלט, די חגיגות לכבוד דעם "שנת היובל המאה ועשרים להתיסדות בוללנו".

חגיגת יובל ה"מאה ועשרים"

כולל שומרי החומות בירושלים
חוגג את יובלו ה״מאה ועשרים״
בתוככי ירושלים עיה״ק

ביום רביעי כ״ד לחדש אייר תשל״ח נערך ברוב פאר והדר חגיגת היובל של כולל שומרי החומות בירושלים, עם הגיעו לשנתו ה״מאה ועשרים״.

בהמון חוגג של למעלה מחמש עשרה אלף איש, בראשותם של גאוני עולם מאורי הגולה — ובהשתתפות חברי הביד״צ שליט״א, יקירי ירושלים ומכובדיה.

בהתקרב שעת החגיגה המה המקום מאלפי המשתתפים אשר שיוו למקום מאורע היסטורי. לשיא ההתרגשות הגיע הקהל — בעת שהתחילו להגיע האורחים הנכבדים לתפוס את מקומם על ״במת הכבוד״ המקושטת והמוארת בטוב טעם, כשעל הרקע מופיעים כרזות המבטאים את השטח הנרחב של פעולות הכולל המסועפות.

פתח את החגיגה הגאון הגדול רבי **ישכר דוב גולדשטיין** שליט״א ראש הישיבה, אשר הרחיב את דבריו בהזכירו את המייסדים הקדושים נוחי עדן אשר את תוצאות מעשיהם רואים כיום בפעולות הברוכות של הכולל.

אחריו מסר את רשות הדיבור ל**גאב״ד פאפא** הגאון הצדיק רבי **יוסף גרינוואלד** שליט״א. סגן נשיא הכולל, אשר קרא להתמסר ולעזור להנהלת הכולל ולהטות שכם בעבודתם הקדושה. אח״כ נתכבד בסיום ששה סדרי משנה, כשהקהל הרב מקשיב בדריכות.

עם תום סיום המשניות הקריא הרה״ג מוהר״ר **ליפא שוואַרץ** שליט״א את מכתבו של נשיא הכולל הגאון הקדוש מאור עינינו **מרן מסאטמאר** שליט״א אשר שלח במיוחד לחגיגת היובל. במכתבו מברך את הנהלת הכולל ובני הכולל, ומסיים בתפילה שתישמר רוח וצביון הכולל לפי רוח מייסדיו.

סגן נשיא הכולל בארה״ב הגאון הצדיק מסיגעט רבי **משה טייטלבוים** שליט״א מתכבד בסיום הש״ס, כשהוא מתבל בדבריו הקדושים דברי עידוד וחיזוק לכולל חשוב ועתיק יומין זה בהיותו מבצר היהדות החרדית בירושלים.

בקריאת מכתבי הברכה של נשיאי הכולל בארה״ב הגאון הצדיק ממאטערסדארף רבי **שמואל ערנפעלד** שליט״א והגאון הצדיק מצעלים רבי **לוי יצחק גרינוואלד** שליט״א — נתכבד הרה״ח מוהר״ר **יצחק הכהן פקשר** שליט״א מראשי הכולל, בירושלים, אשר מתוך התרגשות מתאר בקצרה את אשר עבר על הכולל בכברת ארץ ארוכה אשר עבר עם כל פעולות הכולל. כן הקריא את מכתבי הברכה והעידוד מאת נשיא הכולל באנגליה הרב הגאון הצדיק רבי **שלמה בוימגארטין** שליט״א, ואת מכתבו של סגן נשיא הכולל הגאון הצדיק רבי **עזריאל יהודא לעבאוויטש** שליט״א אב״ד עדת היראים וויען בארה״ב, המהללים את פעולות הכולל ומפעליו הכבירים.

עם הגיע מסכת הברכות לסיומה, נתכבד הגאון הגדול עמוד ההוראה מוהר״ר **יצחק יעקב ווייס** שליט״א הראב״ד, לשאת את ההדרן עם סיום הש״ס שנלמד ע״י חכמי ורבני הישיבות של הכולל, בתוך דברים המלאים תורה ויראה, השמיע קריאתו המרגשת ליהדות החרדית בתפוצות להגיש את מלוא הסיוע להנהלת הכולל, ולבוא לעזרת ד׳ בגבורים.

את הנאום המרכזי נשא הגאון הגדול רבי **שמואל וואזנער** שליט״א רב זכרון מאיר ור״מ יח״ל. בדבריו החובצים להבות אש, הרים על נס כי על אף הקשיים העצומים העומדים בפני הכולל, מתגברים על כל המכשולים, ומוסיפים נדבכים בבנין הקדושה בירושלים.

אחריו נשא דברי ברכה הגאון הצדיק רבי **שמואל זאב הלוי ראטה** שליט״א הדיין מאוהל, רבם של חסידי בעלזא ויו״ר הנהלת הכולל בעיר אנטווערפין, ובקריאה של חיבה לבוא לעזרת הנהלת הכולל — סיים את נאומו.

כן הוקראו ברכת **האדמו"ר מוויזניץ** שליט"א, ואח"כ נתכבד הרה"ח הר"ר **צבי הירש ליפשיץ** שליט"א יו"ר הנהלת הכולל בארה"ב, בחלוקת פרס הצטיינות לאברכים מצויינים מישיבות הכולל, אחריו מסר את ברכותיהם של ידידי הכולל במדינת קנדה, הרה"ח מוהר"ר **זכרי' מנדל ביקסנשפאנער** שליט"א יו"ר הכולל בעיר מונטרעאל.

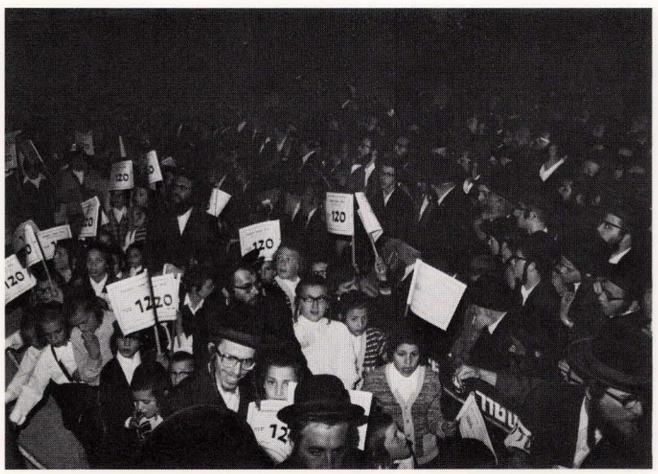
נעל את החגיגה המרשימה — הרה"ג מוהר"ר **פנחס ווינבערגער** שליט"א מנהל המשרד בארצות הברית אשר התרגש למראה ההמונים אשר מילאו את כל שטח החגיגה וכל מבואות הרחובות הסמוכים, אשר הגיעו להביע את רחשי ליבם והערכתם להנהלת הכולל. בתוך דבריו קרא באזני הנאספים: **אני מודה ומתוודה כי לא ידעתי בעצמי עד היכן הדברים מגיעים!** בדבריו תיאר את המאמצים הגדולים שמשקיעים הנהלת הכולל בארה"ב למען אנשי ירושלים, בתוך דבריו קרא באזני החוגגים: **אני מצהיר חגיגית שנעשה הכל לפתרון בעיית הדיור בירושלים.** "**תשיגו אתם את המגרש — ואנו נמלא אחריכם בכל הענינים האחרים**" — הכריז לקול תשואות הקהל.

הקהל הרב התפזר בסיפוק רב על כל אשר שמעו בערב מרתק זה על כל מפעלי כולל שומרי החומות בירושלים.

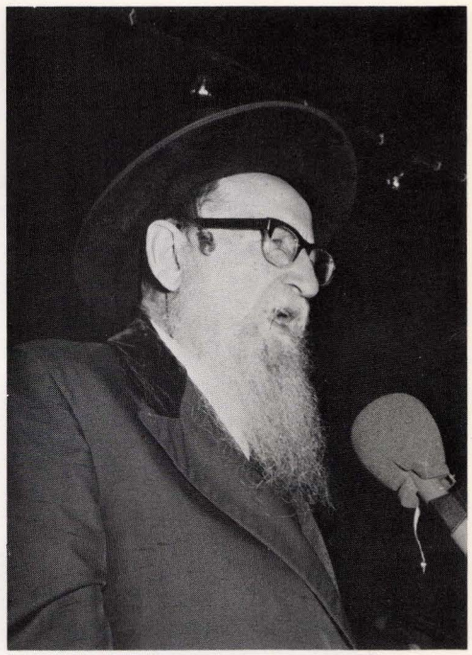

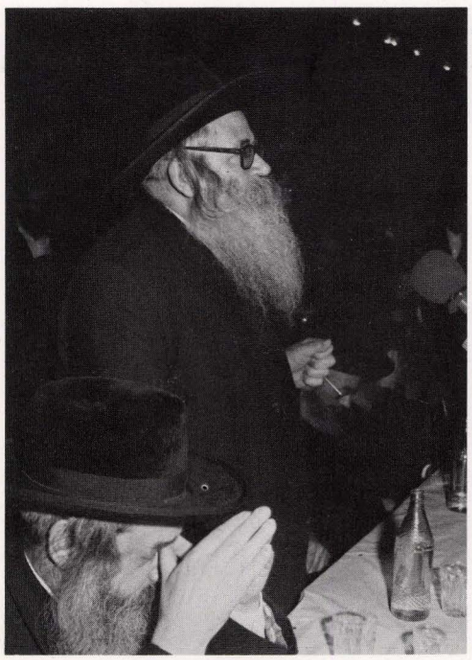

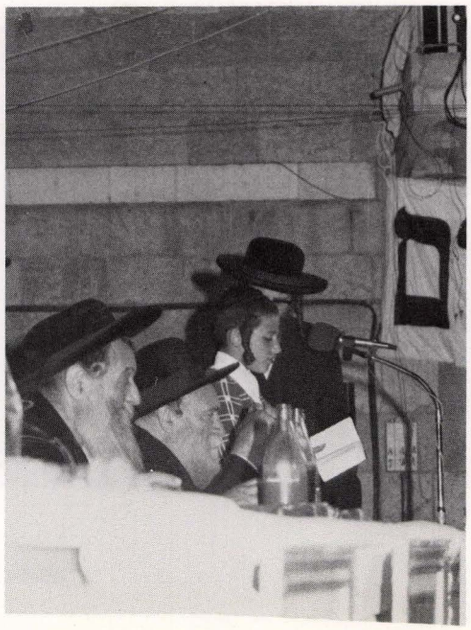

בארצות הברית

כמו כן נערכה חגיגה גדולה ברב פאר והדר בריש שנת היובל להתיסדות הכולל — א' תולדות — **גם בברוקלין שבארה"ב**, בה הופיעו **חברי נשיאות הכולל** הרבנים הגאונים וצדיקים מנהיגי דורנו שליט"א, האורחים החשובים שהוזמנו לחגיגה מפוארה זו הגאון האדיר פוסק הדור רבי **יצחק יעקב ווייס** שליט"א הראב"ד דעיה"ק בירושלים ת"ו והגאון המפורסם רבי **שלמה בוימגארטען** שליט"א רב ואב"ד בלאנדאן נשיא הכולל ביוראפ. כולם דרשו בהתלהבות למען החזקת הכולל, עשרות הרבנים ואלפי אוהדי וידידי כוללנו שהופיעו, קבלו עליהם להמשיך במורשת האבות להחזיק בתמידות את מבצר התורה והחסד — כולל שומרי החומות.

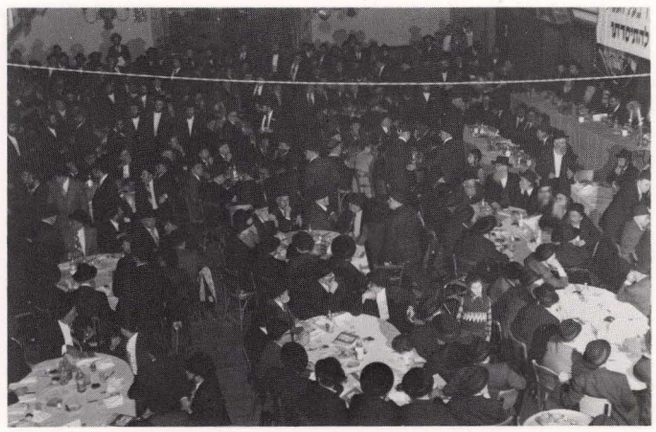
אחרי החגיגה חולקו 120 נזרי "**שר האלף**" לנדיבי עם שתרמו מאלף דולר ולמעלה לכבוד "**שנת היובל**".

רשימת "שרי האלף" שנדבה לבם לתרום מאלף דאלער ולמעלה לכבוד שנת יובל המאה ועשרים להתיסדות כוללנו.

מוהר"ר אברהם ישכר האזענפעלד הי"ו – יו"ר הדינער
מוהר"ר אברהם הכהן שטערן הי"ו, גבאי דכוללנו.
מוהר"ר אברהם סאפיר הי"ו
מוהר"ר אברהם יצחק פריעדמאן הי"ו
מוהר"ר אברהם קויפמאן הי"ו
מוהר"ר אהרן ברענער הי"ו – בעל קרן גמ"ח
מוהר"ר אליעזר גליק הי"ו
מוהר"ר אהרן ווינשטאק הי"ו
מוהר"ר אהרן פישער הי"ו
מוהר"ר אפרים וויס הי"ו, חבר ועד הדינער
מוהר"ר אפרים ארי' וויס הי"ו, חבר ועד הדינער
מוהר"ר אליעזר דוד לעווי הי"ו
מוהר"ר אלכסנדר אליעזר קנאפלער הי"ו, חבר ועד אברכים דכוללנו.
מוהר"ר אפרים שאהנפעלד] מייסד ישיבת „משכימי-קום" דכוללנו.
מוהר"ר אברהם הכהן שטערן הי"ו, גבאי דכוללנו.
מוהר"ר אברהם שאהנבערגער הי"ו
מוהר"ר אברהם י' לייביש עלנבויגען הי"ו
מוהר"ר אביגדור קופפער הי"ו
מוהר"ר בנש"ק בנימין זאב ווינטערניטץ הי"ו, גבאי דכוללנו
מרת בלימא ראכלין תחי'
מוהר"ר ברוך נפתלי הכהן שטיינמעץ הי"ו
מוהר"ר גרשון מאיר הי"ו – רואה חשבון דכוללנו
מוהר"ר גדלי' פיקסלער הי"ו
מוהר"ר דוד הכהן ברעכער הי"ו
מוהר"ר דוד מאשקאוויטש הי"ו

מוהר"ר זאב הכהן שטערן הי"ו, לאנדאן.
מוהר"ר זאלקי גאטליעב הי"ו
מוהר"ר זאב נאיאוויטש הי"ו
הגה"צ בנש"ק ר' חיים מייזעלס שליט"א, אבדק"ק סארוואש
מוהר"ר חיים ראטה ובנו ר' שמואל יצחק הי"ו, גבאי כוללנו
מוהר"ר חיים יודא מערמעלשטיין הי"ו, – בעל קרן בגמ"ח דכוללנו.
מוהר"ר חיים אברהם בייליש הי"ו
מוהר"ר חיים אברהם צבי ראזמאן הי"ו
מוהר"ר חנניא י"ט ליפא הילמאן הי"ו
מרת טעמא זופניק תחי'
מוהר"ר יחיאל מיכל אויש-טעמפלער, חבר ועד הדינער
מוהר"ר יוסף שלום מארקאוויטש הי"ו
הרה"ג ישעי' סגל גאלד, מ. אב"ד ליאון
מוהר"ר יצחק אייזיק גראס הי"ו
מוהר"ר יצחק יהושע האלבערשטאם, יו"ר אברכי כוללנו
מוהר"ר יצחק זאב ווינשטוק הי"ו
מוהר"ר יונה וויטריאל הי"ו, גזבר כוללנו
הרה"ח מוהר"ר ישראל זופניק הי"ו, יו"ר הגבאים, ויו"ר הכבוד של הדינער
מוהר"ר ישראל דוב כ"ץ הי"ו, גבאי כבוד דכוללנו
מוהר"ר יצחק ליכטשיין הי"ו
מוהר"ר ישראל מייזנער הי"ו, חבר ועד הדינער
מוהר"ר ישראל אלחנן האפבויער הי"ו, גבאי דכוללנו.
מוהר"ר יצחק פלאמם הי"ו
מוהר"ר ישראל קליין הי"ו
מוהר"ר יעקב ריעדער הי"ו, יו"ר הכבוד של הדינער וחתנו ר' מרדכי ויזען הי"ו
מוהר"ר יוסף ריעדער הי"ו
מוהר"ר יחיאל מיכל הכהן רובין הי"ו, יו"ר ארעטשמענט של הדינער, וחבר הועד דכוללנו
מוהר"ר ישעי' שוואַרטץ הי"ו, גבאי דכוללנו.
מוהר"ר יונתן ברוין הי"ו, גבאי דכוללנו.
מוהר"ר יצחק אייזיק שימאנאוויטש הי"ו
מוהר"ר יעקב שלום שימאנאוויטש הי"ו
מוהר"ר יוסף שלמה שפיצער הי"ו, חבר ועד הדינער
מוהר"ר יוסף שטערן הי"ו, גבאי כוללנו, מאנסי.
מוהר"ר יוסף שמואל שאהן הי"ו, חבר ועד אברכים דכוללנו
מוהר"ר יעקב שוואַרטץ הי"ו
האחים מוהר"ר ישכר דוב ומוהר"ר אברהם יהושע הכהן עגנעל הי"ו
ישיבה הרמה חמ"ד נייטרא
ישיבה ומתיבתא תורה ויראה ד'סאטמאר

מוהר"ר מנחם מענדל גאטליעב הי"ו, חבר ועד הדינער
מוהר"ר מנחם משה פעלזענבורג הי"ו
מוהר"ר משה חיים גראס הי"ו, בעל קרן גמ"ח
מוהר"ר מתתי' זאב דייטש הי"ו, חבר ועד הדינער.
מוהר"ר משה הערמאן הי"ו, חבר ועד הדינער
מוהר"ר משה האלאנדער הי"ו
מוהר"ר בנש"ק מרדכי האניג הי"ו, בעל קרן גמ"ח „קרן-דבש"
מוהר"ר מרדכי פריעדמאן הי"ו
מוהר"ר מנחם צבי ווינשטוק הי"ו
מוהר"ר מאיר ווייסמאן הי"ו, יו"ר קרן תפארת שמואל דגמ"ח דכוללנו
מוהר"ר משה יעקב הכהן יאקאבאוויטש הי"ו
מוהר"ר דר. מנחם שלמה עזנגעלסראטה הי"ו, חבר ועד כוללנו
מוהר"ר בנש"ק מרדכי פעלבערמאן הי"ו
מוהר"ר מרדכי יודא פאשקוס הי"ו, יו"ר ספאנסערינג קאמיטע, וחבר ועד כוללנו.
מוהר"ר מרדכי פרענקל הי"ו, חבר ועד הדינער.
מוהר"ר מנחם יצחק קארפינקעל הי"ו, ס. יו"ר ועד אברכים דכוללנו
מוהר"ר מאיר ריעדער הי"ו, חבר ועד הדינער
תלמידי מתיבתא נחלת יעקב וויען
מוהר"ר נחום שטיין הי"ו ר' ישעי' נפתלי הי"ו
מוהר"ר נתן נטע הירש הי"ו
הגה"צ מוהר"ר נפתלי גראסס אדמו"ר קעריעסטיר
מוהר"ר נתנאל קויפטייל הי"ו, ס. יו"ר הדינער וחבר ועד כוללנו
מוהר"ר בנש"ק פנחס יודא פאזען הי"ו
מוהר"ר צבי רייכמאן הי"ו, חבר ועד הדינער.
מוהר"ר הרב צבי ריעדער הי"ו
מוהר"ר צבי פריעדמאן הי"ו
מוהר"ר שמואל אלי' גראסבערגער הי"ו, חבר ועד הנחלה
מוהר"ר שמאי הארטמאן הי"ו
מוהר"ר שלמה זינגער הי"ו
מוהר"ר שלמה כץ הי"ו, חבר ועד כוללנו
רב הרוצה בעילום שמו
מוהר"ר בנש"ק שמואל בנימן סופר+שרייבער הי"ו, בעל קרן רשב"ש בגמ"ח דכוללנו
מוהר"ר שמחה זימל פריינדליך, חבר ועד הדינער
מוהר"ר שלמה ריעדער הי"ו, חבר ועד הדינער
מוה"ר שלמה מיכל ראזנער הי"ו,
מוהר"ר שאול שטרייכער הי"ו, מאנסי. – חבר ועד הדינער
מוהר"ר שלמה חיים הייזלער הי"ו, חבר ועד הדינער.
מוהר"ר שרגא פייוול סג"ל האפמאן הי"ו, גבאי דכוללנו.

וכן יתברכו כל אלה הרוצים בעילום שמם.